

muusika

Nr 6/7
juuni/juuli
2009
hind 35.-

ERSO Ameerikas

**Pärimusmuusika
teabekogu Viljandis**

**Suvistest
muusikafestivalidest
korraldajate pilgu läbi**

Tiia-Ester Loitme

ÜhesHingamine

XXV laulupidu XVIII tantsupidu

+ 2-5. juuli 2009 +

Postimees Maaleht ERR Observer

A. Le Coq
100

EKSPRESS
1182
www.1182.ee

Premia

Intro 6-7/2009

Seekordne Muusika juuninumber on tavalisest mahukam. Erandkorras on ta seekord topeltnumber, mis sisaldab ka juuliku materjale.

Ajakirjas leiavad tutvustust paljud Eesti suvefestivalid, kus praegusest keerukast ajast hoolimata toimub erakordselt põnevaid sündmusi. Suure-Jaani muusikafestivalil tähistatakse Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 90. aastapäeva, orelifestivalil avatakse Tallinnas viis uut orelit. Viljandi pärimusmuusika festivali märksõnaks on solo, Saaremaa ooperipäevadel kuuleb Läti Rahvusoperi esituses Puccini "Turandoti", teost, mis pole Eestis ammu kõlanud. Birgitta festival toob esile Puccini kaasaegse, temast mitte vähem ereda helilooja Umberto Giordano ning kuulaja saab osa Taivani mütoloogis-rituaalsest etendusest "Ookeani hää". Haapsalu vanamuusika festivalil kõlab Händeli viimane oratoorium "Jephtha", teos, millel on sõnum ka tänasele ajale.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülg: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **21** krooni number
Aastatellimus **295** krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.

Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Tiia-Ester Loitme.
FOTO KAUPU KIKKAS

KAVA

SOOLO

2 Kai Tanner. Kolmkümmend küsimust
Tiia-Ester Loitmele

BAGATELLID

10 Nele-Eva Steinfeld. Uudiseid maailmast

MODULATSIOON

12 Kai Tamm. Kas pilet USA muusikaturule on käes? ERSO kontserdireisist Ameerikas
16 Tiia Teder. Kontserdisaalia raadiomaja Kopenhaagenis. Kopenhaageni innovatiivsest kontserdimajast
18 Priit Kuusk. Kristjan Randalu esindas Eestit European Jazz Orchestra kevadturneel

STUDIUM

20 Aleksander Sünter. Viljandis avati pärimusmuusika teabekogu
22 Margus Haav. Vaikus ja helid on oluline identiteedi allikas. Mihhail Lotmani ettekandest pärimusmuusika teabekogu avamisel
24 Kristiina Are. Kümme aastat ajalooliste klavpildide suvekursust

EKSPRESSIOON

26 Joosep Sang. Saage tuttavaks: Ensemble Tormis

IMPRESSIOONID

27 Kristina Kõrver, Pille Kangur, Malle Maltis, Maarja Kindel, Mirje Mändla. EMP = elamused, muinsused, *performance*
32 Mele Pesti, Maria Mölder, Ivo Heinloo, Kaur Garšnek, Ester Eggert, Anton Andres, Marje Ingel, Joosep Sang. Kaheksa muljet "Jazzkaarelt"
36 Heili Vaus-Tamm. Viis meest ja kolm saatuslikku naist. Muusikaline etendus "Saatuslik naine"
37 Virve Normet. Armastuse pärast ooperilavale. EMTA ooperistuudio etendusest "La finta giardiniera"
38 Virve Normet. Mahler Estonia kontserdisaalis
40 Marju Riisikamp. Kunstimaailm on üks. Iren Lille kontsert "Puudutuse kunst"
41 Kristina Kõrver. Oleneb dirigendist. Haydni oratooriumi "Aastaajad" ettekandest Estonia kontserdisaalis
42 Nele-Eva Steinfeld. Pidulik sündmus. Ivari Ilja juubelikontserdist

FESTIVAL

43 Muusikafestivalid Eestis

BAGATELLID

54 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

57 Heliplaate tutvustus

COLLAGE

60 Valik juuni, juuli ja augusti muusikasündmusi

muusika

SOOLO

Kolmkümmend küsimust Tiia-Ester Loitmele

KAIE TANNER

Intervjuu Tiia-Ester Loitmega on teistmoodi kui enamik teisi intervjuusid, mida ma olen teinud. Esiteks sellepärast, et toimetaja põhiküsimus polnud mitte see, kas mina teen Loitmega intervjuu, vaid see, kas Loitme ikka annab intervjuu. Teiseks sellepärast, et tema puhul võib intervjueeritava ettekujutus intervjuust olla hoopis teistsugune kui intervjuerijal. Mõnel puhul parem, muide. (Sõna “muide” kasutab Loitme rohkem kui ühtki teist väljendit.) Ja tema kontseptsiooniga tuleb arvestada. Kolmandaks sellepärast, et emotsioon on selles intervjuus faktist tähtsam. Kui täpset nime, kuupäeva või teose pealkirja küsida, vastab Tiia Loitme õige sageli “ei viitsi mäletada”. Ja siis ei saanudki kirja see täpne fakt, vaid hoopis faktiga seostuv emotsioon, mis ongi tähtsam, muide.

Tiia-Ester Loitme on väga põnev ja isikupärane muusik, kes nõuab alati maksimaalset tulemust nii endalt kui ka teistelt. Tema interpretatsioon on huvitav ja mitte kunagi rutiinne – ka mitte loo puhul, mida ta juhatab võib-olla kahekümnendat korda. Ta ei tee naljalt kompromisse ja on suhteliselt ettearvamatult nii muusikas kui ka igapäevaelus.

Ametlikke aunimetusi ja autasusid on Loitme pälvinud palju, noorpõlveaegsest stahhaanovlase tiitlist tänavuse aasta muusikuni. Sinna vahele mahuvad Gustav Ernesaksa ja Heino Kaljuste stipendium, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu hariduspreemia, tiitlid aasta naine ja hea õpetaja, Valgetähe III klassi teenetemärk, Kooriühingu auliikme staatus ning Jaapani Tōusva Päikese orden kuldsete kiirte ja rosetiga. Ja muidugi Grammy. Ma ausalt ei mäleta, kus ja kes Tiia-Ester Loitmet Madame Grammy'ks nimetas, aga igal juhul on see päris tabav. Kui tal üleüldse võiks mõni hüüdnimi olla, siis ehk see.

FOTO KAUPU KIKKAS

Tiia-Ester Loitme, kuidas suhtud aunimetustesse ja aumärkidesse, mida sulle on nii palju antud? Kas muusikat ja muusikuteed saab nendega mõõta?

Päris topakas küsimus, kui nii võtta... Sa oled mulle ju ise ka mõne autasu andnud. (*Kui Ellerhein sai tiitli aasta koor 2007, siis andsin mina tööpoolest Tiiale lilli.* – K. T.). Järelikult on võimalik, et muusikalist tegevust kuhjub mingiks ajahetkeks nii palju, et siis keegi otsustab selle eest midagi ulatada. Ja ulatab näiteks ordeni. Mida muud muusika eest ikka peaks ulatama?

Oled aasta muusik 2008. Kas see 2008. aasta oli sinu jaoks teistest erinev?

Aastad pole vennad. Kui ma näitaksin sulle meie tööplaane, siis on tegu enneolematu koormusega. Alates suurvormidest, millest üks järgneb teisele; ka praegu Händeli "Messias" just lõppes ja kohe tuleb peale Mendelssohni "Suveöö unenägu", mida esitatakse juulis. Homme (1. mail – K. T.) laulame Tartu levimuusika päeval Rannapi uut teost "Taevas ja maa". Sisuliselt oleme jõudnud nii kaugele, et noodid kätte ja lavale.

Kas sa teadsid lapsest saadik, et tahad muusikuks saada?

Jah. (*Tiia ütleb seda absoluutse iseenesestmõistetavusega.*)

Ma arvan, et enne kooli teadsin ma seda juba kindlasti. Elasin vanalinnas Suurtüki tänaval suures puumajas, mille kõrval on praegu nukumuseum. Ja nukumuseumi majas elas Ines Einberg, kes oli minust vanem tüdruk, pikkade patsidega ja mängis ilusti klaverit. See oli meie aknast hästi näha ja ma tahtsin lihtsalt klimberdada samamoodi nagu tema. Kuna Ines õppis klaverit Kopli tänaval Erika Franzi juures, võttis ta mu käekõrvale ja viis ka sinna. Niisiis hakkasingi Erika Franzi juures õppima klaverit ja meie mõistes ka muusikateooriat; ta tegi selgeks palades esinenud rütmifiguurid ja õpetas noodist laulma. Hiljem läksin juba konservatooriumi juures asvasse muusikakooli.

Kas lapsena kooris laulsid?

Ikka, kooli lastekooris. Ehkki kõigepealt käisin algkoolis Oleviste kiriku kõrval, kus küll koori polnud. Seal tuli ükskord minu klassi Rein, pani mu laua peale puust kassi, millel olid rattad ja mida sai nõõri otsas järel vedada, ja küsis, kas ma abiellun temaga.

Aga Pühavaimu tänava koolis oli juba kuulus lauluõpetaja Gustav-Evert Mesiäinen ning Endla tänava koolis õpetaja Valdmaa, kes mõlemad tegid väga ägedalt koori. Õpetaja Valdmaa oli ise laulja, kes sättis alati oma suud, kui laulis, ja see tegi meile nalja. Kui ta koori juhatas, tegi see meile ka nalja. Tollal oli väga moes sõnu moonutada ja me tegime seda suure isuga. "Jää kestma, Kale-

vite kange rahvas" sai näiteks kõvasti ümber tehtud. Aga õpetaja kahjuks ei pannud seda tähele ja me olime sellest muidugi pettunud.

Õpetaja Valdmaa tegi meile ka hääleseadet ja pani mind esinmistel alati klaverit mängima. Ma ei sallinud aeglasi lugusid ja mängisin seepärast kõiki palu alati neli korda kiiremini. Väga efektne oli ja kõik teised õpilased kadestasid, et küll mul on tore õpetaja, neile antavat alati uimaseid lugusid. Nad ei tulnud selle peale, et lihtsalt kiiremini mängida.

Kord sain ühe loo, mille nimi oli "Pastoraal", mängisin seda huvitavate aktsentidega ja mitte kolm korda kiiremini, vaid ainult poole kiiremini. Aga pärast hakkas mind ikkagi vaevama, et mis see pastoraal on, ja ma otsisin selle mõiste üles. Tuli välja, et see on lüüriline karjaselaul.

Sellesarnaseid tempojuhumeid tean ka praegusest ajast. Ühel kontserdil pidi Ellerhein esitama künneminutilise kava, aga äraantud lugude pikkus oli ilmselgelt vähemalt kaksikümme minutit. Vaidlesime Tiiga hulga aega stiilis "See on kaksikümme minutit" – "Kümme!" – "Ei ole!" – "On küll!", kuni ta palus mul tulla proovi ja võtta stopperiga aega. Läksingi. Ja ta küttis kogu kava kooriga maha viis korda kiiremas tempos, jäädes hätta ainult viimases klaverisaatega laulus, sest pianistilt nõutav kiirus ületas ilmselgelt kümne sõrmega inimolendi füüsilised võimed...

Kelleks sa täpsemalt saada tahtsidsid?

Muidugi pianistik! Ma õppisin ju eriklaverit. Aga siis võeti mul kraest kinni ja viidi Siberisse, kuna mu isa Rudolf Treialt oli seotud selle Eesti vabadusega, mis kestis kolm päeva. Põlenud Laenu-panga majas nad 1944. aastal koos käisid ja üritasid teha kõik mis võimalik, et Eesti vabaks kuulutada. Sellest piisas.

Kõigepealt viidi isa ära Leningradi, ta sai viis aastat karistuslaagrit. Hiljem olen sellest laagrist lugenud, seal ei tulnud ükski inimene elusalt välja. 1944. aasta uusaastaõöl tuld talle koju järele, elasime siis Laenu-panga majas. Katus ja kolm korrust oli küll läinud, aga kuna isa samas majas töötas, kolisime sinna, kui meie kordu Raudtee tänaval täistabamuse sai. Kästi puhast pesu kaasa võtta ja isa ütles, et kes minnes puhta pesu kaasa võtab, see enam tagasi ei tule. Ema, kes talle selle pesu andis, muidugi ahastas, et oh, mida ma nüüd tegin...

Kuidas ema üksi hakkama sai?

Ta polnud ju üksik! Kui sündis järgmine laps, olin mina juba olemas. Ja kui sündis veel järgmine, olin mina juba suurem. Kokku

oli meid viis last, peale minu kolm õde ja vend. Mina olin kõige vanem, hoolitsesin teiste eest. Ema käis tööl, ta oli raamatupidaja. Nagu näed, oleme elus.

Ometi viidi ka teid varsti pärast isa vangistamist Siberisse.

Meid viidi ära 1949. aastal, Novosibirskist allapoole Krasnopoljanski kolhoosi. See oli küla: tänav, kahel pool sinised majad, paralleelselt külatänavaga jooksis jõgi, kust saime oma vee. Suured väljad, puudesalud. Mina lüpsin lehmi ja käisin ratsa karjas, ükski 150-pealise lehmakarjaga, ema töötas sealgi vahepeal raamatupidajana.

Kool oli seal neljaklassiline, nii et mina sinna ei läinud – Eestist oli seitse klassi haridust olemas. Nooremad õed käisid koolis küll, juba vene keele pärast. 1959. aastal saime amnestia ja tulime tagasi, esialgu ainult mina ja õde.

Kas sul oli Siberis ka mingi võimalus muusikaga tegeleda?

Tead, Rimski-Korsakovi nimelise Muusikakooli naiskoor laulis sel aastal Tallinna koorikonkursil “Tasa heliseb kelluke väljal”. Midagi juhuslikku siin maailmas pole! Kui mind kutsuti kolhoosist Nazarovisse, väikesse Keila-taolisse linna, leidsin sealt klubist klaveri ja klimberdasin seda natuke. Siis tormasid kõik vaatama, sest see klaver oli seal sada aastat seisnud. Ja minust sai kolmeks aastaks klubis klaverisaatja, saatsin kohaliku suurt lauljat nimega Ammjärv ja üht läti viiuldajat. Kohalikud muusikud ja venelased tahtsid minna Krasnojarskisse koorikonkursile, moodustasid koori ja panid mind seda juhutama. Sain kuskilt “Tasa heliseb kelluke väljal” noodi, me laulsime seda konkursil ja võitsime. Käisin veel samas linnas muusikakoolis küsimas, kas nad võtaksid mind vastu. Nad lasid mul isegi midagi ette mängida, aga siis läksin ikka oma Nazarovisse tagasi. Aga kui ma nüüd konkursil selle Peterburi koori esituses sedasamuga kuulsin, siis... raske seletada..., sai nagu mingi ring täis.

Kas teadsid kohe pärast Eestisse tagasitulekut, mida oma eluga peale hakata?

Kõigepealt olin aasta otsa Ortos, panin kingaviksikarpidele kaasi peale ja teenisin raha, et oma elamist sisse seada...

Aga kuule, see on nii pealiskaudne, mida ma räägin! See pole ju huvitav.

On küll!

Okei, las siis olla. Muide, kohv on äge. Ma panin isegi sinu moodi suhkru sisse.

Ühesõnaga, ma sain tänu nendele kingaviksikarpidele kohe stahhaanovlaseks. Mu pilt pandi lehte ja hakkasin saama tonnide kaupa kirju. Eriti jäi meelde läkitus ühelt meremehelt, kes kirjutas: “Meri mäsab ja mölab, armastan vaid sind.” Saad sa sellest aru?

Sügisel läksin Tallinna Muusikakooli (praegusesse Otsa kooli) direktor Arvo Ratassepa juurde ning ta soovitas mul minna õppima muusikateooriat, kuna ma polnud oma klaverimängu veel ära unustanud. See teooria sõna ajas mul juuksed turri. Huvitav, mida ma selle erialaga peale oleksin hakanud? Oleksin kirjutanud tänavusest “Messia” ettekandest artikli!

Mida sa Ratassepale vastasid selle muusikateooria ettepaneku peale?

Ütlesin, et ma ei ole muusikateooria tüüp, ja siis ta soovitas mul minna koorijuhtimist õppima. Näitas sealsamas ette, et neli käib nii, kolm nii ja kaks nii. (Tiia viipab ilusat selget klassikalist skeemi.) Rohkem pole mul muide kunagi vaja olnud!

Kes sind õpetama hakkas?

Minu õpetajaks sai Uno Järvela. Õnneks, sest ta oli tollal uhke tegija, tal oli oma poistekoor ja ta oli ka Ernesaksa õpilane.

Ernesaksa õpilased olidki sellised pärandatavad – nii oli Järvela Ernesaksa õpilane ja pärandas ka minu Ernesaksale. Kui ma konservatooriumi läksin, olin muusikakooli õpilastest ainus, kes sai suunamise.

Kursused olid muusikakoolis suured, terve klass oli õpilasi täis, aga paljud neist lahkusid enne lõpetamist, kaasa arvatud Endel Loitme. Mina käisin kooli ikkagi lõpuni, ehkki suurema osa ajast joonistasin – küll saalidekoratsioone, küll seinalehti. Oli tunde, kus mul oli igav, ja siis ma joonistasin.

Kui õppisin konservatooriumis Gustav Ernesaksa juures, töötasin ühtlasi tema kontsertmeistrina. Seega nägin palju teisi õpilasi ja õppisin neilt, kui oli midagi õppida. Näiteks leidsin, et Eri Klasi järgi võiks teha, tema eeskujul võiks midagi otsida. Ei ole ju muusikas mõtet lihtsalt nelja peale takti lüüa, vaid tuleb otsida!

Kas käisid muusikakooli ajal juba kuskil praktilal ka?

Ja, seitsmes kohas! Ehkki seda võiks ka haltuuraks nimetada. Suurema osa ajast olin Draamateatri vastas ülemkohtus, kus mul oli meesansambel, naisansambel ja eriasjade uurijate ansambel.

Kui ma töötaksin praegu lasteaias, siis teeksin sealgi segakoori ja laulaksin “Messia” ära!

“Madame Grammy” ja Ellerheina tüdrukud 2004. aasta mais Estonia kontserdisaalis mainekat auhinda esitlemas.

FOTO PEETER LANGOVITS / SCANPIX

Need viimased unustasid vahel imelikke pilte nootide vahele: küll oli seal mees ennast ahju külge üles poonud, küll oli kellegi pea ühes ja jalad teises kohas, kolmas oli uppunud supikaussi.

Siis töötasin ma veel köievaabriku naisansambliga – kaheksa naist, kes tahtsid väga laulda, aga paraku hingasid nad tööl metsikult palju köietolmu sisse ja seetõttu polnud neil üldse häält.

Lisaks Ernesaksa dirigeerimisklassile konservatooriumis täiendasid end hiljem veel Venemaal.

Kui olin konservatooriumis kuus aastat õppejõud (1975–1981. – K. T.), käisin vahepeal aasta Moskvas Sokolovi juures koorijuhtimist õppimas. Seal nägin ka, kuidas konservatooriumis peab õppima: tõusti hommikul kell kuus, mindi klassidesse, harjutati. Vahepeal lakuti vett ja söödi mingeid viinervorste, koos kilega muide! Kui öö saabus, tuldi klassidest välja ja mindi koju või ühikasse.

Õppisin Lavrentjevaga kristlike suurvormide analüüsi. See oli uudne, ei kujutanud ettegi, et nootidest jooksevad läbi mingid ristid ja sümbolid, et vorm edastab mingit sõnumit. Tollal Eestis midagi sellist ei õpetatud. Et Moskvas oli seda laadi vabadus, oli uskumatu.

Dirigeerimises laskuti harva väiksematesse teostesse, juhutati ikka muudkui suurvorme.

Praktika ajal töötasid täiskasvanute kooride ja ansamblitega,

hiljem konservatooriumis koolitasid tulevasi muusikaõpetajaid. Kuidas sa keskkoolilaste juurde sattusid?

Tead, kuulata üliõpilaste tunde ning vaadata nende kohatist saamatust ja abitust, kusjuures teada, et vahel on nende juhendamine lootusetu... noh, leidsin, et parem on ise tunde teha. Sada korda juhtus, et poole tunni pealt läksin andsin ise praktikandi tundi edasi. Kui ma seda kursust nüüd vaatan, pean ütlema, et väga väike protsent neist inimestest jäi muusikaga tegelema. Heli Sepast on tulnud arvestatav ja huvitav muusikaõpetaja, Toomas Volland ka, aga suuremale osale tollal õppinutest oli see lihtsalt aja- viide.

Nii et kui Viivi Aasmaa läks 7. keskkoolist ära, kutsuti mind sinna, sest pärast konservatooriumi lõppu olin seal juba mõnda aega töötanud (1965–1975. – K. T.). Ja läksingi.

Mis hetkest tuli tunne, et tahaksid lastega töötada?

Ma pole iialgi tahtnud lastega töötada! Mind suunati kooli, sa naljatilk! Ma arvasin, et võin pärast konservatooriumi lõppu töö-

Kooriga ei hakka kunagi igav, sest igal aastal ühed lapsed lõpetavad ja teised naljakad tulevad asemele.

tada edasi kontsertmeistrina, kuna ma olin seal juba paigas. Kui tuli suunamine kooli, oli see nii ootamatu, et seisin keset Võidu väljakut nagu oinas ja mõtlesin, mida edasi teha. Algul suunati mind Mustamäele 44. kooli, mida alles ehitati, nii et mulle helistas direktor ja käskis tulla jägmisel päeval müüre laduma. Küsisin, et mida-mida? Ja teatasin, et mul hakkab suvepuhkus, adjöö! Siis suunati mind Lasnamäele, kust helistati, et seal olla suured augud ja väga porine, ostku ma porikalossid. Aga 7. keskkoolis jäi ootamatult Kuke-nimeline muusikaõpetaja haigeks ja muusikakallakuga klassi lapsed pilla-palla. Kukk küsis, kas ma võiksin teda asendada. Asendasingi, ja võrgutasin ta lapsed ära. Siis tuli tollane koolidirektor Raadik ja kutsus mind sinna päri-seks. Tal oli tollal õnneks piisavalt võimu, et mind ühe kapa-hoobiga sellest Lasnamäe koolist endale saada. Tänu inglise keele kallakuga koolile pole ma ka oma inglise keelt ära unustanud.

Kuidas said tuttavaks Heino Kaljustega, kes sind Ellerheina kutsus?

Hakkasin oma 7. keskkooli kooridega kohe ka koolist väljas kontsertidel ja konkurssidel käima. Valgas olid tollal suured konkursid ja oli tavaline, et korjasime seal oma kooli kooriga kõik auhinnad kokku, näiteks karunaha, suure vaasi, vaagnatäie praetud kanu, akvarellmaali ja tordi ühekorruga. Siis hakkas Heino Kaljuste oma praktikante 7. keskkooli minu juurde saatma. Töötasin tollal lisaks Venno Lauulu poistekooriga, olin tema abiline, aga ega ma seal päriselt koori ei juhatanud; ta vist arvas, et ma seda ei oska. Ühel päeval aga tuli Heino Kaljuste mulle tänaval vastu ja kutsus mind Ellerheina koori juurde dirigendiks. **D i r i g e n d i k s**, rõhutas ta, pea meeles, et saad päriselt mõnda lugu ka juhatada! Ja saad veel viiskümmend rubla kuus. Minu meelest täitsa hästi ju. Ütlesin talle muidugi, et lähen parajasti poistekoori proovi, aga Kaljuste leidis, et Venno Laul on tema õpilane ja seega on temal õigus mind Lauulu käest ära võtta nagu niuhti. Järgmisel hetkel olin juba suurte tüdrukute juures, sama suured nagu mina. Igaks juhaks ajasin ennast hästi puhevile nagu lind, sest pidin kohe tõestama, et ma pole selline plika nagu nemad.

Palju Heino Kaljuste sulle dirigenditööd teha andis?

Tegelikult väga palju ja mida edasi, seda rohkem! Hästi palju oli vaja teha selliseid tervitamisi ja käia mingites esmapilgul väheolulistest kohtades, mis hiljem osutusid tihti vägagi olulisteks. Üksi olin väljas ka siis, kui tuli tervitada mingeid sportlasi poole-tunnise kontserdiga. Nii et oma lubadust ta pidas. Koht, kus ta tahtis ise olla, olid laulupeod, aga kui peokavasse tuli laul "Punalipp, sa kerki uhkena", siis selle sain mina juhatada, nii laulupeol kui ka igal pool mujal. Kui aga just seda lugu peol filmima hakati, võttis ta selle minu käest ära.

Kas pärast Heino Kaljuste surma arutati ka teisi kandidaate Ellerheina peadirigendi kohale või oli selge, et sinna jääd sina?

Ma olin sel ajal üldse kuskil ära, kui Kullos käis maruline lahing: pedagoogiline kaader, keda tollal oli kaksteist inimest, korjas allkirju minu peadirigendiks saamise vastu – et sel juhul koor hukkuks. Meil töötas tollal koori juures ka Jan Roosaar, keda peadirigendiks sooviti ja kes tegi kõike muidu kohutavalt hästi, aga paraku läks ta hoopis teist rada, temast sai vist ärimees. Tegime paar aastat Janiga koos, aga siis irdus ta vaikselt mujale. Ilmselt

oli üks põhjus ka see, et Ellerheina palgad pole kunagi kuigi suured olnud.

Sa oled Ellerheina juures olnud pikka aega...

Nelikümmend aastat hakkab täis saama.

Kas sa pole kunagi ära tüdinenud või väsinud? Kui veel palk ka eriti suur pole...?

Aga ma olen kogu aja teinud midagi muud ka, millega ma ennast löbustan! Ja kooritöö tuleb mul lobedalt välja. Muide, kui ma pärast Kaljuste surma Ellerheina proovi läksin, olin veendunud, et proovisaal on sel esmaspäeval tühi, et koor on lihtsalt laiaili läinud, sest Kaljustet ei ole! Ja esimene üllatus oli, et lauljad olid kõik kohal, istusid oma toolidel ja ma hakkasin lihtsalt tööle!

Kooriga ei hakka kunagi igav, sest igal aastal ühed lapsed lõpetavad ja teised naljakad tulevad asemele; situatsioonid muutuvad, moed muutuvad, mina ise muutun... Ma olen tähtkuju Ambur ja Amburi omapära on teha pikka aega üht ja sama asja. Pealegi olen ma hajameelne – et muudkui teen ja ei pane tähelegi, kuidas samal ajal aastad jooksevad. Ma pole ialgi lugenud, et oi, nüüd olen varsti nelikümmend aastat teinud.

Aga Inglise Kolledžist tulid ikkagi ära?

No kuule, enne kui ma sealt lõpuks ära tulin, tahtsin ma seda juba viis või kuus aastat teha! Ellerheina kõrvalt koolis töötada ja 7.–12. klassile tunde anda on ikka väga raske; ma imestan, et ma seda suutsin! Samal ajal oli see aga pluss, et geniaalsed lauljad olid iga päev mu ümber ja ma sain neid kutsuda koori lauma. Praegu ei tea ma koolides toimuvast enam eriti midagi. Lauljad tulevad Ellerheina ise ja mõni hea laulja võib niimoodi ka kõrval jääda.

Kas Ellerheinas pole kunagi lauljate puudust olnud?

Mina ütlesin, et häid lauljaid küll ülearu ei ole. Kunagi on see koor olnud metsikult suur, 120-liikmeline, aga tol ajal ei olnud muidugi ka nii palju mööda maailma ringituulamist, et pool koori läheb ja pool koori jääb kogu aeg maha oma järke ootama. Siis olime ikka sajakesi kontserdilaval. Praegu on koor väiksem. (Väiksem tähendab nii umbes 70 lauljat. – K. T.).

Kas ja kuidas Ellerhein on neljakümne aasta jooksul muutunud?

Aga loomulikult on! Ma ei pidanud seni põlvkondi millekski, sest arvasin, et elu läheb oma järjepidevuses muudkui edasi ja pole konkreetset noaga lõigatud juppi, et üks põlvkond ja selle järel järgmine põlvkond. Aga nüüd ma saan sellest selgelt aru. Tuleb peale uus põlvkond, kes tegeleb vaimustunult näiteks kuuekümnendate ja kaheksakümnendate aastate lauludega, mis meie jaoks oli sünnipäevalaue repertuaar, aga praeguste noorte jaoks suur eksootika. Nii minu kodus kui ka hiljem töö juures lauldi kõigil koosolemistel, kui kõht oli täis sõõdud. Praegu seda enam ei tehta. Ongi üks suur põlvkondadevaheline erinevus.

Praegu laulavad meil kooris lapsed, kes peavad ise hakkama saama: kodus, koolis, elus, tänaval, teatris, kinos... Vanematel pole nende jaoks aega, kuna mõlemad vanemad töötavad. Ja kui nad ei tööta, peab laps ikkagi ise hakkama saama. Ilmselt sellepärast saavadki lapsed praegu hiigla vara täiskasvanuks, mõni seitsmeaastane võib olla täitsa täiskasvanud naine. Mõnigi laps peab ühtaegu õppima ja töötama. Vanasti olid koolid tasuta, praegu pead võtma

laenu, et minna ülikooli. Aga kui sa pead võtma laenu kõikide asjade jaoks, mis sa teed, hakkab see sul kurja kaikana seljas kargama, ja lapsel on ju kohustus seda laenu lõpuks tasuma hakata.

Ka Ellerheinas õppimine on tasuline ja hästi palju on olnud juhuseid, kus laps ei saa enam laulmas käia, sest vanematel pole selleks raha. Õppemaks on 200 krooni kuus, kuu läheb kiiresti ja kui peres on rohkem kui üks laps, kes kooris laulab, siis... Ükskõik kas laps tahab minna tantsima, laulma või vaipa kuduma – kui see on tasuline, siis on see talle takistatud.

Teiseks on noore inimese kooliväline tegevus takistatud sellega, et kool hoiab teda lihtsalt väga kaua kinni, umbes nelja-viieni – see on nagu täiskasvanud inimese tööaeg! Ja seejärel peab ta oma vabast ajast minema kuskile meelistegevuse juurde, tormab sinna sageli söömata-joomata. Elu on neil ikka päris keeruline.

Sellest hoolimata nad käivad ja laulavad. Kui paljud Ellerheina lauljaist tahavad muusika alal jätkata?

Igal aastal on paar lõpetajat läinud muusikat edasi õppima. Kusjuures on ka üllatusi: inimene, keda me oleme pidanud keskpäraseks lauljaks, läheb laulmist õppima – ja aasta pärast laulabki! See on muidugi selle õpetaja imetegu, kes teda juhendas.

Mis sa arvad, kas Ellerhein tegutseb kolmekümne aasta pärast edasi?

Mõtleme ikka uhkelt, et mida ta kolme miljardi aasta pärast teeb!

Siis me ei tea päikesesüsteemi olukorrastki suurt midagi...

Ah hakkab juba ära kaduma? Aga ma arvan, et pimedas saab ka laulda. Kuule, kui Ellerhein on praegu 56 aastat vana, siis mõnede minu sõprade koorid on ikka tunduvalt vanemad. Christian Grube koor Saksamaal on näiteks 150-aastane, aga Saksamaal on ka näiteks 200-aastaseid koore. Raha loetakse juba praegu miljonites, miks siis mitte tegutsemisaastaid!

Ellerhein laulab praegu palju vokaalsümfoonilisi suurvorme. On see vajadus või on sellest ka koori arendamisel kasu?

Muidugi see arendab tohutult. Keegi ju ei oota, et mingi lastekoor tuleb Estoniasse suurvormi laulma. Me pole lapsed, vaid noored naisinimesed ning eelkõige näitab seda repertuaar. Kui ma töötaksin praegu lasteaias, siis teeksin sealgi segakoori ja laulaksin "Messia" ära!

Ellerhein ongi alati laulnud naiskooride repertuaari. Juba Kaljuste ajal oli koor selgelt jagunenud laste- ja tütarlastekooriks ning sellele vastavalt käisime ka esinemas. Just see vanem osa käis põhiliselt konkursidel ja kontserdireisidel. Ka praegune koor laulab, liigub ringi ja saab sellest kogu aeg kogemusi ja enesekindlust juurde. Tänu sellele on võimalik nendega järjest uusi asju ette võtta.

Kogemused loevad väga palju, ka minu puhul, ja pean sulle tunnustama, et neid tuleb veel praegugi kogu aeg juurde. Mu kogemuste laegas ei ole täis, isegi kui see puudutab pannkoogi küpsetamist.

Jah, sel intervjuuhommikul helistas Tiia mu ukse taga kella, suure Mary Poppinsi käekotis kolm muna, pool pakki võid ja purk kirsimoosi ning praadis meile pannkooke. Taignasse pani piima asemel kohvikoort ja munavalge löi kahvliga vahtu kiiremini kui mina mikseriga. Väga head koogid said!

Kuidas ja mille järgi sa oma koori(de)le repertuaari valid?

Tegelikult on kooril oma ümmargune püsirepertuaar, mida me laulame kogu aeg. Mitte muidugi Tallinnas, siin ei tee ju sada kontserti järjest Pärdi ja Tormisega! Aga kui ma kuhugi välja lähen, on mul kogu Tormise fantastiline "koorem" näpu vahel ja ma laulan seda nii Jaapanis kui Kanadas. Pärdi loomingust olen ise teinud põhiliselt kahte laulu, mis ta naiskoorile on kirjutanud, "Peace Upon You, Jerusalem" ja "Kaks palvetajat", neid teoseid on võimalik iga kord väikese värvivarjundi või nüansi võrra erinevalt esitada.

Lisaks oleme alati teinud sümfoonilisi suurvorme, millega vahetuvad koori ees erinevad dirigendid. Külalisdirigente on käinud ka Jaapanist.

Noote olen igalt poolt sõitudelt kaasa toonud. Kui kuulen kuskil mujal maailma nurgas huvitavat muusikat, siis muidugi püüan selle kaasa võtta. Kunagi tundus mulle, et nootide vahetamine tekitab armukadedust – et kuidas ma ulatan oma armastatud teose kellelegi teisele laulmiseks... Aga praegu ma alati vahetan teiste dirigentidega noote. Vahel on mul välismaal ka nii palju aega, et raamatukogudes ringi vaadata, ja nii need laulud tulevad.

Praegu, kui me laulame palju suurvorme, on selliseks kavade vahetuseks Eestimaal järjest vähem aega. Millal sai Ellerhein viimati afiši peale kirjutada, et täiesti uus kava, tulge kuulama? Ikka oled sunnitud kontsertidel kordama asju, mida praegu õpid, näiteks plaadistamise jaoks. Samas on meie ümber palju uut. "Messias" on uus, Timo Steineri teos on uus (*Ellerheinale kirjutatud uudisteost "Koraal + Innovatsioon" laulis koor aprilli lõpul Tallinna koorifestivalil.* – K. T.), Tartu levimuusika päevad on uus... Aga suurt osa sellest muusikast ei saa muidugi oma kontsertidel kasutada.

Oleme kooriga laulnud ka ultramoodsat muusikat, näiteks graafilist partituuri, ja see tuleb meil välja küll. Kui aga sellist muusikat väga palju laulda, "Aglepta"-taolisi palu, siis tüdineb ära ka. Kogu aja ju ei häälitse, puhki, laksuta, krigista ja nii edasi. Püüame laulda võimalikult vaheldusrikast muusikat.

Mis oli viimane asi, mis sind maailma muusikas üllatas, tekitas sellise ohoo-efekti, et see on nüüd küll midagi uut?

Tallinna koorifestivalil, kui ma istusin Estonia rõdul ja mõtlesin maailma elust, avastasin üllatusega, et Pärdi loo ("Peace Upon You, Jerusalem", naiskooride kategooria kohustuslik laul konkursil. – K. T.) esitustes pole ei õigeid noote, õigeid temposid ega õiget rütmi. Kohe üllatusin! Ei suudeta nooti lugeda!

Viimati, kui olin üksinda Jaapanis eesti muusikale pühendatud festivalil, esitati seal vähemalt kaheksa eesti helilooja teost. Sa võid selili lennata, kui avastad, et partituuri kirja pandud noodid kõlavadki, saad aru, ja kõlavad täpselt nii, nagu nad on kirja pandud. Eesti koorid taandavad tihti osa noote lihtsalt ära ja akordid ei kõla. Jaapanis oli oma kolmkümmend koori ja kõik laulsid kõiki noote; laulud kõlasid nii, nagu Veljo Tormis

Muusikas pead tundma tundmatut, nägema nägematut, kuulma kuulmatut, muidu hakkabki sul nii lõpp-igav, et lähed lolliks.

on need kirja pannud. Inimesed on aru saanud, mida helilooja on soovinud, ja neil on meeletu valmisolek midagi teha.

Sama küsimus eesti muusika kohta. Mis sind viimati eesti muusikas üllatas, tekitas sellise ohoo-efekti, et see on nüüd küll midagi uut?

No hakkame koos mõtlema. Nimeta mulle kõigepealt uusi ja huvitavaid teoseid – ahaa, näiteks Peeter Vähi on meile kirjutanud. Aga veel, kas “Laululahingu” olemus, ehkki uus, peaks meid üllatama? Ei üllata. Vaat, Tõnu Kaljuste vigurid seal elektrijaamas suitsu sees – nende peale ütled loomulikult “ohhoo!”. Sest Kaljuste tegemised jäävad kogu aja “ohooks”, näiteks “Loomade reekviem” loomaaias. Timo Steiner kirjutas meile kuus lugu, millest ühe teose oleme juba esitanud. Jälle uus.

Aga “ohoo” võiks olla veel see, et kõik koorid on viimasel ajal läinud “pesni i pljaski” peale – et pead tingimata kätega vehkima, keerlema ja pöörlema, samal ajal kui laulad, isegi kui see puudutab Tormise muusikat. Et pead tingimata leidma muusika juurde igasuguseid liigutusi, selle asemel et panna silmad poolpilukile ja näha selle taga merd või maailma jõudu. Ma tunnen, et selline rabelemine võtab muusika seest jõu ära, vägi läheb vehkimise peale. Kui sa Chifuru Matsubarale neid tantsuseadeid näitaksid, ütleks ta oma äärmisest diskreetsusest hoolimata midagi hullu.

Kui koorijuhtidega rääkida, jõuab jutt varem või hiljem selleni, et enam pole midagi laulda, kooridele ei kirjutata ja olemasolevad teosed on kõik ära lauldud. Kuidas sina selleni ei jõua? Kuidas sul on alati midagi laulda?

Absoluutselt mitte midagi pole laulda! Tormis pole muidugi ammenud ja ta on meie jaoks mitmeid asju ka naiskoorile seadnud, nagu “Käsikivimäng” näiteks.

Kuna olen Ernesaksa õpilane, võtsime ette ka Ernesaksa meeskoorilaulud, näiteks “Noor kevade” ja “Purikas” (seade tegi Ülle Sander). Naiskooridele kirjutas ta kahjuks üsna vähe. Siis tegime veel Lembit Veevo lugusid, nagu “Kadakad”, mille naiskooriseade on kulutulena ka massidesse läinud. Aga kui lähed noodikaupluse, siis seal lihtsalt pole midagi!

Oleme Ellerheinaga laulnud veel Tauno Aintsi teoseid. Kahjuks ei õpeta Aints meil enam muusikateoreetilisi aineid, muidu saaksime teda iga päev veenda, et ta meile veel kirjutaks.

Kui tahad minna tõsisele konkursile, kus laulud peavad olema korraliku raskusastmega, siis tuleb ikkagi võtta Pärt ja Tormis. Oled ju lugenud kommentaare, kus öeldakse, et Pärt ja Tormis on igavad? Aga see tähendab, et inimestel puudub sisemine kuulamis-

võime, ettekujutusvõime – sa pead ju kuulamise ajal veel midagi tundma ja nägema. Pead tundma tundmatut, nägema nägematut, kuulma kuulmatut, muidu hakkabki sul nii lõpp-igav, et lähed lolliks.

Väga tähtis helilooja Eestile on Kreek, tema teoseid võiks palju rohkem laulda. Samuti Mart Saar. Kui võrdlema hakata, siis oleks Kreek nagu Händel ja Saar nagu Bach – kuivem, selgem, filosoofilisema konstruktsiooniga, Kreek aga särav ja impressionistliku kõlavärviga. Ta kasutab pintsli otsas täiesti teist kõlavärvi!

Järgmised Ellerheina kontserdid Kreegi, Pärdi ja Tormise muusikast toimuvad juulis ja augustis Jaapanis, kus Tiia-Ester Loitme ja koor kahekümne viie päeva vältel kontserte annavad. Muidugi lauldakse seal veel palju muudki, sealhulgas koori ammuse sõbra Ko

Matsushita loomingut. Praegu, kui mina seda intervjuud artikliks vormin, laulab koor Estonia kontserdisaalis Hispaania kuningapaarile eesti muusikat, juunikuus ootab ees Mendelssohni “Suveöö unenäo” ettekannet ja juuli algul laulupidu, kus ühendkoor Tiia-Ester Loitme juhatusel laulab: “Ta lendab lillesse ja lendab mesipuu poole”.

Kahtlemata oleks eesti koorimuusika Tiia-Ester Loitmeta teist nägu ja tegu. Imetlusväärne on ta austus muusika ja nõudlikkus muusikute vastu, tahtmine väsimatult otsida ja leida ning absoluutne oskamatus kurta või viriseda. Teda nähes või kuulates tulevad vägisi pähe Hando Runneli luuleread, teate küll, need:

FOTO KAUPU KIKKAS

*Just praegu siin just õnnelik
just mina tahan olla
ma tahan olla õnnelik
või üldse mitte olla!*

Tiia-Ester Loitme igatahes ON.

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Pianist Krystian Zimerman ei karda oma seisukohti välja öelda.

FOTO SUSESCH BAYAT / DEUTSCHE GRAMMOPHON

Pianist Krystian Zimerman pöörab Ameerika Ühendriikidele selja

Poola pianist Krystian Zimerman šokeeris hiljuti oma kontserdil Los Angelese Disney Hallis publikut teatega, et see sooloõhtu jääb tema viimaseks esinemiseks Ameerika Ühendriikides. Avalduse põhjuseks on pianisti rahulolematuse USA militaarpoliitika ning Poola ja Ameerika suhetega. Los Angelese kontserdi esimeses pooles kõlasid Bachi ja Beethoveni teosed, kava teises pooles vahetas Zimerman viimasel hetkel Brahmsi poola autori Grażyna Bacewicz'i sonaadi vastu. Oma poliitilise sõnavõtu tõi pianist kuuldavale vahetult enne viimast teost, milleks oli Karol Szymanowski "Variatsioonid poola rahvalaulu teemal". Zimerman lausub vaikselt ja vihase häälel, et ei taha esineda riigis, mis üritab tervet maailma oma

kontrolli alla saada.

Jahmunud publiku hulgast sammus selle teate peale umbes nelikümmend inimest kontserdisaalist välja. Lahkujaid saatis oma korda Zimermani kommentaar, et mõned inimesed pidavatki marssima hakkama, kui kuulevad sõna "militaarne". Publiku hulgas oli neid, kes hüüdsid, et pianist vait jääks ja mängima hakkaks, ning samuti leidus poolehoidjaid, kes Zimermani kontserdi lõppedes püsti seistes aplodeerisid. Hiljem leidus kommentaatoreid, kes väitsid, et Poolas lihtsalt ei osata poliitikat ja muusikat teineteisest lahus hoida. Silmas peeti ilmselt tunnustatud pianisti Ignacy Jan Paderewski, kes oli möödunud sajandi algupoole diplomaat ja hiljem Poola peaminister.

Ajalehe Los Angeles Times kohaselt on USA militaarpoliitika poolakates viimasel ajal tõepoolest pahameelt tekitanud seoses

USA raketikilbi osiste püstitamise Poola territooriumile. Ärritatud Zimermanile pole see aga sugugi esimene kord, mil ta oma poliitilisi veendumusi sedavõrd julgelt väljendab. Ajakirjanik Tom Service'i sõnul olevat pianist mitu aastat tagasi kontserdireisidel avaldanud mõtteid Iraagi sõja kohta, eriti maades, kus sõda pooldati.

Zimermani mänedžeri sõnul ei põhjusta pianisti pahameelt mitte üksnes poliitiline olukord, vaid ka USA kontserdireisi suured kulud. Nimelt annab 52-aastane pianist kontserte oma isikliku Steinwayga ning tal on kaasas isiklik klaverihäälestaja ja veoautojuht, sest võimaluse korral transportib ta oma pilli maismaad mööda. Klaveri transportimisega Ameerikas on Zimermanil aga väga halvad kogemused. Üsna pea pärast traagilisi sündmusi 2001. aasta septembris hävitati JFK lennuväljal kaitseorganite poolt vahetult enne Carnegie Halli kontserti Zimermani Steinway, sest instrumendi liim lõhnas imelikult ning see arvati olevat maskeeritud lõhkeaine.

Krystian Zimerman on poola päritolu tippmuusik, kelle esinemised on oodatud kõikjal maailmas. Rahvusvahelise tuntuse tõi talle *grand prix* Varssavi rahvusvahelisel Chopini konkursil 1975. aastal. Tollal 19-aastane Zimerman oli konkursi ajaloo noorim võitja. Vaatamata Chopini konkursi võidule on pianist järjekindlalt mänginud nii prantsuse, saksa kui ka vene muusikat, vältimaks nn Chopini spetsialisti staatust. Zimerman armastab esitada muusikat sobivas kultuurikontekstis, seega mängib ta sageli prantsuse muusikat Pariisis ning Mozarti ja Beethoveni teoseid Viinis. Kuigi Zimermani põhiline instrument on klaver, tegeleb ta veel ka orelimängu ja dirigeerimisega, juhatades põhiliselt klaverikontserte, milles soleerib. Zimermani on nõustanud paljud tunnustatud dirigendid. Pikaajalisim ja sügavaim kontakt oli tal Leonard Bernsteiniga, kellega kestis koostöö kolmteist aastat.

Steve Reich pälvis Pulitzeri auhinna

Ameerika helilooja Steve Reich pälvis apriillil kuulsa Pulitzeri auhinna. Võidu tõi heliloojale teos nimega "Double Sextet". Pulitzeri muusikaauhinna saavad kandi-

deerida ameerika autorite helitööd, mille esmaesitus või salvestus on toimunud Ameerikas auhindade jagamisele eelnenud aastal. Steve Reichi "Double Sextet" kanti esmakordselt ette läinud aasta 26. märtsil Richmondi ülikoolis, Virginias, teose tellis ja tõi esiettekandele ansambel eighth blackbird. See noortest muusikutest koosnev ansambel kasvas üles Steve Reichi muusika vaimus. Eight blackbird on teost esitanud veel Rotterdami, Liverpoolis, Melbourne'is ja Berliinis.

"Double Sextet" on kahekümne kahe minuti pikkune rütmikas ja unisoonis kaanonitest koosnev teos, mis on kirjutatud kahele identsele sekstetile, mille koosseisu kuuluvad flööt, klarnet, vibrafon, klaver, viiul ja tšello. Teost saab ette kanda kahel viiulil, kas kaheteistkümnest muusikust koosneva kollektiiviga või kuue inimesega, kelle vastaspooleks on nende endi lindistatud salvestus. Idee, kus muusikud mängivad enda salvestatud lindi vastu, ei ole Reichi puhul uus. Sellist võtet on ta kasutanud näiteks teoses "Different Trains" (1980). Ka ansambel eighth blackbird esitas duubel-sekstetti just samamoodi.

Steve Reich, keda mitmed muusikaajakirjad on nimetanud Ameerika suurimaks elavaks heliloojaks, on minimalismi esindaja muusikas. Varasematel aegadel on tema teosed "Different Trains" ja "Music for 18 Musicians" pälvinud Grammy auhindu. Pulitzeri auhinna sai Reich esmakordselt. Oma sõnul oli ta sellest uudisest meeldivalt üllatunud ning tal oli hea meel, et komisjon tema teost, mida ta oma viimase aja parimaks saavutuseks peab, kõrgelt hindas.

Pulitzeri auhind on oma nime saanud ameerika väljapaistva ajakirjaniku Joseph Pulitzeri järgi. Esimene ajakirjandusauhind anti välja 1917. aastal ning esimene muusikaauhind 1943. aastal. Teadaolevalt ainsa eestlasena on Pulitzeri auhinna võitnud 1962. aastal karikaturist ja graafik Edmund Valtman, kes oli aastast 1959 Ameerika kodanik. Valtmani poliitilisi karikatuure avaldati omal ajal paljudes ajalehtedes.

Tenor Rolando Villazón katkestab esinemised

Ooperimaailma üks juhtivaid tenoreid Rolando Villazón on sunnitud sel hooajal

oma esinemised katkestama, sest tal diagnoositi häälepeala tsüst. Populaarse ooperilaulja hääle olukord tekitas kahtlusi juba möödunud hooaegadel, mil ta oli tervisliku seisundi pärast sunnitud periooditi lavaelust kõrvale jääma. Ägeda häälepealte põletiku tõttu jättis 37-aastane Rolando Villazón selle aasta kevadel ära mitu esinemist.

Nõutud tenori haigestumisega on mitmel ooperimajal lähitulevikus palju tegevust, et leida Villazóni rollidesse asendajaid. Plaanitud lavastusteks olid näiteks Gaetano Donizetti "Armujook" Los Angelese ooperimajas ja sama etendus koos tema ühe püsivaima lavapartneri Anna Netrebkoga Pariisi Ooperis alates oktoobrist, samuti pidi Villazón üles astuma etenustes Metropolitan Operas.

Mehhiko ooperistaar peab kiiremas korras laskma end opereerida. Berliini kirurgi ja häälespetsialisti Gerrit Wolhti sõnul peaks tema hääle täielikult taastuma selle aasta lõpuks. Artisti kodulehelt võib leida südamliku videosõnumi, kus Villazón selgitab külastajatele olukorda ning vabandab ärajäänud kontsertide pärast, avaldades soovi oma publikuga taas kohtuda niipea kui vähegi võimalik.

José Carreras lõpetab esinemised ooperis

Hispaania tenor José Carreras andis hiljuti teada, et kavatab lõpetada esinemise ooperis. Kuuekümne kahe aastane laulja tundvat enda sõnul, et ei pea enam vastu rollipingele ja suurte ooperimajade nõudmistele. Lavaelu Carreras lõplikult hüljata ei soovi ning ta plaanib jätkata soolokontsertide andmist, kus saab repertuaari oma äranägemise järgi sobitada.

José Carreras lavatee algas 1970. aastatel ning tema repertuaaris on ligema-

le kuuskümmend ooperirolli. Carreras ooperikarjäär oleks 1987. aastal peaaegu lõppenud, kui tal avastati leukeemia. Taastumislootust anti talle vaid kümme protsenti. Nagu teada, paranes laulja saatuse hoobist täielikult, naasis lavale ning andis viiskümmend etendust ja kontserti aastas, neist kaksikümne heategevuslikul eesmärgil.

Carreras lahkumisega ooperilavalt jääb tuntud "Kolme tenori" triost publiku ette vaid Carrerasest üheksa aastat noorem Plácido Domingo, kes tähistas tänavu Metropolitan Operas oma neljakümnendat tegevusaastat. Trio kolmas liige Luciano Pavarotti lahkus siit ilmast 71-aastaselt 2007. aastal.

Sel kevadel andis Carreras välja CD populaarsete ooperiaariatega "The José Carreras Collection". Samuti tegutseb laulja rahvusvahelise José Carreras leukeemia fondi presidendina ning on aktiivne mitmes heategevusaktisioonis. Sel aastal pälvis José Carreras Londonis The Classical Brit Awardsi elutööpreemia.

15.-20. juuni
Tallinna IV Kitarrifestival

15.06 kell 19.00 Mustpeade maja
Duo Melis
Kõigi aegade säravaim kitarriduo
Susana Prieto (Hispaania)
Alexis Muzurakis (Kreeka)

16.06 kell 19.00 Kumu Auditorium
Carlè Costa (Uruguay) – omanäolisim kitarrist-helilooja tänapäeva kitarrimaailmas

17.06 kell 19.00 Mustpeade maja
Le Villaneille alla Napoletana
Renata Fusco sopran
Massimo Lonardi lauto
Maurizio Piantelli bassilauto
Vanade Napoli laulude ebamaine ja ajatu ilu

18.06 kell 19.00 Mustpeade maja
Vene 7-keelse kitarrilavale legend
Anastasia Bardina (Venemaa)

19.06 kell 19.00 Kumu Auditorium
Kaie Kõrb tants
Tiit Peterson kitarr
Dmitri Hartsenko koreograafia ja 20. sajandi kitarrimuusika pärlid

20.06 kell 19.00 Kumu Auditorium
Ferenc Snétberger (Ungari)

Tallinna IV Kitarrifestival
www.kitarrifestival.ee

Kas pilet USA muusikaturule on käes?

Tagasivaade ERSO debüütturneele Ameerika Ühendriikides

KAI TAMM
ERSO toimetaja

“Big talent comes from small country”, “Estonian orchestra – a distinct success with help from young pianist”, “From Estonia, symphony brings beauty” – sellised olid mõned pealkirjad Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri Ameerika turnee kontserdiarvustustest. Jah, tõesti, peaaegu terve märtsikuu Ameerika Ühendriikides kontserte andnud Eesti rahvusorkester sai publikumenu tunda üksjagu. Ei möödunud ühtki kontserti, mis ei lõppenud ovatsioonidega püsti seistes. Kas uskuda neid *keep smiling*’u maa inimesi või mitte? Saalis kuulajate seas istudes ja vaheajal fuajees jalutades sai selgeks, et selle maa publik on väga emotsionaalne. Inimesed ei pelga võhivõõrale oma elamusi jagada ja teose osade vahel plaksutada. See aga ei tähenda, et puuduks nõudlikkus esituse suhtes. Kui vaadata ERSOt võõrustanud kontserdisaalide hooaja buklette, siis võib tõdeda, et inimesed peaksid olema hea ja paremaga harjunud – hooaja kavades võis leida tippsoaliste, -ansambleid, -orkestreid ja -dirigente kogu maailmast. Floridast puutus kätte West Palm Beachis asuva Kravis Centeri hooaega tutvustav teatmik, kust leiab ERSO kõrval nimesid nagu José Carreras, Midori, Itzhak Perlman, Murray Perahia, Valeri Gergiev ja Kirovi sümfooniaorkester, Iván Fisher ja Budapesti Festivaliorkester, Lorin Maazel ja New Yorgi Filharmoonikud, Pinchas Zukerman ja Dallase Sümfooniaorkester, kui nimetada vaid väheseid.

Tekib kummaline kõhedaks tegev tunne, mõeldes sellele, kuidas tuua publikut kaheksasaja, tihedama paigutuse puhul maksimaalselt tuhandekohalisse Estonia kontserdisaali. ERSO kaheksateistkümnest kontserdipaigast Ameerikas oli vaid üks

saal Eesti esindussaalist väiksem ning kaks umbes sama suured. Ülejäänud viiesteist saali mahutasid 1200–2700 istekohta. Ja isegi kui mõni neist saalidest polnud viimase kohani välja müüdud, tekitab siiski hämmastust, kui palju käiakse klassikalise muusika kontsertidel ja kui palju ameeriklasi tuli kuulama ERSOt. Eestis ei saaks me terve hooaja jooksul kokku nii palju külalastajaid kui kaheksateistkümnest kontserdiga Ameerikas. Ühendriikides on väga hästi toimiv abonementide süsteem. Prestiizne on omada abonementi, mis võimaldab sissepääsu hooaja kõikidele kontsertidele. See tagabki suures osas saalide täituvuse.

3.–31. märtsini reisil olnud ERSO andis kontserte kogu mandril: idarannikult läänerrannikuni, kokku kümnes osariigis, dirigentideks kümnelt kontserdil **Eri Klas** ja kaheksal ERSO peadirigent **Nikolai Aleksejev**. Alustasime Floridast (viis kontserti) ja lõpetasime Californias (viis kontserti), vahepeale jäid Georgia, Lõuna-Carolina, New York, Illinois, Indiana, Kansas, Colorado ja Nevada. Neli pikemat sõitu tuli teha ka lennukitega, ülejäänud sõitudeks oli sajaliikmelise orkestri käsutuses kolm bussi. Vahest kõige vaevalisemad olid sõidud, kus bussis tuli veeta terve päev, selliseid oli kokku kolm. Kogesime reisil (peamiselt bussi aknast) palju vaheldusrikust nii kliimas kui ka maastikus: 30-kraadist ranna- ja 0-kraadist suusailma, soiseid troopikaalasid seal olesklevate alligaatoritega vee ääres, kaktustega kõrbemaastikku ja lumiste mäetippudega maalilisi vaateid ning kõrgmäestiku hõredat õhku. Kolm tuhat meetrit merepinna polnud mitmele orkestrandile kerge taluda, kuid hapnikumaskid on sellistes oludes alati käepärast võtta. Kummalist raskust ja õhupuudust

mängimisel kurtsid vist kõik puhkpillimängijad. Pidevalt muutuvad kliimaolud ja konditsioneeriga bussid mõjusid soodsalt viirushaiguste tekkele ja levikule orkestrantide seas. Páris mitmed pidid jääma mõneks päevaks voodisse, neist kaks oli vaja järjest kehvemaks muutuva enesetunde tõttu toimetada isegi haiglasse. Meie ainsa tuubamängija haigestumise tõttu asendasid teda kahel kontserdil ameerika kolleegid.

Südamlikud olid kohtumised kohalike eestlastega – ega korraga nii paljusid kodu-eestlasi neil seal kandis just sageli kohata ei õnnestu. West Palm Beachi kontserdi järel korraldati meile ookeani ääres meeldiv vastuvõtt, Californias saadeti tänutäheks lava taha korvitäis apelsine koos kahe vahuveiniga. Lava taha kätt suruma tuldi mitmel pool.

Turnee korraldaja Opus 3 Artists on Columbia Artists Managementi kõrval üks USA kahest suuremast agentuurist, kes orkestritele üldse kontserdireise teevad. Kolm aastat kestnud ettevalmistused kandis vilja, korraldus oli tõesti esmaklassiline nii busi- ja lennusõitude kui ka pillitranspordi osas kuni ajakavadeni hotellides ja kontserdipaikades, küpsiste ja kohvilaudade ning tähestiku järjekorda laotud toakaartideni. Selle tagasid kogu aeg meiega kaasa reisinud turnee administraator ja lavamäändžer ning aeg-ajalt viskasid silma peale ka agentuuri asepresident ja määndžer, kes oli kogu ERSO reisi idee taga. Oluline oli ka pilli-auto juht, kelle kindlal juhtimisel sõitsid orkestri pillid veoautoga terve turnee vältel läbi kogu maa ühest kontserdipaigast teise. Võib ju nuriseda, et oleksime tahtnud ise rohkem teoste koha pealt kaasa rääkida, rohkem eesti muusikat esitada, kuid kuna USAs annab suurema osa tuludest ikkagi

ERSO proovis Kravis Centeris West Palm Beachis.

piletimüük, siis tuli arvestada sealsete kontserdikorraldajate soove ja sisetunnet, millise repertuaari peale võiks rahvas kontserdisaali tulla. Meid ju seostatakse ikka suurte naabritega ja oodatakse seetõttu ka vastavat repertuaari. Ka solisti osas oli Opus 3 Artistsi esindajatel kindel ettekujutus. Prestiizse rahvusvahelise Van Cliburni nimelise pianistide konkursi hõbemedalist **Joyce Yang** oli kahtlemata kindla peale minek – ta on väga artistlik ja suure potentsiaaliga võitmaks publiku südameid. Ja nii ka läks. Kaks klaverikontserti, Rahmani-novi Teine ja Prokofjevi Kolmas, teenisid alati publikult aplausitormi mitte ainult teose lõpus, vaid ka osade vahel. Nii mõnigi kord nõudis publik solistilt ka lisapala, milleks korea päritolu ameeriklanna oli valinud Liszti klaveritranskriptsiooni Chopini imekaunist soololaulust “Moja pieszczotka” (inglisekeelses tõlkes “My Joys”). Pianisti

tundeküllane esitus pani alati saali rökka-ma. Ja vaheajal fuajees oli plaadimüügi laua taga alati pikk järjekord ja tunglemine, et solistilt autogrammi tema CD-le või kavalhelele saada. Huvitav oli aga jälgida orkestri arengut turnee vältel kahe sümfoonia, Sibeliuse Teise ja Dvořáki Kaheksanda, ning Pärdi “Summa” ja “Cantuse” ettekan-nete põhjal. Siinkohal osutus õigeks ERSO direktori Andres Siitani ennustus enne reisi antud intervjuus ajalehele Sirp, et mida rohkem saab orkester mängida ja võistlus-tules olla, seda paremini ta mängima hak-kab. Koosmängu tunnetus ja kõlakvaliteet olid selgelt tõusuteel, mitte aga õnneks pöördvõrdelises seoses pikkadest lennu- ja bussisõitudest tingitud akumulieeruva väsi-musega. Lisapaladest tekitasid alati kestvaid ovatsioone peamiselt Nikolai Aleksejevi lei-vanumbriks olnud Tšaikovski “Trepakk” balletist “Pähklipureja” oma lustliku esitus-

viisiga ja Eri Klasi juhata tud Elleri “Kodu-maine viis” oma lihtsa põhjamaise iluga. Ka Sibeliuse “Finlandia” tekitas publikus alati vähemalt äratundmiskahinaid, kuigi oli li-sapalaks ilmselgelt liiga pikk.

Kas ERSO lunastas oma esimese Ameerika turneega pääsme USA muusika-turule, seda näitab aeg. Oli võimalus küll esineda väga soliidsetes kontserdisarjades kõrvuti sealsete tipporkestritega, kuid Carnegie Halli, Avery Fisher Halli ega Kennedy Centerisse me veel ei pääsenud. Kindlasti saime aga n-ö jala ukse vahele ja korraldajatel lubaduse nelja aasta pärast ERSO-t taas Ameerika Ühendriikides võo-rustada.

Reisikirju illustreerituna intervjuude ja fotodega ning kajastusi nii Eesti kui ka Ameerika ajakirjanduses saab lugeda ERSO ajaveebi lehelt www.erso.ee/blog.

Joyce Yang ja Nikolai Aleksejev.
FOTOD ERAKOGUST

Siira kokkuvõtte kogu turneest tegi pianist Joyce Yang pärast viimast kontserti:

Turnee on läbi saanud, mis tunded sind valdavad?

Tunnen väga suurt rõõmu turnee kordamineku üle. Minu jaoks oli hetki, mil oli väga pingeline mängida, päev päeva järel reisides, palju tunde bussis... Kuid lõppkokkuvõttes oli väga nauditav esitada neid kahte kontserti koos orkestriga taas uuesti ja uuesti. Ja igal õhtul tahtsin ma teha midagi uut, tuua nendesse teostesse uut elu. Pean kogu seda protsessi nagu üheks hiiglasuureks kontserdiks. Algusest kuni lõpuni ei olnud seda tunnet, et saan end lõdvaks lasta. Olin kogu aeg justkui kõrges energiaväljas, lõputus erutus seisundis, ning püüdsin endast kõik anda. See oli imeline reis ning minu jaoks väga huvitav kogemus. Olen väga kurb, et see läbi sai, kuigi ma ei tea, kui palju kauem oleksin ma vastu pidanud. Tagasi vaadates oli see väga nauditav protsess.

Sa ütlesid, et see oli sinu esimene turnee orkestriga...

Jah, mul polnud aimugi, mida oodata. Ma polnud varem eestlasi kohanud. Väga tore, et te kutsusite mind enne turneed oma kodumaale. Sain näha, kuidas te harjutate, kontserdiks valmistute, näha teie kodulinna. Paljud inimesed on minult küsinud, mida ma arvan Tallinnast. Parim asi oli, et sain tajuda seda õhustikku. Ma poleks sellest iialgi aru saanud, kui poleks seal olnud. Seda on väga raske kirjeldada. Tundsin midagi väga emotsionaalset, mis ümbritses kontserdisaali, kogu linna. Mulle oli väga oluline seda kogeda, enne kui teiega mängima hakkasin ja turneed alustasin. Mulle meeldib, kui inimesed avavad end mulle. Mind puudutas väga, et orkestrandid püüdsid minuga kontakti luua, mitte suhtuda minusse kui järjekordsesse isikusse, kellega nad peavad koos mängima. See oli isiklik suhe ja minu jaoks väga eriline.

Sa oled mänginud väga paljude maailma

orkestritega. Igas orkestris on midagi unikaalset, mis jääb erilisel meelde. Mis jääb sulle meelde ERSOst?

Ma ütleksin, et paindlikkus. Mul oli alati võimalus teha, mida ma tahtsin, see võib-olla sõltus ka dirigendist. Sain olla väga aus kontserdi ajal ning võisin mängida vastupidiselt sellele, mida tegime proovis, ning siiski tunda, et kõik tulevad minuga kaasa. Mind usaldati. Ma tõesti tundsin, et igaüks kuulab mind. Ja oli erilisi hetki, mil juhtus asju, mida me varem polnud harjutanud. Mõnikord tundsin, et kuulen iga mängijat nii hästi. Tundsin, et me võime liikuda koos ühtsena. Paindlikkus tähendab mulle kõike: orkester on valmis vastama sellele, mida mina teen; see on ärkvelolek, tundlikkus selle suhtes, mis toimub.

Turneel juhatas kaks dirigenti. Kui sa peaksid oma tuttavatele neid kirjeldama, siis mida sa ütleksid?

Kuigi ma mängisin vaid kahte kontserti, tundsin, et neid oli neli – nii erinev oli

mängida maestro Aleksejevi ja maestro Klasiga. Alustades maestro Aleksejevist... Tema taktikepp on nii lõplik, nii selge ja tugev. Palju kordi avastasin end tegemas asju, mida arvasin, et ma kunagi ei tee. Tal oli võimu viia mind kuhugi, kuhu ma polnud veel kunagi ise harjutades sattunud. Ta juhtis mind, seisis tunneli lõpus, tõmbas mind sellest välja ja raputas mind täiesti uude maailma! See oli imeline tunne. Tavaliselt pean mina andma inspiratsiooni, kuid paljudel kordadel inspireeris tema mind, viies mind sinna, kuhu tema tahtis, ja hoopis uuele tasemele. Ta teadis alati, kuhu minna ja kuidas sinna jõuda. Ta teadis täpselt, millal mina lõpetan, ning suutis orkestri selleks sekundi murdosa jooksul ette valmistada.

Teisest küljest on maestro Klas, ma ütleksin, vastupidine sellele. Temas on ülim vabadus, ta lasi mul olla enda vastu väga aus. Mõnikord ma isegi ei teadnud, mida ma tahan, kuid mul oli ruumi hingata. Minusse tuli kontserdi ajal palju inspiratsiooni. Üllatasin sageli ennast, ta andis mulle ruumi kontserdi ajal mõelda ja ma sain palju huvitavaid ideid. Ma olin vaba eksperimenteerima ning selle käigus juhtub väga huvitavaid asju. Muusika lihtsalt viib täiesti uuele tasandile, millele ma polnud varem mõelnud. Selles on midagi väga intimitset.

Ma ütleksin, et nad on väga vastandlikud ja väga huvitav oli nendega töötada. Üks ja sama teos kõlas nende kahe juhatusel täiesti erinevalt. Nad inspireerisid mind täiesti erineval viisil. Kuid see on ju muusika – see pole kivisse raiutud, see on elav, see muutub ja suhestub kõigega enda ümber. Ja mina olen lihtsalt üks osa, mille kaudu muusika väljub.

Kas sa oskad välja tuua kontserti, millega sa eriliselt rahule jäid?

Ma ei mäleta kindlat kontserti, vaid üksikuid momente. Üks parimaid neist oli Rahmaninovi klaverikontserdi teine osa maestro Aleksejeviga: juhtus midagi väga imepärast, justkui aeg oleks seisma jäänud. Arvan, et parimad hetked muusikas ongi, kui inimesed mängivad tõesti koos. Sellised hetked on tõesti õiged. Siis tundub, et meie töö on vaieldamatu, et see on ainus viis, kuidas seda lõiku mängida. See oli väga eriline. Meenub veel hetk enne kulminatsiooni kolmanda osa lõpus – ma

ei mäleta, kellega ma mängisin, see oli hetk, kui sai lahti lasta kõik sisemised nägemused ja lihtsalt nautida muusikat, mis sind ümbritseb. Oli ka hetk, mil me ei lasknud kõike endast vabaks, me justkui hoidsime energiat tagasi selleks, et see vabastamine juhtuks hiljem, ja see oli väga võimas. Sellist sidet ei saa tegelikult sõnades kirjeldada ega ka harjutada, see võib juhtuda vaid sekundi murdosa jooksul kontserdi ajal, ja see juhtub ainult siis, kui kõik on õige. Need sekundid jäävad mulle igavesti meelde. Iga kord, kui ma seda teost edaspidi mängin, tean, mis neil hetkedel juhtus ja mis muutis kõik väärtuslikuks. Oli hetki, mis võtsid mul hinge kinni, ja minu osa oli võib-olla ainult kümme protsenti sellest. Sellistest hetkedest osaamine on kokkuvõttes suur autasu sellele, mida ma teen.

Kuulasin ERSO kontserti New Yorgi lähedal asuvas Purchase'i kontserdikeskuses. Nagu mujalgi, läks ka see esinemine täissaalile. Valdavalt vanemas eas ja ilmselt kogunud kontserdipublik oskas Eesti orkestri sooritust hinnata. Iseäranis väärib sügavat kummardust noor pianist Joyce Yang – teha kaasa mahukas kontserditurnee kindlasti mitte kõige lihtsama kasvaga oli ülesanne, millega ta sai hiilgavalt hakkama.

Väliseestlased, kellega sel kontserdil suhtlesin, olid ERSO ettekandest siiras vaimustuses. Võib aga vaid aimata, kui paljusid hingekeeli pani hoopis erilisel moel helisema kontserdi lisapala "Kodumaine viis"...

Naljaga pooleks võiks isegi öelda, et neil päeval toimus New Yorgis lausa Baltimaade muusikaline invasioon – astus ju Carnegie Hallis üles üks Euroopa tipporkestreid Baieri Raadio Sümfooniaorkester kuulsa läti dirigendi Mariss Jansoni juhatusel. Sellegi ettekande kohta pole öelda muud kui et – *encore!*

Kristel Kossar

MINU SUVEMUUSIKA

TOOMAS RULL
muusik

Suvi on täis looduse muusikat. Suvi on seni olnud muusikule üsna tiheda töögraafikuga aeg. Mida saabuv suvi toob, ei tea, aga muusikutöö vähesuse tõttu tekkiv vaikus sobib mulle enam kui hästi. Oma muusikakuulamise harjumusi ma aastaegade vahe- tumisega ei muuda. Erinevast ilmastikust, maastikust või millestki muust tekkinud emotsioonide toetamiseks kuulan muusikat küll ja neid hetki ja- gub ju nii kevadel kui sügisel. Nagu paljud teised, kuulan muusikat tavaliselt autos. See on koht, kus õiget vaikust nagunii pole ja alati on võimalus oma privaatmaailmas tekitada just enda soovi järgi seatud meeleolu või juba olemasolevat õige muusikaga võimendada. Jutusaated on head, aga kui neid ei tule, siis kuulan Klassika- raadiot. Kui ka sealt ei peaks tulema õiget meeleolu toetavat muusikat, siis leian kindlasti autost mõne hea jazz- CD, näiteks Pat Metheny, John Scofieldi või Bill Stewarti. Kui need juba mitmendat ringi teevad, annan lihtsalt kõrvadele puhkust.

Agasuvi ise on nii-nii palju loodu- se muusikat täis. Pole suvisemat muu- sikat kui aknast sisse soovlav sümfoo- nia ja selle loojaks on jumal. Ava ainult aken ja oska kuulata.

Üks Kopenhaageni kontserdimaja sisevaateid.
FOTO TIIA TEDER

Kontserdisaaliga raadiomaja Kopenhaagenis

TIIA TEDER

Klassikaraadio peatoimetaja

Tänavu jaanuaris avas ukseid Taani suurim ja moodsaim kontserdimaja, DR Koncerthuset. See on viimane, neljas korpus Taani Raadio (Danmark Radio, DR) hoonete kompleksist DR Byen, mis paikneb Kopenhaageni südalinast idas, endisel militaarterritooriumil ja moodustab nelja suure, galeriidega ühendatud hoonega terve meedialinnaku.

Euroopa moodsaima ja uusima raadiomaja valmimist on saatnud suur avalikkuse tähelepanu. Ehitus kestis kauem, kui planeeritud, ja läks esialgsest eelarvest palju kallimaks. Majade ehitusele lisaks uuendas DR samas põhjalikult oma struktuuri ja tegevuse aluseid. Programmi- ja saatepõhisest ülesehitusest siirduti teema- ja kompetentsikesksele programmeerimisele, kus

on oluliselt panustatud “ueele meediale”. Taani Raadio ühendab endas nii raadiot kui ka televisiooni ja asutuse uus struktuur rajaneb võimalikult suurel sünergial ning piiride avamisel. Samast ülesandest lähtub ka ülimalt avatud maja.

Hoonete ülesehitus on aatriumi tüüpi. Ei mingit kabinetivaikust, lukustatud ukse ega tolmunud riuleid, inimesed töötavad

avatud saalides ja vahetavad välkkiirelt infot ning ideid. Ülemiselt korrusel alla vaadates võib näha kõikjal töötavaid inimesi ja saab heita pilgu ka klaasseintega stuudio-tesse. Meelsasti võrustab Taani Raadio rahvusvahelisi konverentse ning koosolekuid, näidates uut maja ja jagades kogemusi. Uut tüüpi ja väga avatud meediaasutust käiakse imetlemas lähedalt ja kaugelt.

Taani Raadio muutumine ei ole olnud kerge protsess. Majaehitus läks planeeritust oluliselt kallimaks ja 2007. aasta lõpuks oli asutuse eelarve ligi 42 miljoni euroga defitsiidis. Seepeale astus tagasi direktor Christian Nissen ning kärbiti kõigi osakondade eelarvet ja töötajate hulka. Rohkesti tele- ja raadiotöötajaid saadeti ennetähtaegselt pensionile, paljud ei harjunud uute oludega ja lahkusid vabatahtlikult. Rahapuudusel oli ka sisuliselt tagajärgi, suleti näiteks raadiodraama osakond, lõpetati traditsioonilised stuudio džässikontserdid, muusika-programmist kadus ajakirjanduslik osa jm. Praeguseks ajaks on Taani Raadio majaehitusega kaasnenu turbulentsist toibunud. Kokku kulus hoone ehitamisele peaaegu 626 miljonit eurot.

Tänasel DR-1 on neli raadioprogrammi, kaks teleprogrammi ja 26 erineva sisuga digilevi- ja internetikanalit. Taani raadioturul on DR absoluutne valitseja – 88 protsenti auditooriumist kuulab iga nädal rahvusraadio programme. Rahvusringhääling on riigis sama oluline kui BBC Inglismaal.

Raadiomaja kui muusikakeskus

Kuna juba ajalooliselt on Taani Raadio riigi muusikaelu suurimaid ja mõjukamaid keskusi, ehitati Koncerthuset ehk kontserdimaja väga uhke. Hoone on multifunktsionaalne, kus saab korraldada väga erinevaid kultuuriüritusi ja konverentse. Ka majaesine hoonete kompleksi ja metroojaama vaheline väljak pakub mitmekülgeid võimalusi.

Muidugi on uus Koncerthuset kodus Taani Raadio muusikakollektiividele; seal töötab Taani Rahvusorkester, Taani Rahvuslik Kammerorkester, DR Big Band, Taani Rahvuslik Vokaalansambel, kontsertkoor ja tütarlastekoor, noorteansambel ja mitu lastekoori. Taani kesksed riiklikud kollektiivid ongi ringhäälingu koosseisus ja uues majas on neil optimaalsed tingimused harjutamiseks, muusika salvestamiseks ja kontserttegevuseks. Paljudele muusikutele palka

maksev ringhääling peab oluliseks ka kollektiivide omavahelist suhtlust ja ühiseid ettevõtmisi. Näiteks Mahleri sümfoonia ettekandmises said tööd kõik muusikud lastekoori lauljatest bigbändi liikmeteni. DR kontserdimajas kõlava muusika amplituud on väga lai, sümfoonilisest ja džässmuusikast rock- ja popmuusikani, kuid siiski on prioriteediks klassikaline muusika. Taani Raadio eelmine suure kontserdisaaliga maja kuulub nüüdsest muusikaakadeemiale.

Väljast on kontserdimaja kaetud otsekui kokkumätsitud plaatidega ja maja katus meenutab kunagisi Eestis populaarseid Estoplasti valgusteid, mida tarbijad pidid ise tükkidest kokku panema. Kontserdimaja väliskülje plaadid on fiiberbetoonist ja seestpoolt vooderdatud kivivilla ja poorse krohviga. Hoonet kattev sinine kate on tegelikult ekraan ja pimedal ajal eksponeeritakse sellel visuaalkunsti. Saali reklaamklippis “Kontserdimaja on laskunud” rõhutatakse just hoone kosmilist kutsuvat lumma.

Maja arhitekt on nimekas prantslane Jean Nouvel, kelle kuulsamaid hooneid on Luzerni kultuurikeskus, Pariisi Araabia Instituut ja Quai Branly muuseum. Nouvel on disaininud ka paljud DR kontserdimaja omapärased interjööriemendid. Lisaks kaasaegsele akustikale on maja mõeldud küllastajale pakkuma ka visuaalseid elamu- si.

Nelja stuudioga hoone laiub 26 000 ruutmeetril. Üks stuudiost on suur, 1800 kohaga kontserdisaal.

Kontserdisaali ülesehituses on sarnaseid jooni Berliini Filharmoonia saaliga. Lavapesa ümbritsevad igast küljest erinevatel tasanditel publikupinnad. Kontserdisaali lagi ja terrasside seinad on hõõveldamata vineerist, et peegeldada kõrgemaid helisagedusi. Lainelised seinad on kaetud kuuekihilise vineeri ja krohviga. Minimaalselt kaaluvad kontserdisaali kõik seinapinnad vähemalt 100 kg ruutmeetri kohta, mis tagab madalamate helide parima võimaliku esituse. Lava kohal olev 15 meetri kõrgune “kanapee” peidab tehnilist varustust ja ühtlasi peegeldab heli tagasi. Saali akustika töötab välja jaapani firma Nagata Acoustics. Akustika piire kompaski kontsert, mida mul õnnestus külastada – Mahleri Kaheksanda sümfoonia ettekanne. Kosmilise, üliinimliku dimensiooni poole püüdleva “sümfoonia tuhandetele” esituses said 430 lauljat ja orkestranti, kaheksa solisti ja diri-

gent Ion Marin mängu panna kogu helijõu, kartmata, et muusika kurdistaks kuulajaid.

Saali uhke kontsertorel on tehtud Hollandi firmas Van den Heuvel Orgelbouw. Oreil on üle 6000 vile, millest suurimad on üksteist meetrit pikad. Pill kaalub ligi 40 tonni.

Oranžid laed ja elevandinahk

Kontserdimaja kõigi ruumide laed on oranžid. DR muusikajuhi Leif Lönsmani sõnul sai sisekujundaja selle idee inseneride kombest tähistada tähtsamaid kommunikatsioonikaableid oranži värviga. Betoonseinad on kaetud erilisel sileda krohviga, mille vagude joonestik matkib elevandinha mustrit.

Fuajee on avar ja seitsme tasapinnaga, kust kuulajad pääsevad saali erinevatesse niššidesse. Kuna kontserdisaali sisenemise teekond on üsna pikk, pikendati neljapäevaste traditsiooniliste sümfooniakontsertide vaheaega 30 minutini.

Peale suure saali on kontserdimajas veel kolm saalstuudiot. Võluva sisekujundusega on stuudio nr 2 – tegelikult kammerisaal, mille vineerseintel on kujutatud 38 muusikaga seotud kuulsust, Carl Nielsenist ja kuningas Frederikist Miles Daviseni. Kolmandas, punases stuudios töötavad koorid ja neljas on metalsete seintega *black box*. Kõigi stuudiote akustika on muudetav.

Kopenhaageni kontserdimaja avarus ja esteetiline õhuline arhitektuur on imetlusväärne. Kui tuled maju täis tuubitud Tallinnast, kus peatselt saab ühe kontserdimaja aknast kuulda, mida teises kontserdimajas esitatakse, ja ainus tõeline park rajati kakssada aastat tagasi, tundub täiesti uskumatu, et üks pealinn saab võimaldada oma inimestele nii rohkesti avalikku ruumi. Taani raadiomaja peakorpus ei ole iseendast kena hoone ja meenutab kaubanduskeskust, kuid tema ümber on lummas avarus, veesilm ja lähenemisruum. Kontserdimaja kuubik helendab pimeduses nagu kosmiline objekt ja tema kõrval sillal, otsekui õhus, sähvatab mööda metroorong, ebareaalne nagu teiselt planeedilt.

Kristjan Randalu esindas Eestit European Jazz Orchestra kevadturneel

PRIIT KUUSK
muusikakroonik

Juba nii Euroopas kui USAs tunnustatud noor džässpianist **Kristjan Randalu** (30) esindas Eestit European Jazz Orchestra suurel kevadturneel üheksas riigis. EJO esinemisi korraldab Taanis asuv *Swinging Europe* koostöös Euroopa Ringhäälingute Liiduga, pikemad turneed on toimunud iga kord erineva dirigendi juhatusel. Kristjan Randalu valiti esinema Eesti Rahvusringhäälingu poolt, kes toetas tema esinemist orkestri 16 kontserdil 22. aprillist 7. maini. Seekord astus EJO koosseisus üles 21 noort muusikut 17 riigist. Varem on selles mänginud Raivo Tafenau (1993), Jaak Sooäär (2003) ja Maria Faust (2007).

Räägi palun lähemalt turneest, kavast, publikust ja EJO seekordsetest muusikutest? Sul on ju ka ansamblimängijana juba kenake kogemus.

Turnee algas Taanist, läks läbi Poola, Tšehhi, Saksamaa, Austria, Slovakkia, Ungari, Bulgaaria ning lõppes Rumeenias. Alustuseks kogunesime Kopenhaageni lennujaama, tegime paar päeva Brandes proove ja esimesed kontserdidki toimusid seal. Kontsert Poolas oli aga kohe väike proovilepanek: buss väljus hommikul kell kuus. Saabusime otse kontserdipaika Szczecinis Pomoori rüütli lossi ja kontsert algas kell seitse öhtul. Aga see oli alles pikkade sõitude algus. Enamik päevi mööduski bussis.

Esinemispäigad jagunesid kaheks: suured kontserdisaalid ja väiksemad klubid, ka kaks vabaõhukontserti Slovakkias ja Ungaris. Džässiklubides oli side publikuga intensiivsem – Reduta Prahast, mis oli ka sisuliselt õnnestunud, ja Unterfahrt Münchenis kui suuremates saalides. Suurtes saalides oli hea kontsert ja publik Plzeňi ooperimajas. Tuuri haripunkti oli minu jaoks Cluj'i Casa de

Cultură a Studenților Rumeenias. Selles ülikoolilinnas oli kohal palju noort publikut, üheksasaja-kohaline saal täis. Kuulsin pärast, et üks tüdruk oli oma emaga üheksa tundi rongiga sõitnud, et sellele kontserdile tulla. Meil oli kavas ka üks rumeenia rahvalaulu töötlus Alexandru Simu seades ning selle peale läks rahvas lõplikult endast välja, puhkesid vaheaplauhid jne. Bänd oli väga kõrgel tasemel. Positiivne ja ergutav oli ka kogu muusikat ümbritsev tegevus. Tagantjärele paneb imestama, kuidas meie muusikud ikka veel sellise panuse suutsid laval anda, pärast kõiki eranditult magamata öid. Meelde jäid ka mitmed korrad, kui väljaspool orkestrit koos muusikat tegime: öine *jam session* Prahast, kollektiivne jämm pärast kontserti Linzi kuulsas Posthofis, kus bändi pärast oli terve ööbimiskoht.

Individuaalse kõla ja mänguga särasid saksofonistid Manuel Gesseney (Šveits) ning Alexandru Simu (Rumeenia), Farouk Gomati (löökpillid) Prantsusmaalt ja naismuusik Hanne Pulli (trummid) Soomest. Kava oli väga mitmekesine, aga ka eklektiline, seaded erinevatest projektidest ning aegadest, mitmed lood olid koos vokaalansambliga või paari vokaalsolistiga, kelle hulgas Marina Satti Kreekast. Osa lugusid olid džässilikult standardsed, mõned erandid jätsid ka suuremat vabadust loo kujundamises (Wayne Shorteri “Nefertiti”, eespool nimetatud rumeenia rahvaviisi “Jiana” töötlus). Sellele lisandus brasiilia muusika lauljatega ja lõpupoole juba *funk*-rokilik “I hear voices”. Heliloojatest, keda mängisime, olgu nimetatud veel John Coltrane, Cole Porter ja Djavan.

Et EJO seekordne dirigent ja arranjeerija, džässilegend Peter Herbolzheimer on sündinud Rumeenias (tegutses enne

Saksamaad ka USAs), anti siin kolm kontserti. Kahel viimasel öhtul Bukarestis oli kontsertidel ka Anne Erm, kes oli seal EBU džässiprodutsentide nõupidamisel. Mina olin Herbolzheimeriga ka varem tuttav. 2000. aastal osalesin Bundesjugend-Jazz-orchesteris, mida maestro aastaid juhtis. Teadsin tema tööviisi juba sealt, ta on väga nõudlik, põikpäine ja autoritaarne, millega mitmed muusikud kõigepealt kohanema pidid. Ta on ka suhteliselt terava huumoriga – nii proovides kui ka laval. Kuna aga kõik toimus ühise eesmärgi nimel, ei muutnud see väga positiivset öhkkonda bändis.

Viimasest kontserdist Rumeenia Raadio Mihail Jora nimelises saalis tehti nii raadiokui ka telesalvestis, millest valmib CD. *Swinging Europe* kunstiline juht Erik Moseholm vastutas ka meie tuuri kunstilise külje eest.

Pärast European Jazz Orchestra turneed olin nelja kontserdiga Itaalias koos saksofonist Matteo Sabattini bändiga, mis oli ettevalmistuseks salvestusele New Yorgis. 23. mail oli mul kontsert Tallinna Kammerorkestriga Eri Klasi juhatusel. TKOga salvestan suvel ka uue CD, kus on ka mu oma teosed.

ANNE ERM: European Jazz Orchestras olid sel aastal eriti head muusikud, igaüks omaette suurepärase solist. Aga kõigi lemmik oli Kristjan Randalu. Produtsendid tulid mind õnnitlema: “fantastiline”, “geniaalne”, “enneolematu”, kostis nende suust. Kristjanit tõesti märgati, et ta on midagi erilist, ja ta sai end näidata ka vahvates soolodes; meie pianistiga jäädki väga rahule. Turnee oli tõeliselt õnnestunud, 2011. aastal tulakse juba ka Baltimaadele.

Isikupärane džässpianist
Kristjan Randalu.
FOTO ABRAHAM NOVITZ

Klaaspärimäng

glasperlenSpiel

27 juuni kell 20 Vormsi
ERSO, Gianluca Littera (suupill, Itaalia), dirigent **Paul Mägi**

16 juuni kell 20 Tartu Jaani kirik
BALTIC YOUTH PHILHARMONIC
Peter Jablonski (klaver, Inglismaa), dirigent **Kristjan Järvi**

17 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
BERLIINI FILHARMOONIKUTE KVINTETT

18 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
SEITSE VIIMAST SÕNA RISTIL
Kammerorkester "Kremerata Baltica"

18 juuli kell 22 Püssirohukelder
TANGO-BALLETT

19 juuli kell 20 Tartu Ülikooli Aula
ENTER DENTER
Tallinna Kammerorkester, Kristjan Randalu (klaver)

20 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
IRINA ZAHHARENKOVA (klavessiin, haamerklaver, klaver)

21 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
ÕHTUHÜMN
Risto Joost (kontratenor), Ensemble Voces Musicales

22 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
PARDON, FRYDERYKI
Meri Vardanyan (qanon, Armeenia), Ralf Taal (klaver)

23 juuli kell 20 Tartu Jaani kirik
ÜLIM VAIKUS
Rahvusmeeskoor RAM, "Arsis", Peeter Vähi (klahvpillid),
Helen Lokuta (metsosopran), dirigent **Risto Joost**

Pääsmed: Piletilevi

Info: www.erpmusic.com

Viljandis avati pärimusmuusika teabekogu

ALEKSANDER SÜNTER

pärimusmuusika teabekogu juhataja

Viljandi Pärimusmuusika Aida esimesel sünnipäeval 27. märtsil avati aida keldrikorruusel unikaalne pärimusmuusika teabekogu, mis on ainus eesti pärimusmuusikale keskenduv kogu maailmas. See on ka loomulik, sest miks peakski kusagil mujal laias maailmas keegi meie kultuuripärandile nii sügavat tähelepanu pöörama. Oma kultuuri hoidmine ja kasutamine on meie jaoks aga nii kohustus kui ka suur võimalus.

Teabekogu koosneb plaadi- ja raamatukogust ning materjalidega saab tutvuda ka internetis aadressil www.folk.ee/teabekogu.

Milleks meil seda vaja on?

Pärimusmuusika teabekogu on ellu kutsutud selleks, et muuta igaühe jaoks paremini kättesaadavaks meie rahva hingekosutus, mida on läbi aastasadade või suisa aastatuhandete muusikalisse vormi valatuna edasi kantud.

Aja jooksul jääb palju kultuuri elujõu ja arengu tagamiseks üliolulist informatsiooni meie igapäevasest mälu protsessist välja, kuna info töötlemise koodid muutuvad. Need muutunud koodid võivad olla kas tehnilist, kultuurilist, logistilist või juriidilist laadi.

Pärimusmuusika teabekogu kaudu suunatakse mingi hulk sellest eluliselt olulisest informatsioonist taas meie igapäevasesse mälu protsessi ringlema, laiendades sellega meie igapäevaseid võimalikke strateegilisi valikuid oma meele kogumisel või lahutamisel.

Aga kuidas me täpsemalt sellest strateegilisest elujõudu puudutavast teabest eraldume? Mis niisuguses "uuenemises" üldse halba on? Ja kuidas me selle teabe juurde taas tagasi jõuame?

On loomulik ja inimkonna jätkusuutlikkuse seisukohalt ka mõõdapäasmatu, et aja jooksul kultuurilised koodid muutu-

vad. Muutuvad asjade tähendused. Muutuvad ka laulude sõnumid. Muutuvad sõnumite väärtused. Ja selle info, mis ei ole meile enam nii oluline, asetame me kusagile n-ö tagumisele riulile nii oma mälus kui ka välistes, füüsilistes mälu kandjates.

Loomuliku protsessi tulemusena vahetuvad mõne kümnendi pärast väärtused. Pilgud pööratakse uuesti ajalooliste väärtuste poole. Eelneva põlvkonna inimesed vaimsete väärtuste kandjatena on meie ümber selleks ajaks lahkunud. Tehniliste mälu kandjate koodid on samuti muutunud. Ka makilindi või arvutidisketiga ei ole meie uuenenud tehnilises keskkonnas enam midagi peale hakata. Vastavates arhiivides säilitatud allikate ja lahenduste kättesaamine võib aga olla logistiliselt küllaltki ebamugav. Nii haarataksegi kergemini kättesaadavate võõrpäritolu asendajate järele. Mingil juhul võib see kõik toimida suurepäraselt ja meie elujõudu ka suurendada. Suurem on aga tõenäosus, et meie oskus oma ajaloolises keskkonnas toime tulla ja oma elujõudu kasvatada kahaneb. Selleks et võõrpäritolu vahendid omadega samaväärset efekti annaksid, vajame neid suuremas ja tugevamas annuses. Omalt poolt oleme valmis ära andma üha rohkem ja suuremaid vahetusväärtusi, kuni ühel hetkel tunneme end oma ajaloolises keskkonnas juba nii ebamugavalt, et lihtsam on siit "perifeeriast" laia maailma suunduda. Või vireleme pidevas rahulolematuses ja püüdluses oma elukeskkonda totaalset muuta.

Aga mida siis teha? Lihtne! Tõstame väärtused oma mälu tagumistelt riulilt uuesti ettepoole. Vaatame üle, mida seal leidub, ja valime parima, mis meid uues situatsioonis aitab.

Isiklikult sain olulise tõuke nende "riiulite" sorteerimiseks aastaid tagasi, toonases Viljandi Kultuurikolledžis õppides, oma juhendajalt Ingrid Rüütliilt, kes rääkis

UNESCOs folkloori kaitse valdkonnas puhuvatest tuultest. Lähemalt tutvusin selle kõigeiga Turus tänaseks lahkunud professor Lauri Honko juures viibides, kus sain tutvuda tema juhitud UNESCO folkloori kaitse komisjoni töömaterjalidega.

Möödus kümmekond aastat, kuni Viljandis hakati ehitama Pärimusmuusika Aita. Sinna plaaniti ka erialast raamatu- ja muusikakogu. Sellest sai suurepärase paik, kus koos mõttekaaslastega pärimusmuusika teabekogu ideid ellu viia. Nüüd on ta olemas. Algusjärgus küll, aga olemas ja arenemas ja väga tugeva potentsiaaliga. Riiulitel on juba ca 2500 helikandjat ja teist niipalju trükiseid.

Mida seal leida võib?

Leida võib erinevaid heli- ja videokandjaid, nii Eestis kui mujal maailmas publitseeritud CDsid ja DVDsid. Demo- ja promomaterjale, mille kaudu eesti ja ka muu maailma muusikud on oma tegemistest Viljandi pärimusmuusika festivali korraldajaid teavitanud. Nende hulgas on sageli unikaalseid materjale. Leidsin seal isegi kümne aasta taguseid projektisalvestisi, mille olemasolu ma enam ei mäletanudki, rääkimata nende säilimisest isiklikus arhiivis. Loomulikult on niisuguste privaatsete materjalide kasutamisel teatavad autoriõiguslikud piirangud.

Eraldi väga mahuka osa moodustavad festivalide salvestused. Kõigi nende materjalide kohta on nimekirjad kättesaadavad ka koduleheküljel. Trükistest on kogus valik valdkondlikku teadus-, õppe- ja noodikirjandust, samuti palju plakateid, buklette jm trükiseid. Koopiatena on olemas ka näiteks kõik Eesti rahvaluule arhiivi Saaremaa puudutavad heliarhiivi registreeritud ja kartoteegid.

Möödunud aastane kogumisaktsioon Viljandi pärimusmuusika festivali ajal tõi

meile lisaks pillidele ja mälestustele päris huvitava valiku erinevat fotomaterjali rahvapillide ja pillimängijate kohta. Suhtlemine valdkonna inimestega on tekitanud väga huvitavat sünergiat. Nii on näiteks Andres Peekna, Ameerikast pärit kandle akustika uurija, saatnud meile kõik oma selle valdkonna uuringute ja artiklite koo- piad. See on unikaalne kogum selle valdkonna teaduslikest uuringutest maailma ühes paremini varustatud laboratooriumis.

Nagu eespool mainitud, saavad mälu- materjali ringluses takistuseks ka tehnilised formaadid ja mäluandjate tüübid. Nende piirangute ületamiseks on pärimusmuusika teabekogus tänu EASi toele olemas suure- pärane tehnika ja tarkvara, seda ka nii au- dio- kui videomaterjalide ümbersalvesta- miseks erinevate formaatide vahel.

Kuidas see info huvilisteni jõuab?

Praegu saab materjalidega eelkõige koha- peal tutvuda, teabekogu on lahti esmas- päevast reedeni kella 10–17 (suvised festi- vali ajal kauem!). Püüame aga tänapäevas- te tehniliste võimalustega seda infot üha kättesaadavamaks teha. Tehnilised lahendused selleks on olemas. Praeguseks on peamised piirangud juriidilist laadi. Sellegipoolest tahame õppeprotsessiks va- jalikud materjalid seaduste piires kättesaa- davaks teha ka internetti üles pannes. Kuid kõigega tasub tutvuda Viljandis, Pärimusmuusika Aida imelises loodus- keskkonnas Viljandi lossimägedes.

Ülevaate teabekogus leiduvatest mater- jalist saab aadressilt www.folk.ee/teabe- kogu.

Jooksvalt sisestame infot oma teavikute kohta üle-eestilisse raamatukogude info- süsteemi URRAM, mille leiab aadressilt www.lugeja.ee. Esimese eesti koguna kuu- lume ka rahvusvahelisse digitaalsete muu- sikaarhiivide võrgustikku DISMARC, mille otsisüsteemi leiab aadressilt www.dismarc.org.

Jõudumööda töötame selles suunas, et portaali kaudu oleksid kättesaadavad and- mebaasid kollektiivide, muusikute, pilli- meistrite, sündmuste, andmeallikate, vald- kondlike veebilehtede ja rahastusallikate kohta. Samuti teeme tööd selle nimel, et kättesaadavad oleksid mitmesugused prak- tilised õppematerjalid ja digitaalsed reper- tuarikogumikud.

Võimalike küsimuste korral on teid val-

Teabekogu Pärimusmuusika Aidas.

FOTO ERAKOGUST

mis kohapeal abistama teabekogu töötajad, kuid vajadusel saame otsida vastustele lisa August Pulsti Õpistu õppejõududelt või pöörduda oma kolleegide ja partnerite poole Eestis või mujal.

Linkide kogu meie kodulehel on pide- vas arengus. Kui hea ajakirja Muusika luge- ja leiab, et midagi olulist on vajaka, andke meile teada. Eriti kui olete ise midagi väär- tuslikku ja valdkonda arendavat loonud, mida meeeldi teistega jagaksite.

Meie ühiskonnas on eesmärkide teosta- miseks palju abivalmidust ja koostöötatet.

Üha enam on teadvustumas, et teabekogu ei ole mitte ainult info hankimise paik, vaid ka keskus, kuhu oma tegemiste kohta saab infot anda. Näiteks on meil tänu ühele suu- repärasele Ameerika pärimuskultuuride fa- naatikule olemas põhjalikke materjale Ameerika mustanahaliste muusika ajaloo kohta alates orjade töölauludest kuni täna- päeva gospeli ja bluusini. Ettepaneku oma isikliku muusikakogu deponeerimiseks tea- bekogusse on teinud ka näiteks Peeter Volkonski. Koos oleme tugevamad!

Kokkuvõte

Maailmas ei ole midagi üksi...

See, kust me tuleme, on meie ühine minevik.

See, kus me praegusel hetkel oleme, on meie ühine olevik.

See, mille nimel me tegutseme, on meie ühine tulevik.

Teabekogu, mis Viljandis avati, on meie ühine potentsiaal.

Meil on ühine vastutus oma esivanemate ees.

Meil on ühine vastutus oma järeltulijate ees.

Meil on ühine VÕIMALUS selles kulgemises iseennast leida ja tunda sügavat tänu-

tunnet nii nende ees, kes olid enne meid, kui ka nende ees, kes tulevad pärast meid.

Me seisame ühiselt selle potentsiaali, selle ÜKS OLEMISE eest ja teeme valikuid,

kuidas iseenda ja üksteise potentsiaali kasutada ja väge kasvatada.

Vaikus ja helid on oluline identiteedi allikas

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

Eesti rahva muusikalisse vormi valatud hingeosutuse paremaks kättesaamiseks Viljandi Pärimusmuusika Aidas kevade hakul väravad valla löönud pärimusmuusika teabekogu avamisel esinenud semiootikaproffessor Mihhail Lotmani hinnangul vaieldakse juba mõni tuhat aastat küsimuse üle, mis õieti on muusika.

Kolm liiki

Akna taga hakkab hämaruma. Pruunis pintsakus Lotman tõmbab käega läbi juuste, kõhatab hääle puhtaks ning vaatab tahlepanelikult saalis istujaid. Koos on oma ala asjatundjad, kes on kokku sõitnud erinevaist Eestimaa paigust. Hakatuseks tuleb kokku leppida reeglid. Professor alustabki tõdemusest, et muusika all mõistetakse põhimõtteliselt erinevaid asju. Kui heita pilk eesti muusikamaastikule, siis võib seal märgata vähemalt kolme omavahel väga halvasti haakuvat nähtust.

Üks on see, mille vilju me kuuleme tavaliselt siis, kui siseneme baari või kohvikusse, käime tänaval või istume taksosse. Selle ühine nimetaja on kommerts. “Minu jaoks on see muusika, millest tuju läheb kas või natuke halvemaks,” tõdeb Lotman ja kortsutab kulmu. Talle tekitab näiteks suisa psüühilisi probleeme see, kui mõnes baaris mängib kõva häälega üks tümp, aga samas võib näha teleriekraanilt, kuidas keegi teine esitab sellesarnast muusikat ilma hääleta. See kõik kokku on meid ümbritsev agressiivne akustiline keskus, aga kindlasti on

seegi muusika.

Kommertsmuusika vastasseinas asub see, mida õpetatakse konservatooriumides ja mida käiakse kuulamas kontsertidel võiteatris. Klassikaline muusika niisiis.

Kolmas muusikaliik ei mahu aga õieti kummagi kategooria alla. Seda teevad mingid kummalised inimesed, teevad täiesti tasuta ja veel vabal ajal. Miks ometi? “Raha, kuulsus ja teised meie ajastu tavalised stiimulid siin ei kehti, põhjuseks on ilmselt enamasti eneseteostus ja hea tuju,” leiab Lotman energiliselt žestikuleerides. “Sisult võib see olla nii folk kui rock, kuid igatahes on sellel oluline ühishimmetaja: see pole müügiks.”

Oluline väärrib jäädvustamist

Kõigi kolme ühisosaks on nende kandjad – akustilised lained. Kuid nende allikas, idee ja sisemine olemus on põhimõtteliselt erinevad. Lotman jätab kommerts sinna paika ja võtab ette klassikalise muusika. Sellise muusika, millel on autor, fikseeritud tekst ja absoluutselt kindlad reeglid, kuidas seda tuleb esitada. “Muidugi ei eelda see tekst mehaanilist esitust. Iga kontsert on ainulaadne loominguline sündmus, mis ei ole paljuski üksnes helilooja, vaid ka interpreedi nägu,” põhjendab Lotman. “Oluline on see, kui täpselt antakse edasi autori ideed, samuti ka selle esitaja interpretatsioon, tõlgendamine nii nagu keegi teine teha ei suudaks. Hinnas on täpsus ja meisterlikkus. See muusika

Mihhail Lotman.
FOTO INTERNET

elab partituurides ja kontsertidel.”

Pärimusmuusika põhiline vorm on Lotmani hinnangul festival. “Festival on pidu ja see muusika ongi peomuusika, mis on seotud hea tujuga ja omakorda veelgi tuju tõstmisega ning oma head tuju on igati paslik väljendada,” arutleb Lotman. “Kontserdil on vastupidi, kõik istuvad vaikselt ja kuulavad. Seal on selge piir kuulajate ja esinejate vahel.”

Pärimusmuusika arhiivile on ette heidetud, et milleks ja kellele sellist lorumuusikat üldse säilitada.

“Selle taga on muide tõepoolest tõsine probleem, mitte üksnes pahatahtlik väide,” ei kipu Lotman saalis üllatunud suminat tekitanud väidet ümber lükkama. See on tõepoolest kahe otsaga asi. “Ühed väidavad, et pärimusmuusika ei ole oluline nähtus ning ressursid tuleks suunata hoopis olulise säilitamiseks. Teised väidavad jällegi, et vastupidi – see on just oluline nähtus lindistamiseks.”

Oluline on tervik

Arusaam olulisusest muutub aja jooksul. Mihhail Lotman toob näiteks arheoloogiat. Paarsada aastat tagasi oli arheoloogia suures määral aarete otsimine. “Väärtuslikud olid kuningate ehted ja neid me otsisimegi,” mõonab Lotman. 19. sajandi teisel poolel aga avastati, et kuld ei ole sugugi suurim arheoloogiline väärtus, seda saab kullakaevandusest palju väiksema vaevaga. Väärtuseks tõusis hoopis kirjasõna ja

leiti, et tagasihoidlikud savist plaadid, see ongi põhiline väärtus, juhul kui nad sisaldavad kiilkirjas sõnumeid. Just neid tulebki esmajärjekorras välja kaevata.

“20. sajandi teisel poolel aga jõuti järeldusele, et mõlema koolkonna esindajad olid jubedad barbarid, isegi hullemad kui need, kes omal ajal rüüstasid ja põletasid linnu. Üksikuid esemeid välja kaevates hävitavad arheoloogid kogu kultuurikihi,” tõdeb Lotman. “Oluline on kooslus, esemed nende autentse kontekstis. See muld, mis asetseb esemete vahel, pole vähem tähtis ja sisaldab ehk isegi rohkem informatsiooni kui tekstid, rääkimata ehetest ja väärismetallidest.”

Arusaam sellest, mis on tähtis, muutub ajaga. Täpselt nii oldi kunagi veendumusel, et mingisugused lorilaulud pole tähtsad. Nüüd sõandavad nii mõelda ainult vähesed. “See on seotud 20. sajandi paradigma muutusega, argipäevaelu väärtustamise ja rehabiliteerimisega,” põhjendab Lotman. “Tänapäeval me teame enam-vähem, mis oli ajalugu. See oli mingisuguste koledate kangelasteks tituleeritud meeste hirmuteod. Mida rohkem üks kuningas tappis inimesi, seda suurem kangelane ta oli.” Mitte väga ammu, alles umbes 20. sajandi keskel tekkis tasahilju küsimus, et kes siis nendele kangelastele suppi keetis? Kes pühkis neil nina, kui nad väikesed olid? Kes neid kasvatas?

“Ajalugu on aja lugu, mitte aga meeste lugu,” resümeerib Lotman. “Meeste ajalugu on lõhkumise ja ehitamise lugu, naiste oma aga identiteedi säilitamine ja hoidmine. Muidugi on ajalugu need mõlemad kokku.” Eksisteerivad erinevad vaatenurgad mitte ainult loole, vaid ka ajale enesele. Kas aeg on see, mis möödub, või see, mis püsib? Kuidas on see muusikaga seotud? “Vastuseks võib öelda, et kõik on muusikaga seotud!” kinnitab Lotman veendunult. “Muusika ongi aeg või aeg ongi muusika. See ei ole üksnes mingite romantiliste filosoofide mõte, et muusika ongi aeg.”

Kuulake aja muusikat

Vene luuletaja Aleksandr Blok on öelnud, et tuleb kuulda aja muusikat. Blok ise kuulis revolutsioonis muusikat. Muusika eripära on see, et ta on ajas ja kaob koos ajaga. “Selle vastu võitlevad heliloojad, kes jäädvustavad oma lugusid kõigepealt paberile, et see esinemise lõpetamisega ei

kaoks. Kaovad ainult helid,” mõtiskleb Lotman. “Ent paberi peal ei ole muusika, vaid selle märgid, jäljed... Muusika on ikkagi ajas.”

Muusikast rääkides jääb sageli kõlama teraapia-, ravi- või parandamisvajadus. Kuskiil on midagi katki. Lotmani hinnangul võib muusikaline ravi olla individuaalsel või kultuuritasandil. Kuid miks on selline taustamuusika kultuuri seisukohalt üldse oluline, küsib Lotman ning vastab ise:

“Iga muusika on võimalik üksnes vaikuse taustal. Kui on väga kõva lärm, siis võib kas või Paganini mängida, aga me ei kuule seda viiulit ikkagi. Muusikale on vaja vaikust, kuid see on ainult pool tõde. Öeldakse, et muusika on helid vaikuse taustal, kuid seegi pole tõde. Iga muusika loob oma vaikuse. See pole paradoks.” Kui Mihhail Lotmani isalt Juri Lotmanilt küsiti, millist muusikat ta armastab, vastas ta, et talle meeldib kõige rohkem suure orkestri paus, eriti kui dirigent on hea. Suure orkestri paus on midagi muud kui paus klaveripalal. Need vaikused on erinevad vaikused.

Muusika loob vaikuse

Sahara rahvaste ja Põhja-Euroopa rahvaste jaoks on vaikus erinev. Saamidelt teame seda, et päris vaikus võib hulluks ajada. Et mitte hulluks minna, lauldaksegi kõrbes ja tundras. Pärimusmuusika on spetsiifiliste helide esitamine. “Vaikus ja helid on väga oluline identiteedi allikas,” selgitab Lotman. “Mitte sellise identiteedi jaoks, mis on mõne konkreetse manifestiga fikseeritud, vaid sellise identiteedi jaoks, mida tuntakse kõhutundega. See on tõe kõige viimasem ja võimsam vorm.”

Pärimusmuusika tähendust võiks võrrelda ka metronoomiga, mis aitab häälesta kultuuri siserütme ning helide ja vaiku- se vahekorda. “Me ei saa tagasi noorust ega süütust,” kinnitab Lotman tuliselt. “Oluline on, et need asjad on vähemalt mingil moel säilinud ning et neile on mingi juurdepääs.”

Moodsa tehnika kasutamine on ühest küljest pärimuskultuuri vastu. “Kuna pärimuskultuuri rünnatakse võimsate vahenditega, siis on neidsamu vahendeid kasutada selle kultuuri hoidmiseks ja levitamiseks väga õigustatud ning ainuvõimalik tee!» rõhutab Lotman oma ettekande lõpuks ning hiirvaikselt kuulunud saalitäie publiku aplaus ei taha ega taha lõppeda.

MINU SUVEMUUSIKA

LAURI SOMMER
poet ja muusik

Minu suvise aja heli on näiteks:

- tunde korduvad lagedad instrumentaalid, mis koostöös paiga ja tegevusega syvendavad mingeid vajalikke olekuid,
- rahvalaulud ja trubaduurikraam seal, kus on sõpru, võib-olla mõni õhtune lõke, katusekamber või mäekylg, kust alla vaadata.

Suvi iseenesest stiilipiire ei sea. Päeval on osa rytmidest ja lahendustest jaoks liiga palav ja valge, need saavad tulla õhtu ilus. Loo ja olemise kokkukõla otsin ikka. Võib-olla mahub suvesse ka helitaustade loomine Kullar Viimse dokfilmile “Hing”.

Kümme aastat ajalooliste klahvpillide suvekursust

KRISTIINA ARE
klavessinist

23.–27. juunini 2009 toimub Juurus kümnes ajalooliste klahvpillide suvekursus. Esimene ümmargune sünnipäev annab põhjuse ajas tagasi rännata ning möödunud meenutada.

2000. aasta kevadel aset leidnud Eesti Klavessiinisõprade Tsunfti (EKST) asutamiskoosolekul, kui mõte koonduda ja ühiselt tegutseda oli uus, arutleti tulevase ühingu tegevuse eesmärkide ja tegevuskava üle. Ei oleks osanud arvata, et koosolekuunistustena kõlanud visioonid peatselt tegelikkuseks vormuvad ning nii mõnestki neist, sealhulgas ajalooliste klahvpillide suvekursusest, saavad EKSTi olulisimad väljundid.

Esimene ajalooliste klahvpillide suvekursus leidis aset juba mõni kuu hiljem Suislepa mõisas Viljandimaal ning tõi kokku peaaegu kolmkümmend huvilist üle Eesti. Kursuslaste hulgas oli koolilapsi, üliõpilasi ja ka huvilisi täiskasvanuid. Laagri instrumentaariumi kuulusid Tallinnast kohale toodud kolm klavessiini ja kolm klavikordi. Orelitunnid peeti Tarvastu kiriku orelil, milleni jõudmiseks kasutati kord päevas käivat ühistransporti. Tööd tehti suure õhinaga, nii et viimase kontserdipäeva hommikul olid õpetajad siruli maas, hing paelaga kaelas. Laager lõppes siiski edukalt ning andis julguse ja kogemuse järgmise suvekursusi korraldada.

Vaatamata lahkele vastuvõtule Suislepas sundis laagri korraldamise praktiline külg otsima uut “kodu” Tallinnale lähemal. Selleks sai aastatel 2001–2007 Kohila Koolituskeskus Tohisoo mõisas. Tohisoo mõis oli see paik, kus aastate jooksul kujunes kursuse tänane nägu ning selgusid prioriteetid. Algselt oli meie eesmärk propageerida klavessiinimängu võimalikult laialdaselt ja valjuhäälselt, et tekitada sood-

Õpetaja Marju Riisikamp ja VHK Muusikakooli õpilane Piibe Maria Talen klavikorditunnis Tohisoo mõisas.

FOTO ENE NAEL

ne pinnas klavessiinioõppe levikule Eestis. Seoses mitmete klavessiinimeistri Peeter Talve ehitatud instrumentide jõudmisega muusikakoolidesse (Võru Muusikakool, Kiili Kunstide Kool, Tabasalu Muusikakool) ning klavessiinioõppe laienemisega (VHK Muusikakoolis 1996, Tallinna G. Otsa nimelises Muusikakoolis 1998, Tallinna Muusikakeskkoolis 2005, Rakvere Muusika- ja Kunstikoolis Kaur 2007) on nüüdne laager suunatud eelkõige klavessiinimänguga juba tegelevatele noortele. Kursus pakub enesearendamise võimalust praeguste tegutsevate eesti klavessinistide ja organistide juhendamisel. Alati on teretulnud ka klavessiinimängust huvitatud muusikud ja asjaarmastajad!

Kursuslased saavad end proovile panna kõigis valdkondades, millega nii barokk kui ka nüüdismuusikat mängiv klavessinist kokku puutub. Peale interpreteerimisalaste küsimuste, tegeleme laagris numbribassi ehk *basso continuo* õppimisega, klavessiini korrashoiu ja häälestamisega.

Väga olulisel kohal on mängimine klavessiini sugulaspillidel orelil ja klavikordil,

mille käsitsemisoskus kuulus barokiajal iga klahvpillimängija amplituaasse. Kahjuks on tänapäevane instrumentiõpetus, sealhulgas ka klavessiiniõpetus, keskendunud liigselt ühele instrumentile. Leevendamaks pisutki tekkinud ajaloolist vastuolu ning tõstmaks õpilaste teadlikkust, on meie laagri nimigi veidi pikk ja kohmakas: ajalooliste klahvpillide suvekursus.

Aastatega on rikastunud kursuse instrumentaarium. Eelmisel, 2008. aastal oli meie käsutuses kolm kahemanuaalset ja kolm ühemanuaalset klavessiini, kaks *cembalino*'t, kaks klavikordi ja spinett. Mitmel suvel on laagri kasutusse usaldanud oma positiivoreli vanamuusikud Taavi Mats Utt ja Tõnu Sepp ning ansambel Hortus Musicus.

Traditsiooniks on kujunenud suvekursuse lõppkontserdid kõigi kursuslaste osalusel, mis kümne tegevusaasta jooksul on aset leidnud Suislepa mõisas, Hageri, Tuhala, Rapla ja Juuru kirikus.

Suvelaagri õpetajaskond on püsinud kümne aasta jooksul peaaegu muutumatuks. Esimesest laagrist alates on klavessiinimängu interpretatsioonilise külje eest hoolt kandnud EMTA dotsent ja EKSTi esimees Imbi Tarum, klavikordi- ja orelioõpet jaganud EMTA lektor Marju Riisikamp ning *basso continuo* õpetamine on usaldatud siinkirjutaja hoolde. Eelmisel aastal lisanud õpetajate perre Tallinna toomkiriku organist Ene Salumäe. Oma kolleegide tegevust kirjeldades meenuvad Marju Riisikampi sisukad ülevaated 16.–17. sajandi hispaania klahvpillimuusikast ja Heinrich Schützi loomingust, Imbi Tarumi õised sooloensimised, sõbralikud teejoomised ning tõeliselt üllatavad ümberkehastumised laagri traditsioonilisel vabal laval.

Huvist barokkmuusika ja klavessiinimängu vastu kuulub kümneaastase staažiga

“laagerdajate” hulka Kohila Koolituskeskuse muusikaajaloo- ja klaveriõpetaja Kai Ruljand. Läbi aastate on ta meile tutvustanud väga erinevaid barokkooperite lavastusi, sealhulgas selliseid “barokihitte” nagu Monteverdi “L’Orfeo”, Purcelli “Fairly Queen”, Lully “Le Bourgeois gentilhomme”, Rameau’ “Les Indes Galantes” jmt. Kai Ruljandi põhjalikkus, visadus ja entusiasm materjalide otsimisel, tõlkimisel ja ettekandmisel on olnud sütitav eeskuju meile kõigile.

Kahel korral on elevust tekitanud välismaised õppejõud. 2002. aastal viibis laagris inglise klavessiinimeister Andrew Wooderson, kes andis kohalolijatele klavessiini korrasoju alast õpetust. Vahetati keeli, lõigati tõmmitsaid ning saadi põhjalikku infot, kuidas seda tundlikku instrumenti hooldada. 2008. aastal külastas laagrit prantsuse klavessinist ja tunnustatud klavessiinipedagoog Elisabeth Joyé, kelle käe all vormusid õpilaste *allemande*’id, *courante*’id, *sarabande*’id jms tõeliselt noobliteks öukonnatantsudeks. Koostöös kontserdiagentuuriga Corelli Music toimus laagri raames Elisabeth Joyé soloõhtu “Salapärane härra Duphly”, mis kogus suure hulga tänulikku publikut.

Olulise muutuse kursuse korraldusse tõi Tallinna Vanalinna Hariduskollegiumi Muusikakooli (VHK MK) keelpilliorkestri liitumine klavessinistidega 2003. aastal. Suvekursuse laienemisega kaasnesid tunduvalt mitmekesisemad ansambli mängu võimalused, samuti klavessinistidele ülioluline kogemus mängida orkestris. Orkestrit on selle aja jooksul juhendanud VHK MK kogunud keelpilliõpetajad Eva Punder, Tiina Pangsep, Ülle Hahndorf, Kristiina Paris ja külalisõpetaja Sanna-Kaisa Ruoppa. Oma õpilastega on kursusest osa võtnud VHK MK plokklöödiõpetaja Tõnis Kuurme. Tähtis roll noorte orkestrantide innustamisel on olnud maestro Teet Järvil, kes juhatab laagriorkestrit 2003. aastast. Mängitud on mitmekesist repertuaari barokist tänapäevani. Üks eredam mälestus pärineb kursuse lõppkontserdilt Hageri kirikus 2006. aastal, kus orkestri esituses kõlasid J. S. Bach’i kontsert kahele viiulile d-moll I osa (solistid Rahel-Liis Aasrand ja Mirjam Lend) ning W. A. Mozarti “Väike öömuusika” (*Allegro-Romance*).

Laagrielu on aidanud mitmekesistada klavessinist ja siidimaaliõpetaja Kristi

Kärmas, tantsuõpetaja Anu Ruusmaa, tšellist ja lektor Ardo Västriku (loeng “Viiuliperekonna kujunemine”).

Klavessiinilaagri päike ei tõuse ega looju kursuse peakorraldaja Ene Naela kaasabita, kelle kanda on kursuse sisulise külje kujundamine ning kogu ürituse korraldus, alates eelarve koostamisest kuni diplomite jagamise ja aruandluseni. Vaatamata suurele vastutusele, mis tema õlul lasub (laagris on siiski üle 50 lapse!), on Enel õnnestunud luua sõbralik, pingevaba õhkkond, kus õpetajatel mõnus õpetada ning õpilastel vabadus laagrielu maitsta.

Kõik suvelaagrid meenuvad eripalgelisena tänu õpilaskonna vaheldumisele, muutumisele ning ka (suureks) kasvamisele. Juba kaks lendu noori klavessiniste on esimesest viimase muusikakooli klassini laagris käinud. Kõrvuti noortega on klavessiinimängu avastanud mitmed klaveripedagoogid, üliõpilased ning inimesed, kes tunnevad selle instrumendiga hingesugulust. Põhiosalejate VHK MK, TMKK ja Rakvere Muusika- ja Kunstikooli Kaur kõrval on olnud esindatud ka Tallinna, Kohila, Rapla, Viljandi, Võru ja Kuressaare muusikakool ning Tartu Heino Elleri nimeline Muusikakool.

2008. aasta suvest on ajalooliste klahvpillide suvekursuse uueks toimumiskohaks Juuru kool Raplamaal, mis on samuti mõisaegse minevikuga, asutatud juba 1915. aastal. Kümnes laager tuleb tavapärasest pidulikum. Esmakordselt võtavad osa ka välisõpilased. Külla tulevad Ylä-Savo Muusikakooli (Soome) keelpilliõpilased õpetaja Sanna-Kaisa Ruoppa juhendamisel. Traditsiooniks saanud kohalikule rahvale ja vanematele suunatud kontsertide kõrval toimub 26. juunil Juuru mõisa lähedal asuvas Maidla mõisas pidulik kontsert, kus kõrvalt õpetajatega esinevad ka laagri praegused ja endised õpilased.

Ükski ettevõtmine, nagu meile on õpetanud kümneaastane laagrikogemus, ei saa teoks ilma mõttekaaslaste, sõprade, lastevanemate ja partnerite abita. Oma toeka öla laagri iga-aastasele õnnestumisele on alla pannud EV Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Briti Nõukogu, kontserdiagentuur Corelli Music ja Mail Sildos, OÜ Elipsis ja Roland Siiraja, Heino Möldre ning Vanalinna Hariduskollegium.

Laager jätkub...

MINU SUVEMUUSIKA

VALNER VALME

Postimehe kultuuritoimetaja

Kuulan muusikat kodus originaal-CDdelt ja suurtest kõlaritest. Reisil, metsas või rannas klappidest ei kuula, mp3-mängijat ei kasuta. Usun, et selle suve lemmikplaatideks saavad kohe ilmuvad Nathane Fake’i “Hard Islands” ning Lindstrom & Prins Thomase “II”. Koguperelemmik minu lähedaste ringis (meeldib nii nooremale, kolmeaastasele pojale kui ka minu vanematele) on sel aastal kuduro-rühm Buraka Som Sistema – positiivne hullus angoola noorte moodi.

SAKARIAS LEPIK
muusik ja vaimulik

Viimastel aastatel kuulan suviti orientaalset rahvamuusikat, eriti kreeka, pärsia, pandžabi või näiteks arabi oma. Mu autoplaidide hulgas on Jethro Tull ja Gentle Giant, *fado* ja Robert Plant, Punjabi dub ja Toufic Faroukhi jazz-kompositsioonid. Kui käes õrn õhtune aeg, kuulan Weekend Guitar Triot, magriibi sufimuusikat või Michael Nymani plaati “Sangam”.

Saage tuttavaks: Ensemble Tormis

JOOSEP SANG

Tallinna suviste sündmuste kalendrit kaunistab iga-aastane keskaegse kultuuri festival "Tallinna keskaja päevad" 9.-12. juulini. Raekoja platsil ja selle lähümbruses toimuva festivali raames kaubeldakse käsitööga, etendatakse teatritükke ja pakutakse mitmesugust meelelahutust. Loomulikult ei puudu ka muusika, mida esitavad Olde Hansa koor, Hansa trubaduurid ja ansambel Licentia Poetica. Lisaks neile on kavas ka kontserdid Prantsuse kollektiivilt Ensemble Tormis. Ansambli ja seda juhtivate vendade eesti nimed ärgitasid ühelt vendadest, Marti Ilmar Uibolt selgitust pärima.

Kes on Marti ja Kalevi Uibo?

Oleme prantslastest vennad, meie isa Cornelius Igor Uibo on prantsuse ja eesti verd. Alguses esinesime koos isa teatritrupiga La Citerne, mille kavas oli keskaegne luule ja näidendid. Mõni aasta hiljem oli meil võimalus esineda juba oma kavaga Eestis. Nii oligi aeg luua oma ansambel, mis väljendaks meie kirge keskaegse muusika vastu.

Miks kannab teie ansambel Tormise nime?

Kui ansambliga liitus uus liige, otsustasime sellele panna nimeks Ensemble Tormis. Kõik me jumaldame Veljo Tormise muusikat ning arvasime, et see nimi kõlab hästi ja sobib ka meie isiksustega.

Milline on teie muusikaline taust?

Alguses õppisin trummimängu ja mängisin *metal*-bändis. Lisateadmisi muusikast sain erinevates muusikakoolides ja konservatooriumis. Siis hakkasin löökpile mängima ning õppisin eraõpetajate juures ja töötubades laulmist. Seda teen Pariisi keskaegse muusika keskuses veel praegugi.

Veljo Tormise fännid Prantsusmaalt.
FOTO ENSEMBLE TORMIS

Kas teie ansambel koosneb kutselistest muusikutest või tegelevad selle liikmed ka millegi muuga?

Meie ansambel koosneb praegu seitsmest liikmest. Mõned neist on kutselised muusikud, mõned peavad ka mingit muud ametit. Ansambel on seotud väga erinevate esinemiste ja haridusprojektidega.

Mida teate Eesti varajase muusika tegijatest?

Loomulikult tean Hortus Musicust, pean eriti lugu ansambli salvestustest keskaegsest muusikast ja gregooriuse koraalist. Kahjuks olen Hortus Musicuse kontserdil käinud vaid korra, Prantsusmaal, siis kui olin väga noor. Mulle on räägitud, et kinkisin härra Mustonenile lilled. Rondellus on tõeliselt hea, hiljuti avastasin ansambli Heinavanker, mis teeb samuti suurepärase muusikat.

Milline on teie positsioon prantsuse varajase muusika elus?

Läinud suvel salvestasime oma esimese CD "Peregrinatio", mis on omamoodi segu erinevast repertuaarist. Tahtsime näidata oma tegevusaastate globaalset hoiakut. Hetkel pole aga plaat veel ilmunud, nii et meid eriti ei tunta. Kuid olen kindel, et plaat on meie arengus oluline teetähis.

Millist muusikat saab kuulda Tallinna keskaja päevadel?

Esitame uue kava, mis peegeldab keskaegse prantsuse muusika arengut koos vihjetega naabermaadele – IX sajandist ja gregooriuse laulust läbi trubaduuride ja truvääride kuni varajase polüfooniani ja Machaut' teosteni. Keskaeg oli mõistagi reisimise ja kultuurivahetuse aeg, samas oli iga Euroopa kant väga erinev. Nii tahamegi näidata prantsuse, hispaania, itaalia, inglise ja saksa muusika seoseid ja erinevusi.

EMP = elamused, muinsused, *performance*

Eesti muusika päevad 2009, 16.–24. aprillini Tallinnas. Korraldaja: Eesti Heliloojate Liit. Kunstilised juhid: Timo Steiner ja Ülo Krigul.

Eesti muusika päevad oma kolmeküm-nendal toimumisaastal on hea näide sellest, et majanduskriis ja loomekriis on üksteisest üsna kauged nähtused. Mida vähem raha, seda lennukamad ideed. Kui ei saa tellida nii palju uudisloomingut kui varem, tuleb seda usinamalt kaevata minevikus. Eriti lõbus on kaevata imaginaar-ses minevikus, abiks efektselt kujundatud plakatitelt tuttav tšellopeaga labidas.

Minevik, olevik ja tulevik said kokku juba EMPi avatseremoonial Vabaduse väl-jakul, kus lisaks väljakaevamistele tehti ka pisut sissekaevamist. Piduliku *performan-ce*'i käigus maeti betooni tähtsate pdf-faili-dega mälupulk, millele oli salvestatud kõigi tänavusel festivalil kõlanud uudisteoste partituurid. Ikka selleks, et ka järgmistel põlvedel oleks, mida kaevata.

Mälu ja mäletamine on kultuuri elujõu seisukohalt teatavasti ülimalt tähtsad funktsioonid. Esivanemate vaimu ja väge osati välja kutsuda traditsiooniks saanud **Mammutkontserdil**, mis seekord kujunes aga vägagi ebatraditsiooniliseks, olles nii mammutpikk kui ka peaaegu mammutite aega välja ulatuva repertuaariga. Kõlasid “muusikalised leiud” sajandite- ja aastatuhandetetagusest eesti muusikast, mille olid “restaureerinud” meie praegused heliloojad. Üks meeldejäävamaid “leide” oli **Margo Kõlari** muistne sõja- või jahijorin “Akri-akri... ii-ii-iii!”, mis kõlas nii jubedust tekita-valt, et seda lauldes pole tapariistu tarviski – ohver sureks juba hirmu kätte. Vaimuka sentimentalismiga köitis ka **Tõnis Kaurmanni** kantaat “Zeusi ja Tharapita heitlus”, stiilne 18. sajandi vaimus suurvorm oreleile, koorile, solistidele ja jutustajale autori enda soleerimisel. Mammutkontserdi naelaks oli

Tšellist **Andreas Lend** ja “korvpallisolist” **Jaan Ots** Timo Steineri “Kossusümfoonia” ettekandel Kalevi spordihallis.

FOTO MAIT JÜRIADO

EMTA professori ja vanamuusikauuri ja Toomas Siitani loeng eesti muusika “tegelikust ajaloost” ning eesti poisist Mahu Villemist ehk “olude sunnil” 14. sajandi kuulsaimaks heliloojaks kujunenud Guillaume de Machaut’st. Uus teooria meelitas kohale terve auditooriumi kuulajaid, veendes neid loodetavasti tõsiasjas, et muusika-teadus on üks loomungulisemaid teadusi üldse.

“Performance” võiks ollagi tänavuse EMPi üks märksõnu, sest muusikalis-teatraalseid üritusi jätkus veel mitmeks öhtuks. Kalevi spordihallis tuli muusikute ja näitlejate ühise korvpallimatši poolaegade vahel esiettekandele **Timo Steineri “Kossusümfoonia”**, mille töid viimistletult publikuni tšellist ja korvpallisolist, taustaks korvpalli-meansambel. Ja küllap oli see esmakordne juhtum maailma spordiaja-

loos, et tantsutüdrukute liikumist saatis Räätsa Esimene kammerorkestrikontsert ja Pärdi “Fratres”!

Eesti Teatri- ja Muusikamuseumi kontserdil “Öö hüüded” kõlasid Heino Elleri nimelise muusikapreemia laureaatide improvisatsioonid ja helitööd, sealhulgas ka esiettekanded Elleri esimeselt õpilaselt (!) **Alfred Karindilt** ja viimaselt õpilaselt **Alo Põldmäelt**. Publiku meeli näis aga kõige rohkem erutavat selleaastase laureaadi **Tauno Aintsi** interaktiivne “teos”, kus sooloflötist Tarmo Johannese improvisatsiooniga sai ühineda ka kümmekond kuulajat, nimelt teose jooksul laiali jagatud vilepillidel. Unustamatu elamus oli ka **Mart Siimeri** kirglik fantaasia-improvisatsioon Peeter Süda 1910. aastast pärineval lõõtsuval ja puhiseval koduorelil, mille kõla meenutas esitaja enda sõnul tema ühe kopsuga

tiisikusehaiget vanaonu. Sellega seoses tõstatab aga ETMMi muusikaosakonna juhataja Risto Lehiste märksa valulisema teema, tõdedes: “Muuseumi eksponaadid-instrumentid tõestasid veel kord oma isikupära. Kontsert tõi aga kinnituse kahtlusele, et enamik muuseumisaalis olevatest vanadest pillidest tahaks puhata. Ka Peeter Süda orel on oma elutöö auga teinud ja tuleb saata pensionile. Museaalide kasutamine pillidena on vaidlusteema lähitulevikuks, ühel hetkel tuleb teha valik kasutamise ning säilitamise vahel.”

Seekordsel EMPil polnud ametlikku peaheliloojat välja kuulutatud, kuid autori-kontserdi ja kohtumisõhtuga “Helilooja, kes sa oled?” anti oma panus **Erkki-Sven Tüüri** juubeliaastasse. Autorikontserdil sai kuulda ainult helilooja varasemat loomingu, teoseid aastatest 1985–1996, mis sellises kontsentratsioonis mõjusid tõelise klassikana. Samuti oli ülimalt huvitav kõrvutada neid värskemate Tüüri-kogemustega, näiteks “Wallenbergi”, Kuuenda sümfonia või Violakontserdiga. Mõneti sobib kogu Tüüri senise loomingulise tee kohta helilooja enda mõte, millega ta on kirjeldanud muusikalisi protsesse oma teostes: et kõik muutub sujuvalt, samas totaalselt; kõlad, milleni jõutakse lõpuks, on täiesti erinevad kõladest, millega alustati, ometi on kõik sa-

ma loomulik nagu puu kasvamine. Tüüri loomingupuude kasvamist on igal juhul põnev jälgida. Kohtumisõhtul poetas helilooja muu jutu seas, et äsja lõpetas ta oma seitsmenda sümfonia.

Autorikontserdist rääkides ei saa aga kuidagi jätta mainimata interpreete, nimelt kõlas kogu kava **Tallinna Muusikakesk-kooli solistide ja orkestri** esituses **Risto Joosti** juhatusel. Kartmata olla erapoolik, pean ütleva, et noorte muusikute valmisolek mängida Tüüri komplitseeritud rütmide ja kapriisse vormiga paljukihilist ja ka pillitehniliselt nõudlikku muusikat avaldas tõe poolest muljet. Kõrget taset näidati kõigis kõlanud ansambli- ja orkestriteostes, kuid koosmängu ja muusikaliste kujundite poolest olid eriti nauditavad “Arhitektoonika II” klarnetile, tšellole ja klaverile (Margus Parind, Theodor Sink, Kristiina Rokaševič) ning “Dedication” tšellole ja klaverile (Theodor Sink, Annegret Leiten). Tugeva laenguga kuulamiselamuse pakkus ka aastanumbrikt varasem teos Klaverisonaat Johan Randvere esituses.

Kuuldavasti jäi noorte muusikutega väga rahule ka helilooja, nimetades kogu kontserti südantsoojendavaks kingituseks.

Kristina Körver

Kammerlik avakontsert

Tänavusi eesti muusika päevi raamisid esinejad väljastpoolt Eestit. Festivali avakontsert toimus kammerlikus õhkkonnas 16. aprillil Rahvusooper Estonia kammerisaalis. Esinejaks siinmail kauaoodatud Euroopa tunnustatuid nüüdismuusika ansambleid **Collegium Novum Zürich**. Ansambli 27-liikmelisest solistide koosseisust esinesid Eestis kuus interpreeti dirigent Matthias Kuhni juhatusel.

Avaloona kõlas esiettekandes **Märt-Matis Lille** “Mõttelained” ansambli. Teose pealkirja ja seda inspireerinud Jaan Kaplinski luuletust järgides algas “mõttehelin” vaeu kuuldavate-tajutavate sahina-voogudega, mis aja kulgedes intensiivistusid. Helilooja loomele omaselt oli teos väljapeetud, sugestiivne, sissepoole süüviv ning taju piirimail uitlev.

Kristjan Kõrveri uudisteos “Quasi una litania” metsasarvele Olivier Darbellay esituses oli kahtlemata paras väljakutse nii heliloojale kui ka interpreedile. Teadaolevalt on ka Kristjan ise vaskpillimängija, mistõttu tekkis väike ootus, et autoril on ehk õnnestunud pilli “üle kavalada”, avades selle uusi tahke ning võimalusi. Heliloojale näis siiski olevat olulisem muusika süžee, sõnum, struktuur. Väga

Collegium Novum Zürichi võrratud virtuoosid.
FOTO TAAVI KULL

nauditav oli teose tehniline esitus ning metsasarve kaunis kõla.

Eesti uudisteoste vahel esitles ansambel ka kahe Šveitsi helilooja loomingut. **David Sonton Calfischi** "...Mo-rbido...?" viiulile ja klaverile (Urs Walkeri ja Stefan Wirthi ettekandes) kujutas endast üheksat miniatuuri W. A. Mozarti teemal. Helilooja on teoses vaadelnud Mozarti fenomeni tänapäevas, esitades keskse küsimusena: kas Mozart on midagi õrna? Kõikide miniatuuride võtmeks oli kaks intervalli, ent mitte ainsatki tsitaati või stiliseerivat muusikalist materjali. Teost iseloomustas vahest ehk suuremgi mänglevus, kui esineb Mozarti enese muusikas, samuti iroonia ja vahelduv intensiivsus.

Rico Gubleri 2007. aastal Luzerni festivalil tavatu edu pälvinud "Rit" metsasarvele, klaverile ja viiulile oli sama mõistatuslik ja mitmemärgiline kui teose nimigi. Pealkiri sisaldas nii teose numbrilise liigendamise struktuuri, lühendit sõnast *ritardando* kui ka rituaali.

Kontserdi lõpetas **Gerard Grisey** nüüdismuusika klassikasse kuuluv "Talea" (1986) flöödile, klarnetile, klaverile, viiulile ja tšellole. Küllap oli see paljudele tuttav meie oma ansambli U: interpretatsioonist ning seetõttu oli seda põnevam jälgida Collegium Novum Zürichi tõlgendust. Ansambli esituses võlus hea energiavool, tämbrisidumisoskus ja virtuoosus, siiski oleksin oodanud pisut suuremat emotsionaalsust.

See oli igati elamuslik õhtu nii publikule kui ilmselt ka heliloojatele. Võimalus kuulda oma uudisloomingut ning tutvustada seda laiemale kuulajaskonnale selliste suurepärase muusikute esituses on ju nagu unistuste täitumine.

Pille Kangur
helilooja

Muusikavideod eesti heliloojate teoste

Juba kolmandat aastat kuulub EMPi kavva heliloojate ning filmi- ja videokunstnike ühistööde näitamine, sel korral toimus see taas kinos Sõprus. Esitusele tuli seitse vastastikku kooskõlastatud-inspireeritud või hoopis üllatusmomendile rajatud ühisteost. Üksteisest sõltumata ja teiste loodut

teadmata olid teosed keskendunud paljuki samale temaatikale. Filosoofiliselt ja tehniliselt olid nähtu märksõnadeks liikumine/liikumatus, aja kulg ja tee oma mitmes tähenduses.

Esimene ühistöö, **Tatjana Kozlova** ja **Tarvo Varrese** "Liikumatus dimensioon / Päike" osutus kogu ürituse ainsaks looks, kus muusika kõlas elavas ettekandes, esitajateks Ivo Lille altsaksofonil ja Vambola Krigul löökpillidel. Kui muusika tegeles keha liikumise ja liikumatuse vastandamisega, kus ülespoole kulgevad korduvad saksofonimotiivid andsid edasi liikumise tunglemist ühest olekust teise, siis visuaal võttis luubi alla ajalised kujundid, milles muutused toimuvad nii aeglaselt, et kogu protsess tundub seisakuna. Delikaatne video pakkus pildikesi horisondist ja päikesetõusudest. Meie elus ei möödu päevagi ilma päiksevalguseta, tardunud väärtusena võiks seda iseenesestmõistetavust käsitleda kui liikumatust. Samas on iga koit, nii igapäevane asi, lähemal vaatlusel tegelikult erakordne sündmus ja igal hommikul erinev.

Liina Siibi ja **Liis Jürgensi** "Ülakoma/Pyryd" äratas askeetlikust päikesetõusutardumusest muljet avaldavalt värviküllase ja naiseliku, isegi naturalistliku pildiga. Video ja muusika esitasid vägagi elusat ja improvisatsioonilist dialoogi: riided, lilled, *make-up*, värvid, tiksumine, kalimba, klaver – prepaereeritud, naturaalne... Alateadlik tekstiiliteema nii pildis kui ka pealkirjas ühendas kunstnikke, kes olid otsustanud neid teoseid luues teineteist üllatada. Järgmises teoses "Pyryd" oli helilooja nii muusika kui ka video autor. Video jäädvustas kellegi nööril kuivavat voodipesu ning selle hõljumist tuule käes. Kui eelmises videos andis Liis Jürgensi muusika pildile kergelt iroonilise või koguni absurdelt naljaka alatoon, siis nüüd, suveõises hämaruses lehvivate linade ja (padja)püüride taustal mõjus täpselt sama muusika üsna kummituslikult.

Hoopis isemoodi elamuse pakkus **Mark Raidpere** ja **Rainer Jancise** "09/12/07 – 05/04/09". See oli isa-poja kirjavahetus, mis videopildis projitseerus maailmiselt looklevale teele. Vaatajat endaga kaasa viies kulges see läbi kuude ja päevade, muutes oma ilmet vastavalt aastaaegade vaheldumisele. Elulistel ja delikaatsetel teemadel vesteldi lihtsalt ja otsekeheselt ning napisonalisest infost koorus välja lugu. Võib-olla elust enesest, võib-olla fiktsioon,

mis kujunes iga vaataja peas tõenäoliselt pisut erinevaks. Nii nagu tee kulges vastavalt oma käänakutele, oskas ka lugu ootamatuid pöördeid võtta ja üllatada. Muusika oli kohal, toetas tegevust omas tempos ning jättis koos tekstiga küllaldaselt ruumi ka kujutlusvõimele.

Kai Kaljo tänapäevase pildikeele ja digitaalsete efektidega vürtsitatud videos "Red Carpet" oli visuaalse väljundi leidnud **Ülo Kriguli** 2000. aastal komponeeritud "Ringing Options". Jõuline orkestri- ja löökpillimuusika illustreeris siin "Berlinale" avamisel jäädvustatud kaadreid fännide tunglemisest, staaridest ja meediariinakust. Sellele vastandus kõverpeegelduste vaikelu Anish Kapoori skulptuuri "Cloud Gate" kumeratelt vormidelt. Inimesed seisid skulptuuri ees, tantsisid, pikutasid, imetlesid kõrgpoleeritud roostevara terasega kaetud pinnalt enda peegeldust ja mängisid sellega. Ja kellegi ei olnud kuhugi kiire.

Ülo Pikkovi "Sada aastat üksildust" **Mirjam Tally** elektroakustilisele kompositsioonile "Squeak" kujutas endast ärevat kollaaži lugematutest fotodest, mis tehtud erinevatest kõnniteede ala tähistavatest ema-lapse märkidest. Nii nagu animatsioonis ikka, tekitavad kiiresti vahelduvad kaadrid ühest ja samast objektist illusiooni liikumisest. Selle tulemusel elustuvad asfalditegelased ning paistab, et neil on hirmus rutt. Kui vaatajat on juba päris kaua hüpnotiseeritud, ilmub ootamatult fotokollaažile koomiksistiliselt jutumull küsimustega asfaldi-märgi-lapselt: kus mu isa on? Millal ta tuleb? Kes mu isa on? Märgi-ema tõrgub vastamast, kuid lõpuks tunnistab: ah, saatsin ta Kuu peale... Nüüd siis teame, miks on too liiklustähis alati defineeritud ainult ema ja lapse kaudu!

Viimasena linastus **Marianne Kõrveri** "Mein Weg" **Arvo Pärdi** samanimelisele teosele. See südamluk video, otsimas peatuspunkti ja olemise mõtet aja katkematus kulgemises, oli tulvil ilusaid leide ja haruldasi kaadreid. Väga vanade inimeste ja olmepildikeste kaudu avanes kunstiline vaatepunkt inimesele – ajateelisele. Autor uuris, mida vastab oma elus 80–90 aastaringi näinud inimene küsimusele, mis on elus kõige tähtsam. Töö, armastus, kurbus, rõõm, laul ja tants – kõlasid vastused.

Malle Maltis
helilooja

Mõtteid EMTA tudengikontserdilt

Eesti muusika päevade tudengikontsert on noorte, veel õppivate heliloojate jaoks üks olulisemaid üritusi, kus ennast ja oma loomingut kuulajatele tutvustada. Uudishimulikule publikule on noored heliloojad alati huvi pakkunud. Ka seekord oli saal kuulajaid täis.

On hea meel tustada, et üldine komponeerimisoskus on meie üliõpilastel päris hea; noortel on teadmisi ja oskusi, kuidas erinevatele pillidele ning koosseisudele kirjutada. Vaatamata sellele lahkusin kontserdilt üsna nõutult, võib öelda, et isegi pettunult.

Arvan, et uhiuue teose puhul on hea esitus pool võitu. Noortel heliloojatel on aga raske oma teostele häid esitajaid leida – pole veel nime, tutvusi ja, mis salata, ka raha. Tihti palutakse oma lähimaid interpreetidest tuttavaid ja sõpru. Selline meetod ei pruugi aga alati parimaid tulemusi anda. Tudengikontserdilt võiks näiteks tuua **Kadri Laanese** teose “Kujundite süit”, mida kandsid ette helilooja klaveril ning TMKK klarnetiõpilane Margus Parind. Arvestades, et kumbki neist pole veel küps interpreet, oli esitus “täitsa viisakas”, aga ma kujutan ette, kui palju oleks lugu võitnud, kui selle karakterseid kujundid oleksid helidesse vorminud mõned EMTA vanemad ja särtsakamad üliõpilased. Kuid kahjuks on mulle jäänud mulje, et EMTA üliõpilased ei ole uue muusika esitusest väga vaimustatud. Vaid mõni üksik neist, peamiselt tänu Taavi Kerikmäe oskuslikule juhendamisele ja fanatismile, on oma hinge sellesse võõraskeerukasse maailma kaotanud. Soovin südamest, et selline suhtumine EMTA õppurite hulgas paraneb ning loodan, et noored heliloojad pöörduvad edaspidi kas või naaalsusest ja nooruse uljusest kantud julgusega interpreetide poole, kelle esituses ja muusikaalsuses nad on kindlad.

Üks selline “nahaalne” helilooja on **Bryan Christian**, kelle teost “Ego dormio, et cor meum vigilat” (“Ma magan, kuid mu süda püsib ärkvel”) esitasid tenor Risto Joost ning akordionist Sirje Mõttus. Loos on palju vaikust ja aega, vähe liikumist ja helisid – mitte just kõige kergemini kuulatav kompositsioon. Kuid tänu tundlikule ja veenvale esitusele, lugu mõjus.

Kui esituse kvaliteedi probleem on üsna

lihtsalt lahendatav, siis kontserdi teisest valupunktist kirjutamine on märksa keerulisem. Mind kurvastas, et enamik teoseid ei puudutanud mind inimesena peaaegu üldse. Sageli ei olnud aru saada, miks olid autorid need kirjutanud, milliseid ideid ja emotsioone nad soovisid kuulajas äratada. Teema on muidugi väga tundlik, aga ma ei saa sellest mööda vaadata ja mitte kirjutada. Mõistan, et loomulikult pole päris õiglane oodata I–II kursuse tudengitelt teoseid, mis n-õ kuulaja maailma raputaksid, aga lõpukursuste üliõpilastelt ootaksin küll juba midagi sisulisemat.

Õnneks polnud asi läbinisti hull ning üht-teist oli ikka kuulata. Huvitavat piltliku dramaturgiat pakkusid **Riho Maimetsa** teos “NugaNuga” elektroonikale ning **Evelin Seppari** “Sa oled kole kui öö”, mida esitasid kaks tõelist akordionivõlurit Kristel Laas ning Aivi Tilk. **Aile Alveus-Krautmanni** teos “J” ning **Veljo Värgi** “Con moto” mõjusid teiste tööde kõrval muretu svise tuulepuhanguna. **Maria Kõrvitsa** “Rito” löökpillidele pakkus põnevaid kõlalisi ideid ja rütmimustreid.

Maarja Kindel
muusikateaduse üliõpilane

Harmooniline duo raekojas

Festivali üks kompaktsemaid kontserte oli kammermuusika õhtu raekojas, kus hiilgava interpretatsiooniga astusid publiku ette tšellist **Silver Ainomäe** ja pianist **Marrit Gerretz-Traksmann**. Mõlemad muusikud on end tõestanud tehniliselt võimekate ja emotsiooniküllaste nüüdismuusika esitajatena. Nad suudavad partituuris kiiresti orienteeruda ja esitada veenvalt nii hapraid abstraktseid kujundeid kui ka ulatuslikku vormi, pakkuda elamust solistina ning astuda dialoogi ka kammermuusika partneritena. Kontserdi finaalis võimaldas 1978. aastal Natalia Gutmanile kirjutatud **Alfred Schnittke** Sonaat nr 1 näidata Ainomäel end tehniliselt virtuoosest küljest, luua pingestatud atmosfääri ning anda edasi draamat, kus on nii ulatuslikke lamentatsioone kui ka ekspressiivseid purskeid. Mitte kõik, kes on ette võtnud seda sonaati esitada, ei ole suutnud murda välja staatilisusest ja panna n-õ keeristormi pöörlema. Ainomäel ja

Gerretz-Traksmannil õnnestus see aga näilise kergusega. Et instrumendid olid maruliste energiatega meelevallas, siis oli rõõm, et katkesid vaid mõned poognajohvid, mitte pingele järele andev pillikeel. Lisaks tempokatele energilistele löökudele vajab Schnittke sonaadi esitus ka kaunikõlalist ekspressiivset tooni, millega Ainomäe publikut samuti rõõmustas, lisades mitmesuguseid võrtsikaid mänguvõtteid. Selgepiiriliste osadega sonaat kõlas duo esituses mõtestatult.

Melanhoolele Schnittkele eelnesid **Erkki-Sven Tüüri** “Dedication” aastast 1990 ja **Helena Tulve** pühendusteos Tüürile nimega “To Night-Travelers, the Light”. Tüüri juba tuntud kammerteos oli äärmiselt vajalik kontserdi terviklikkuse seisukohalt ning loomulikult on hea vormitunnetusega ja esimestest nootidest isikupärast helikeelt kontserdil jätkuvalt nauditav kuulata. Tüüri loominguga on mõlemal interpreedil pikaajaline lähedane suhe, nii et teos kõlas väga loomulikult. Tulve mõtisklusest jäid enim meelde tšellil ülespoole visklevad ülemheli-*glissando*d, mis löid mulje virmalistest. **Lauri Jõehe** teoses “Chant” n-õ laulis Gerretz-Traksmann melismaatilise hellusega käsitletud Diego Pisadorist inspireeritud pavaani ning **Malle Maltis** viis avateose “De anima” kaudu kuulajad tšellohelide ürgmaailma.

*
Lõppkontsert eesti ja taani muusikast
Eesti muusika päevade läbivaks jooneks oli seekord kahe erineva ja küllaltki heal tasemel Euroopa nüüdismuusikaansambli osavõtt. Taani ja eesti heliloojate loomingut interpreteeris lõppkontserdil **Athelas Sinfonietta Copenhagen**. Taani rahvusliku ansambli tiitliga pärjatud ja tihedalt Euroopa Liidu eri projektide töös osalev kooslus loodab paari aasta jooksul muusikat seostada ühiskonna teiste reaaliidega, nende seas on mainitud nii haridust kui ka ärimaailma. Eestis esines ansambel dirigent Erik Jakobssoni valdavalt põhjalikult ette valmistatud ja õnnestunult läbi viidud kavaga.

Kontserdi algimpulsiks oli küllap Athelas Sinfonietta koostöö eesti helilooja **Toivo Tuleviga**, mille tulemusel valmis heliloojal löökpillikontsert “Flow”. Teose teiseks initsiaatoriks ja inspireerijaks oli löökpillimängija **Vambola Krigul**, keda tunne-

me ka ansamblike Paukenfest ja U: liikme- ning ERSO ridadest.

Toivo Tulevi looming on väga maaliline, pakkudes helimaailma, mis toetub gregooriuse laulule, kuid hõlmab orgaaniliselt ka orientalse muusika tunnetust. Tegelikult on see meeldivalt traditsioone järgiv suundumus, sest Euroopa heliloojad on ajaloo vältel ikka ammutanud inspiratsiooni orientalistest ideedest ja esteetilisest vaadetest. Löökpillikontsert "Flow" ei paku väliselt virtuooset "mürinat" ning on keskendunud häälestatud löökpillidele, eriti jäävad teose algusest meelde tai gongid. Huvitav on seegi, et löökpillitamber säilis ka orkestripaletis. Kontserdi ettevalmistamisel solistile antud soovitus oma partiid laulda näis vilja kandvat ja kantileenseid lahendusi oli tunda ka orkestripartiiis. Vambola Krigulile oli laulmine küllap üsna loomulik tegevus, sest teame teda ka ansamblist Heinavanker. Seega on tal olemas kokkupuude varasema muusikaga, mis aitas leida "Flow" interpretatsioonilist lahendust.

"Flow" on raue, otsekui lämbest kuumusest painatud aeglaselt voolav muusika, mille harmoonia põhjanoote hoiavad kaar-

jalt madalate keelpillide poognatõmbed ja kõrges registris kirkastavad pealispinna värelust löökpillide "täpid" või keelpillide repeliigid, mis naasevad pikkade nootide kulgemisse. Ekstaatilisest vibrafoni löigust, mis kaasab nii pilli traditsioonilise löögi- kui ka poognatehnika, kulgeb harmoonia erilise tunglemisega, mida rõhutab tihedam rütmimuster. Teose keelpillide partiiis võib nautida konsordilikku kõla, mis viitab Dowlandi loomingule. Iga fraas on kui helilitus, täis inimlikku mõistmist ja kurbust. Melodiikaartes peegeldub Dowlandi melodiate mõistatuslik kauge kaja. Kuuleme ka pikoloflöötide õrnusesse lõikavat dramatismi, mis ennustab peagi saabuvat aktiivsuspuhangut löökpillipartii *tremolo*'te katkematus jadas. Teos suubub soojades toonides värvitud rõõmurikkasse fanfaarsesse finaali.

Tulevi teose eel sai Eesti publik aimu **Poul Rudersi** ooperipartituurist "KafKapriccio", mille värvikirevad muusikalised sündmused olid inspireeritud Kafka isikust.

1949. aastal Taanis sündinud helilooja kirjutas ooperi "Kafka protsess" Taani uue ooperimaja avamise puhul ning peagi on oodata ka uut ooperit "Tantsija pimeduses".

Käesoleval juhul oli küll tegemist kontsentreeritud instrumentaalse partituuriga. "KafKapriccio" andis aimu Rudersi võimest kirjutada stilistiliselt mitmekülgset partituuri ning sulatada orgaaniliselt džässilikke ja 20. sajandi alguse muusikale viitavaid groteskusest kantud elemente. Leidus ootamatuid meeleolumuutusi, muusika arenes "ülemhelikiirusel" paroodiast lüürikasse ja vastupidi. Ansamblile kindlasti meeldivalt vaheldusrikas ja virtuoosne partii, et demonstreerida oma mitmekülgseid oskusi. Ja arvata võib, et ooperina annab Rudersi muusika ka lavastajale palju võimalusi.

Kontserdi esimeses pooles kõlasid pigem kammerlikumad oopused: **Jeppé Just Christenseni** üsna lakooniline, põhiliselt kahest partituurivärvist kantud "Ground" vol 3, loomutruuks mängitud **Age Hirve** teos "Põud" ja **Tõnu Kõrvitsa** "Järelkuma", mille puhul oleksin lootnud interpretatsioonil rohkem ulatuslikes fraasides mõtlemist.

Mirje Mändla

Klassikaraadio toimetaja

Erkki-Sven Tüür autorikontserdi järel Tallinna Muusikakeskkooli noorte keskel.

FOTO TAAVI KULL

Kaheksa muljet “Jazzkaarelt”

Kahekümnes “Jazzkaar” pakkus vaatamata majanduslikult rasketele oludele häid kontserte suurtes, valdavalt publikust tulvil saalides. Allpool saate lugeda muljeid kaheksalt tähelepanuväärselt kontserdilt. Sama hästi võinuks arvustusi olla aga ka kaheksateist, sest kajastamata jäävad sellised esinejad nagu tantsujalgadele tuld andnud Calle Real, Cro Magnon ja Us3, põnevaid kõlakangaid kudunud Solveig Sletthajell ja Felix Lajko ning publikut magnetina tõmmanud Al Jarreau ja Angie Stone. Samuti rida kodumaiseid esinejaid, kelle tegevus kinnitab, et eesti jazz on tõusuteel. Selliste sekka kuuluvad tänavuse Elioni jazziauhinna pälvinud Siim Aimla, noore jazzitalendi tiitli saanud Sofia Rubina, äsja oma esikplaadi välja andnud Kadri Voorand ja mitmed teised. Jazzi edendamise eest sai autasu Ain Agan.

“Olen fado”

MELE PESTI
ajakirjanik

Vaatasin kaht “Jazzkaare” äärmuslikult erinevat kontserti, New Yorgi räppareid ansamblist Us3 ja Portugali *fado*-lauljannat Ana Mourat sarnase pilguga. Et tegelikult pole neil kummalgi ju jatsufestivalile vähi- matki asja. Aga kuna meie maailmamuu- sika skeene on liiga kitsalt määratletud, siis olgu jumal tänatud, et “Jazzkaare” avar vihmavari kõik enda alla haarab.

Kohatundliku muusika transport on peen kunst. Traditsiooniline *fado* elab Portugalis tänaseni täiel rinnal, aga tal ei ole Vene Kultuurikeskuse või veel vähem Carnegie Halli (mille Ana Moura olevat publikut täis toonud) masside ja välise pidulikkusega vähimatki ühist. Parimat *fado*'t lauldakse nurgataguses lokaalis ehk *tasca's*, kust näiteks igal teisipäeval paarkümmend lauljat läbi astub. Tuleb kitliga koduperenaine, võtmeid kõlistav IT-poiss kontorist, musta looriga draamakuninganna kõrvaltänavalt jne. Iga *fadista* esitab kolm laulu, sest nii näeb ette *fado* vana reegel. Öhtu juht juhatab nad sisse-välja ja sisistab publikut vaiksemaks. Publik on lauljast meetri kaugusel ja rõkkab vanade *fado*de refräänide kaasa.

Kontsert-*fado* on umbes nagu vaataks filmi metsikust loodusest. Valitakse kõige läikivama karvaga tiiger ja tuuakse koju kätte, aga päris safarist jääb ikkagi midagi puudu. Neid piiranguid arvestades tuleb tunnistada, et Ana Moura on suurepärase artist. Tema madalas hääles ja olekus on ju ba kahekümne kaheksa eluaasta juures suur ja tume sügavus, suursugusus ja draamatika, mis kannab viiesaja aasta taguse Portugali võimsat haaret ja tänase Lissaboni nukrust ja igatsust. Põhjatu (ent siiski veidi magus) traagika on *fado* põhiemotioon. “Kui sind ei oleks mu kõrval, siis ei oleks *fado*'t ega ka *fadista*'t nagu mina,” laulis Moura ühes kontserdi kaunimas vanas *fado*'s “Loucura” (“Hullus”).

Lummav Ana Moura.

Ana Moura tunneb kontsert-*fado* piiranguid ja võtab endale vahendaja-tutvustaja rolli. Ta esitab meile paar näidet ja selgitust ühest vanast kultuurist. Ainus stiilist välja langemine oli Rolling Stonesi “No Expectations”, mille ingliskeelne osa kõlas, nagu laulaks järjekordne hea häälega kauris popstaar. Enamik lugudest oli viimaselt albumilt “Para além da saudade”, mis on Portugalis olnud viiskümmend aastat müügitabelite tipus.

Lavakujundus ja bänd olid väga stiilsed. Kolmest pillimehest kaks olid ehtsad *fado*-muusikud – introvertsed portugali senjoorid klassikalisel ja 12-keelsel portugali kitarri, kes mängisid nii, nagu oleksid kodulokaalis. Just portugali kitarri spetsiifilised kõlaornamendid koos sügava häälega annavad *fado* põhi-*sound*i. Helipildi mitmekesistamiseks oli juurde kutsutud basskitarrist.

Rütmiallikal rahvustoitudest unistades

MARIA MÖLDER
muusikateadlane

Eestlane armastab oma rahvustoite. Kama on lihtsalt väga hea. Trendi loovad superkokad aga arvavad, et traditsioonilisi palukesti tuleb täiendada, et rahvusroogade vastu huvi ei kaoks. Nii segatakse omavahel kokku täiesti eri maailmadest pärinevaid komponente. Eksperimendi korras võib ju maitsta räimerulle kapparitaidisega, kuid pigem tekitab see isu algupärase roa järele.

Umbkaudu samasugune emotsioon võttis võimust hiidkoosseisu Rütmiiallikal kontserdil. Uudishimu oli rahuldatud, kuid praktiliselt võttes projektile pikka eluiga ei ennustaks. Asi on muusikute suhestumises üksteise žanritega. Kui vaid üksikud laval viibijad loovad otsesema sideme enda kõrval seisvate muusikute loodavaga, samal ajal kui teised teevad argist tööd, siis päriselt uut ei teki.

DJ P. Julm on selles helikeskkonnas nagu toiduõli – vältimatu baas, kergesti kohanduv kõige eriiilmelisema muusikaga. Stiilide palett saab tänu temale värvikirev, pärimuspuudutusega jazzist *reggae* sagemetega etnoni. Improviseerimisvõimega hiilgab nii saksofonidel kui ka flöödil kum-

maliste liitkoosseisude veteran Siim Aimal, kes suudab regilaulu teemast arendada eri stiile siduva, uue kvaliteediga helikanga. Luluhääled eksponeerivad end igäüks omamoodi, üksteist täiendavast küljest – õrnast jõulise tämbri, iga laulu jaoks ise karakteriga eeslaulja. Psühhedeelses kaosemomendis mõjus ka torupillide hädakisa värskendavalt. Imeansambli kokkukutsuja Tanel Ruben mitmekesistas DJ rütmimustri kahtlemata meisterlikult, ent loomingulise jazztrummarina oleks ta võinud ehk rohkemgi enda eest seista. Kuid nagu tavalistest komponentidest on keeruline valmistada erilisel head mulgi putru, nii on ka traditsiooniliste jazzikoosseisudega märksa raskem silma paista kui hiiglasliku seltskonnaga, mille osalistel on vastandlikud võimed.

Visuaalid, täpsemalt ekraanilt läbi lipuvad rahvariidevööd, tõstatasid aga kõige teravamalt hinge kriipiva küsimuse. Kas eestlane on kõigesõoja, et lubab enda toiduga nõnda mängida? Kuulnud küll kõrgetasemelist kontserti, ei näe ma endal kohustust Rütmiiallikal kogetu peale liiga laiast naeratada. Sest regilaulu najal elav pseudo-rahvuslik lauluke haukub praegusajal suure tüki laualt, kust muidu võiksid süüa hoopis loovamad tegelased.

“Jazzkaare” Unistuste Bänd pakkus juubeliväärilist meelelahutust

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Kui te arvate, et teate, mida kujutab endast tromboonimäng, peate nägema Ray Andersoni ning mõne oma senistest seisukohtadest üle vaatama. Anderson oli kahtlemata “Jazzkaarel” Eesti ja USA muusikutest kokku pandud projekti suurim täht, keda jazzisaadikuks olemisega kaasnenud kohustused ei takistanud 25. aprilli õhtul suurepäraselt kontserti andmast. Lisaks *stand-up*-koomikaga sarnanevale konfereerimisele oli lust vaadata Andersoni tehnilist virtuoossust. Plaadilt kuulates läheb mingisugune osa sellest “andersonlikkusest” paratamatult kaduma.

Kontserdi märksõnad olid huumor, vabadus ja improviseerimine. Eriti hästi näisid arvukates kahekõnedes kokku klappivat

Anderson ja Raivo Tafenau. Tafenau tõi tenorsaksofonil kuuldavale usumatult kõrgeid noote, hiljem tegi kontrabassil sama Taavo Rimmel. Palade valik oli igati demokraatlik, sisaldades nii kohalike muusikute kui ka Ameerika külaliste loomingut. Muusikaline palett hõlmas kõike avangardist magusate ballaadideni. Kui kontserdi avanud standardis “Afro Blue” isetses kuulajate rõõmuks pikalt trummar Will Calhoun ja Jaak Sooäär andis elektrikitarril loole rokiliku värvingu, siis Sooääre enda “Donald is Back in Town” kõlas koos puhkpillidega hoopis teistmoodi kui ansambli Dynamite Vikings plaadil “Meaning of the Party”, kust lugu algselt pärit. Will Calhouni soolo elektroonilistel löökpillidel oli kui tagasi-vaade tema erilisele soolokontserdile Vene Kultuurikeskuse väikeses saalis. Kui seal jäi intensiivse biidi jaoks ruumi väheks, siis nüüd jõudis Calhouni kontseptsioon tänu paremale helile kuulajateni. Calhoun on kahtlemata meisterlik trummar, kelle mängus domineerib jõud ja füüsiline vastupidavus.

Kontsert lõpetati millegagi, mida võiks nimetada “korrastatud kaoseks” – väljend, mis kõlbab iseloomustama nii mõndagi “Jazzkaare” kontserti. Elamus oli ka audiovisuaalne, sest muusikute taustal olid fotograaf Kaupo Kikkase reaalajas valminud fotod kontserdist. See võte ei ole õigupoolest uus, sest samaga on katsetatud näiteks festivalil “Tudengijazz”.

“Ja ongi juubelifestival õhtusse jõudnud,” jäi üle ohata. Muidugi mitte päriselt, sest kontserte veel jätkus, ent kulminatsioon oli saabunud. Dream Bandi kontserdile eelnes auhindade jagamine parimatele jazzmuusikutele. See on tore tava, mis kujunenud kolme aastaga juba traditsiooniks.

Prantslaste humoorikas etendus

KAUR GARŠNEK
muusikakriitik

24. aprillil andis Andy Emleri Mégaoctet Vene Kultuurikeskuses igati meeleoluka kontserdi. Üllataval kombel jäi pianist ja ansambli liider ise päris tagaplaanile – ju siis on mees rahul “niiditõmbaja” rolliga, mida talle pakub lugude kirjutamine ja väikese orkestri mõõtudega koosseisu juhatamine. Põhiliselt täitis klaver üksikute

vaheakordidega harmooniat, toetas bassi-käike ning ladus korduvaid mustreid, mis paiguti sarnanesid ameerika minimalismiga (nt Steve Reichi "City Life"). Erinevus seisnes küll selles, et Mégaocteti muusika suuremad struktuuriüksused ei olnud rangelt seotud, vaid vahetusid "kinematograafilisel" moel kaadritena. Muusikaline narratiiv oli visuaalne ja vaheldust pakkuv.

Esiplaani eksponeerisid end aga enamasti puhkpillid (saksofonid, bassklarnet, trompet), olgu siis sooloo või osana big-bändilikust kõlamassist. Viimasel juhul kippusid asjaosalised paiguti ehk üksteist matmaga, see-eest oli aga sellisel juhul kandvaks pinnaks ikkagi üks põhikäik ja gruuv, mis ei lasknud üldmuljel liigselt hajuda. Teistel juhtudel oli joounud dissonantsuse efekt aga selgelt taotluslik.

Läbivaks jooneks oli ka prantslaste elurõõmus huumor. On artiste, kes väldivad verbaalset kommunikatsiooni publikuga nagu katku, teised ehk peaksid seda teema, kuid Andy Emler ei kuulu kumbagi tüüpi. Tema särav ja muhe olek ning vaba suhtlusmaneer paistis kanduvat ka koosseisu muusikalisse esitusse. Muusikud ei esinenud kulm kipras ja pilk kaugustes, vaid mängisid rõõmsalt ja ilma igasuguse paato-seta. Muusikaline ironia väljendus näiteks tsiteerimises – ilma hoiatuseta kõlas äkitselt The Police'i "Message in the Bottle", teinekord aga Eesti hümn.

Samuti pruugiti mõningaid "ebatõsiseid" instrumente, nagu näiteks prepareeritud klaver ja üks puhkpilli tüüpi laste mänguasi. Viimast väanas huilgeid välja ansambli trompetist ja vokalist, kes tõi kuuldavale ka ühe äärmiselt meelde jääva vokaalse vabaimprovisatsiooni tablahelide saatel. Tema vokaalooritused (milles võib leida paralleele Anne-Liis Polliga) meenusid mõneti Mike Pattonit tolle sooloprojektides või ansambelis Mr Bungle. Kuigi pigem rokkmuusika maailmaga seonduv autsaider-kooslus, oli ka viimases kandev osa puhkpillidel.

Paquito D'Rivera sügav kumardus Dizzy Gillespie'le

ESTER EGGERT
ajakirjanik

"Jazzkaare" kahekümnennda sünnipäeva-aasta raames saabus tänavusele festivalile

Legendaarne Paquito D'Rivera.

mitmeid maailmaklassist tegijaid. Üks neist oli kahtlemata Kuubalt pärit saksofoni- ja klarnetivirtuoos Paquito D'Rivera.

See osa publikust, kes tuli kontserdile otse Buena Vista Social Clubi stiilis esitust, pidi veidike pettuma. *Latino*-elemente mahutus lugudesse küllaga, kuid vanameister pühendas suurema osa programmist hoopis oma vanale sõbrale, legendaarsele trompetimängijale Dizzy Gillespie'le. On tõi, et viimane mängis olulist rolli afrokuuba muusika arengus, kuid veelgi selgemalt seostub Gillespie nimega *bebop*-stiili tõus.

Paquito ansambli kohta võib julgelt kasutada väljendit "individuaalne meisterlikkus". Seda eriti seoses pianist Robert Rodriguez ja trummar Mark Walkeriga. Esimese käekiri oli küll tugevalt läbi imbunud kuuba muusikast, kuid selle kõrval jäi ruumi omanäolisele tõlgendusele, mida võiks kohati nimetada lausa rokokokuks ja võrrelda mõni aasta tagasi "Jazzkaarel" üles astunud ansambliga The Bad Plus. Mark Walker oli aga trummar nagu rütmimasin ja seda mitte sugugi negatiivses mõttes. Tema sooloid iseloomustas konkreetne biit ning ülimalt hea tehnika. Vanameistri enda juures paistsid silma selged väsimuse märgid. Soolod olid küll põneva ülesehitusega ja meeldiva vilumusega esitatud, kuid neis puudus sära. Pigem paistis rohkem sädet koos Michael Rodriguez'i trompetiga mängitud *chorus*'tes ja pillide dialoogides.

Kokku võttes saab Paquito D'Rivera ja tema ansambli kontserdi kohta küll vaid positiivseid sõnu öelda. Mitmekesine kavalatus traditsioonilisest kuuba jazzist

bebop'i ja klassikalise muusika vihjeteni välja. Lisaks on meeldiv märkida, et Eestis leidub hulgaliselt jazziteadlikku publikut, sest juba Dizzy Gillespie standardi "A Night in Tunisia" päris esimestele nootidele vastati suure aplausiga.

Aus töölisbossanoova

ANTON ANDRES
DJ SanAntonio

Ohvitseride maja lavale astub mees kuuekümneandates eluaastates. Tema habetunud näost turritab välja kotkanina, peas on tal soni ning seljas petrogradilikult lihtne töölisrietus. ENSV sümboolika pea kohal ripumas, tõstab ta kitarri rinnale ning tõmbab esimese akordi. Sellisest pildist ei tohi ennast ometi eksitada lasta, sest aasta on siiski 2009, festivaliks "Jazzkaar" ja artistiks samba kodumaalt pärit João Bosco. Ning vasakpoolsuse järgi võiks asi lõhnata vaid sel määral, et Brasiilias olnud sõjaväelise diktatuuri ajal muutus enamik sealseid laulikuid oma värsiridade vahele peidetud sõnumitega võimudele pinnuks silmas. Oli kuidas oli, igatahes on vanameister alates seitsmekümneandate aastate algusest välja andnud koguni üle kahekümne plaadi. 2006. aastal ilmunud albumi "Obrigado, Gente!" ("Aitäh, rahvas!") hitiliku avapalaga "Incompatibilidade de Gênios" (mis siinsele publikule siiski tundmatu) ta Tallinna kontserdi avaski. Kuid et Euroopa kontserdipublikule äratundmisrõõmu pakkuda, tulid ettekandele ka ülemaailmselt tuntud brasiilia "löök-

Eluröömus João Bosco.

FOTOD MATS OUN

laulud”, nagu kas või “O Ronco da Cuíca”, “Aguas de Março” või “Desafinado”.

Tõlgendused olid kõditavalt kõverjoonelised, pigem sellised lõhutud struktuuriga bossanoovad. Äratuntavate teemadenigi ei jõutud kaugeltki mitte esimeste taktide ajal, ning nagu ka teiste, omaloominguliste palade puhul, oli sinna põimitud artikuleerimata hääliitsusi mõminatest kriiskamise ja *scat'* ini.

Kaasmuusikutest olid pauku lubavate püssidena laval perkussionist Armando Marçal ja trummar Kiko Freitas, kuid püsirohi jäi siiski kasutamata, seda ka kontserdi kolmandas osas, kui muusikud vahepeal soleerima jäetud lauluvestjale uuesti seltsiks tulid. Kuid ega ka João ise esiplaanile trüginud. Pigem ajas ta lavalaudadel lihtsalt oma asja ja ei flirtinud kõigest väest publikuga. Kuigi lisalugu oli kontserdi rütmikaim ja kaasahaaravaim, jäi loodetud (või kardetud) sambakarneval ometi tulemata. Ning olgem ausad – nii ongi ausam.

On ikka hea küll, kui Brasiilia koju kätte tuuakse, ja “Jazzkaar” on viimastel aastatel seda järjekindlalt teinudki. Ning kuigi Bosco kontsert oleks kolmkümmend viis aastat tagasi olnud ehk hoogsam (ning basskitarri *sound* kindlasti “fankim”), siis toona keegi meist seal olla poleks saanud.

Meditatsioonid taevases ringis

MARJE INGEL
kirjutamishuviline

Marilyn Mazuri ansambel Celestial Circle

(eesti keeles “Taevane ring”) tõi kuulajani taevalise helide ringmängu. Kontserdi mõtisklev unenäoline atmosfäär lõi mulje lõdvestus- ja meditatsioonimuusikast, kus ükski instrument, sealhulgas inimhää, polnud teistest tähtsam. Muusikud, eriti aga laulja Josefine Cronholm, valisid kuuldavale toodavaid nappe noote hoolega, otsekui mediteerides, ning kaalutletud valikud andsid maitseka tulemuse.

Marilyn Mazuril endal näis mediteerimiseks kõige vähem aega jäävat. Tema “Taevane ring” oli tema ümber paigutatud kümned kellukesed, lehmakellad, erineva kõlaga minimöötu trummitaldrikud, tiibeti gongid ja kõikvõimalikud muud enam või vähem dekoratiivsed kõlisevad asjakesed. Mazuri löökpillivaramusse kuulusid ka marimba, kalimba ja huvitav pudeltrumm ning tavapärane trummikomplekt. Kõige selle keskel keerles Mazur ise kui orav rattas.

Enamik “Jazzkaare” kontserdil “Taevase ringi” esinemisraadiusse jäänud paladest olid jazzist üsna kaugel, ulatudes rahvalaululikest hellestustest n-ö nyyd-muusikale omaste kõladeni. Tänu läbimõeldud kavale ei muutunud stilistiline kirevus siiski häirivaks.

Ainsaks ühiselemendiks jazziga olid algal soolod ning muusikute kiituseks peab ütleva, et ka improvisatsioonid sobitusid sujuvalt iga konkreetse pala stiiliraamistikku. Kontserdi edenedes jazz'i osa kasvas ning ebamaiselt õhus hõljunud muusika sai jalad kindlamalt maha. Ka Marilyn Mazur üllatas kuulajaid sellega, et püsis trummikomplekti taga paigal ega kippunudki enam oma löökpilliparadiisi kuljuseid tinistama.

Kokku võttes pakkus kontsert võimaluse omapäraseks rännakuks taevastelt radadelt maisematele maastikele või iseenese sisemusse suletud olekust maailmale avanemiseni.

Soul-jazzi süst Saksamaalt

JOOSEP SANG

Saksamaalt Freiburgist pärit ansambel Tok Tok Tok on kümne tegevusaasta jooksul saavutanud üsna märkimisväärse rahvusvahelise tuntuse ja poolehoiu. Kvintett on ridamisi välja andnud albumeid, millest kolm on võitnud ka Saksa Jazziauhinna. Uusim plaat kannab pealkirja “She and He” ning seda grupp sel kevadel nii Tel Avivis, São Paolos kui ka Tallinnas “Jazzkaarel” esitles.

Tegelikult pole Tok Tok Tok viie võrdse osa summa, vaid klahvpillimängija Jens Gebel, bassist Christian Flohr ja trummar Matteo Scrimali, nii head nagu nad ka pole, on selgelt taustategijad ansambli liidritele, kelleks on võluv nigeeria-saksa seagaabelust sündinud lauljatar Tokunbo Akinro ja saksofonist Morten Klein.

Tok Tok Toki stiil on soul-jazz, mis Tokunbo Akinro kord koredale, kord mahedale häälele erakordselt hästi sobib. Sellises muusikas on kõige aluseks toimiv gruuv ning sellegagi on ansambli kõik kõige paremas korras. Siia sobib ka sensuaalne kõlapilt, mida Tok Tok Toki albumid hästi talletavad, kuid mis jäi kontserdil kohati veidi puiseks. Hädasti oleks tahtnud kuulda taustavokaali, puhkpilli- ja kitarriheliseid või lihtsalt mahlakamat kõla. Võib-olla oli see muusikalise teostuse saksapärase “mõistlikkus”, mis ei lubanud mul ansambli kuulates naudingute tippu tõusta, sest lauljatar oli kahtlemata oivaline, omaloominguline materjal kenasti kuulatav ning pillimeeste oskused väljaspool kahtlust. Bändi esinemises oleks võinud rohkem sädet olla. Sellest, et lauljatar publikut nakatas, terveks õhtuks ei piisanud.

Õeldule vaatamata oli kontsert meeldiv. Suurima üllatuse pakkus lisaloo esitatud leidlik tõlgendus Paul Simoni laulust “50 Ways to Leave Your Lover”, kus trummar puhkas ning Morten Klein demonstreeris oma üllatavalt tõhusat *beatbox*-tehnikat.

Viis meest ja kolm saatuslikku naist

HEILI VAUS-TAMM
muusikakriitik

Muusikaline etendus "Saatuslik naine" Saint-Saënsi ooperi "Simson ja Delila", Massenet' ooperi "Don Quijote" ja Bizet' ooperi "Carmen" põhjal 14. aprillil Vene Kultuurikeskuses.

Saksofonikvartett SaxEst koosseisus Ivo Lille, Virgo Veldi, Lauri Sepp ja Sulev Sommer; Yaroslava Kozina (metsosopran; Prantsusmaa), Andres Dvinjaninov (lavastaja ja näitleja), Ave Sikk (muusikaline juht).

Seaded: Tõnu Naissoo, Tõnu Kõrvits ja Tauno Aints.

Lavastaja Andres Dvinjaninov ja saksofonikvartett SaxEst said hakkama julgustü- kiga püüda portreteerida ooperimaailma saatuslikke naisi. Võitlus oli ebavõrdne ju- ba eos – ooperiorkestri aset täitis puhk- pilli(!)kvartett. Et SaxEst oma 10. tegevus- aastal lausa ooperiorkestrina välja astub, see ületas küll kõik ootused.

Kontsertetendus "Saatuslik naine" ühendas hea idee, huvitava teemaasetuse ning pillimänguliselt hulljulge pealehakkam- ise. Minule isiklikult meeldivad väga iga- sugused seoste otsimised ajastute ja teoste vahel. Samas on selliseid kontserte/etendusi alati raskem teha ja, mis eriti ülekohtune, ega nad iga kord ka õnnestu. Või vähemalt ei küüni selleni, mida tegijad tegelikult saa- vutada tahtnud või mida publik ootab. Plussiks on aga see, et olenemata õnnestu- mise astmest, paneb see publiku mõtlema ning ise (*sic!*) antud teemal järeltõlge tege- ma. Innovatiivne suhtumine, uue otsimine, sügavamate tagamaade väljakaevamine on minu meelest olulisem kui kindla peale mi- neva programmi perfektne esitus.

Femme fatale – saatuslik naine – kes ta on? Kas süd ametu kokott, külm manipu- leerija või täitmatu naine, kellele ei jätku ühe mehe armastusest? Kava pealkiri oleks eeldanud selle mõiste lahtimuukimist. Seda

Kümneaastane kvartett SaxEst ja saatuslik naine Yaroslava Kozina.

FOTO HIMUSIC AGENCY ARHIIVIST

enam, et kunstisemantika seisukohast on see teema muusikateatris seni avamata, ehkki analoogiline mehetüüp don Juan on lausa üleekspluateeritud. Viimasel Birgitta festivalil võis näha selle teema flamenko- käsitlust, mis oli tegelikult hispaania teatri vastuse otsimine küsimusele, miks don Juan selline oli. Tänapäeva psühhoanalüü- tikutel on kasutusel termin "donžuaanus". Ja hispaanlaste flamenkoversionis sureb don Juani ema sünnitusel, laps-pois-noor- mees jääb ilma emalikkusest ja otsib edas- pidi kogu elu kõigis naistes oma olematut ema. Ei Carmen, Delila ega Dulcinea hin- geelu ole nii lahatud. Ilmselt on põhjus ka selles, et nende seas pole ühte nii tugevat karakterit kui don Juan. Nii et Andres Dvin-

janinovi samm peaks Euroopa kultuuriluk- ku lausa jälje jätma. Kas lavastusel aga jät- kus sellist kaalu?

Tore oli, et kõigi kolme lõunamaa kau- nitari puhul välditi klišeetid. Meie ees laval olev blond laulja esines ilma tumeda paru- kata. Ega juuksevärv naist saatuslikumaks tee! Hea oli see, et napi lavastuse tempera- tuur kulges etendusel tõusvas joones. Delila meelitas Simsonilt välja meest tugevaks te- geva saladuse, et tal siis jõuetuna vaenlaste käes hukkuda lasta. Seda meelast kuritege- likkust küll lauljast eriti ei paistnud, pigem olid need korralikult esitatud ooperiaariad. Oilsa eaka rüütli don Quijote noor eblakas südamerõõm või südamevalu Dulcinea oli Yaroslava Kozinal aga väga veenvalt esitatud.

Carmeni puhul hakkas tööle sõna. Esimest korda õhtu jooksul tajusin psühholoogilise avamise taotlust. Dvinjaninov saatis publiku vaheajale sõnadega: "Kõik mehed armastavad teda, aga tema (Carmen) armastab vabadust." Noh, vähemalt mingi põhjendus karmenlusele kui sellisele. Siin hakkas toimima seni tagaplaanil olnud mehe (Dvinjaninov) roll. *Seguidilla's* jäi don José ise kinni sellesse nõõri, millega ta pahategijat Carmenit oli sidunud. Don José hingevalu väljendas hästi pöördumine kvarteti poole: "Kas teie tunnete teda? Mina ei taha temast midagi teada!" Ja kui armastamist ja suremist peetakse lavastajatele kõige raskemaks proovikiviks, siis Carmenit tapmise jättis Dvinjaninov targu ära, vaid äkitselt tuli korralik sõdur don José lavale, särk püksist väljas. Ja kõik. Sellega etendus lõppes!

Metsosopran Yaroslava Kozina, 18-aastaselt Prantsusmaale rännanud valgevene lauljatar paistab olevat küll selline sõltumatu ja iseseisev natuur, kes *femme fatale'i* karakteri välja veab. Aga vaid sõltumatu koketeerija rollis. Cynthia Makrise laadis salapäraselt ja pahelist, saatuslikult naiselikku võlu temast ei paista. Lauljana on ta aga võimekas, laia dünaamilise skaala ja kauni sametise häälega.

Tuntud teoste seadete puhul on tipuks ilmselt see, kui seade äkki põnevamalt ja "õigemini" kõlab kui harjumuspärane originaal. Hirmus ülekohtune, et Tõnu Naissood, Tõnu Kõrvitsat, Tauno Aintsi ja teisi seadete autoreid kavalehel kirjutas polnud. Aga Carmenit kaardiaaria hõredas saatepartii avastasin äkki, et saksofonikvarteti esituses kõlab see hoopis paremini kui leebemas originaalis. Kui kasutada Karlssoni väljendit, siis "kõlab põrgulikumalt". Esimene kord, kui polnud põhjust arvutada, mis orkestripartiist ära jäetud, mis kehvemini kõlab jne. Vaatamata kohatistele tehnilistele mittehakkamasaamistele (ega ikka puhkpilliga kõike ei mängi), oli julge eksperiment nautimist väärt ja näitas kvartete üleolekut, fantaasiat ning ka destamisväärsust pillivaldamist.

Armastuse pärast ooperilavale

VIRVE NORMET

muusikaajakirjanik

W. A. Mozarti ooper "La finta giardiniera" ehk "Armastuse pärast aednikuneiu" (1775) Rahvusooper Estonias 4. ja 5. mail. Esitajad: EMTA üliõpilased, magistrandid ja EMTA sümfooniaorkester. Lavastaja Thomas Wiedenhofer, muusikaline juht ja dirigent Risto Joost.

"Ooper on nelisada aastat püsinud elujõuline tänu võimele olla avatud uutele ideedele ja kajastada inimeseks olemise emotsionaalseid tahke kõigis värvides. Sellest on saanud kunstivorm, mille sõnum on keelte- ja rahvusteülene – see on osa Euroopa ühiskonnast, mis ühendab tervet maailmajagu, ulatudes kaugemalegi," ütles Rahvusooper Estonia peadirektor Paul Himma ooperiteatri perepäeval 9. mail.

Rahvusteülene oli ka tänavune EMTA ooperistuudio etendus. Üle kümne aasta on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ooperistuudiot juhendanud saksa laulupedagoog ja lavastaja Thomas Wiedenhofer.

Kavalehelt saab teada, et ta on üliõpilastest lauljatega publiku ette toonud kahte lavastust, tuntud ja meile ka tundmatuid muusika-lavatuükke. Wiedenhofer on töötanud Müncheni, Hamburgi ja Berliini ooperiteatris solistina ja teinud meistriskursusi. Eestis on ta peale EMTA ooperistuudio lavastanud projektietendusena Carl Orffi "Kuu", Vanemuises aga Donizetti "Armujooji" ja Kálmáni "Krahvinna Mari-za". Vähem oluline pole ka see, et 2008. aastal tõi ta välja Urmas Sisaski "Jõuluoratooriumi", mis kanti ette Baselis, Müllheimis ja Moulhouse'is.

Ent veel rahvusteülesusest. Ooperi muusikanumbrid lauldi itaalia keeles, retsitatiivid aga eesti keeles. Püüdlük eestikeelne retsitatiiv 4. mai etenduse naispeategelase suust kõneleb omakorda sellest, et ei Bai Jie (magistriõpe) ega ka mõlemas etenduses meespeategelast kehastanud Andrei Valiko-

vi (teine kursus) emakeel ei ole mitte eesti keel. Kiidusõnad mõlemale hea diktsiooni eest, mis oli paremgi kui mõne eestlase oma.

Ettekujutus, et 19-aastase Mozarti ooper on veel n-ö noorpõlvetoõ, on väga ekslik. Helilooja oli selles eas juba oma loomingu küpsesse keskpaika jõudmas, tema fantaasia kujundite leidmisel oli lõputu, tema loomulik anne muusikalisi karaktereid välja joonistada meisterlik. Kuidas ja kui tõsiselt 19-aastane Mozart oma ooperi tegelasi nägi, ma täpselt ette ei kujuta. Ooperistuudio lavastus on sellest loost teinud tõelise *buffo* ja rohkemgi: janti on pidevalt ja palju; kohati balansseeritakse võib-olla isegi hea maitse piiril.

Meespeategelane krahv Belfiore mõjub lausa kummaliselt, tekitades küsimuse, mida markiis Violante, s.o aednikuneiu Sandrina temas küll üldse armastusväärsust on leidnud ja leiab?! Mees on ju lausa eputis, kombelõtv ja arg. Mõistetavam on, et aadlidaam Arminda, kes ise on parajalt groteskne tüüp, ihkab lihtsalt krahvinnaks saada.

Ega teisedki tegelased paremad ole. Igaüks on üsna halastamatu irooniaga, vastavalt oma ühiskondlikule positsioonile ja armuelu püüdlustele paika pandud. Satiir ja paroodia ongi lavastuse kandvad jooned. Noored lauljad, valdavalt kolmanda ja neljanda kursuse tudengid, mõned ka magistrandid, osutuvad vägagi võimekateks näitlejateks. Kui vaagida erinevusi ja tõsta esile meeldejäätavaid osatäitmisi, siis alustaksin naispeategelasest. Päevases etenduses laulnud Bai Jie esituses on armastuse pärast aednikuneiuks hakanud markiisis aristokraadi tõelist elegantsi ja suursugusust, kuigi neiu ise on kaunilt habras. Pisut häiris I vaatuse lõpus tema hääle väsimine, mis õnneks II vaatuseks taastus. Mozart ei halasta ju oma lauljatele, aariad on vokaalselt nõudlikud ja eeldavad briljantset tehnikat.

Kõik tegelased saavad reeglina “sõna” vähemalt ühe suure aariaga, peategelased rohkemagi. Ja etendus kestis ligi kolm tundi!

Teise koosseisu markiisist aednikuneiu Arete Teemets oli vokaalselt ehk tugevamgi, ühtlaselt kandva ja ilusa häälega, kuid oma rollis jäi ta pigem taluneiuks, kelles oli raske näha ümberriietunud aristokraati. Väga tore ja meeldejääva rolli tegi Aleksander Arder Lagonero valitseja don Anchisena. Tema oli etenduse tuisammas, kes pani liikuma kõik teised enda ümber, ning tema kandev ja ilus bariton mängis välja nii *buffo* kui ka lüürika, nii käskija kui tiivaripsutaja. Ta meeldis ka publikule väga. Ega Simo Breedegi samas osas kehvem olnud. Ka tema on juba praegu hea tasemega laulja ja võimekas näitleja.

Tõeliselt hea subretipaari moodustasid teenijad Serpetta ja Roberto, vastavalt Eva-Liisa Hartemaa – Tiit Kaljundi ning Kati Jaanimäe – Aare Kodasma. Just teenijannadele oli lavastaja andnud palju nüansse ja ilusaid kelmikaid detaile, mis nende kõrval osad kenasti kõlama ja mängima panid. Aadlidaam Arminda osatäitjad Ülle Pootsmaa ja Kristel Jõesaar valdasid hästi oma rolli ja olid vokaalselt laitmatud. Tänamatu ülesande olid saanud rüütel Ramiro osatäitjad Sirje Vasmann ja Anne Prommik – naisehäälel mehe rollis on tänapäeval traditsioone austav, kuid kipub jääma igas mõttes kahvatuks.

Lavastaja ning kogu suur lavastuse töörühm oli oma tööd teinud väga suure pühendumisega ja tulemus oli heal professionaalsel tasemel. Orkestrist ja dirigent Risto Joostist rääkimata! Head üldmuljet lavastusest lisasid rohked ansamblid, mis hääle sobivuse mõttes olid eriti nauditavad 4. mai etendusel. Mõlemad etendused olid üldiselt nauditavad ja omal kombel klassikalise ooperi musternäiteks, tundugu paljud tinglikkused nii üllatavad kui tahes. Muusikaõpetajad võiksid lausa klasside kaupa seda õpilastega vaatama tulla, kui seda ooperit veel mängitakse. Tekkiski küsimus, kas seda mängitakse veel.

Kuuldavasti olevat ooper originaalis tunni võrra veel pikemgi. Ent ka kolm tundi kahes vaatuses oli pisut liiga palju. Võib-olla maksaks mõelda veel mõne kupüüri peale? Ja kavalehelt oleks olnud tore lugeda ka seda, kes on noorte lauljate pedagoogid. Eks ole selline etendus ju auasi ka õpetajatele.

Mahler Estonia kontserdisaalis

Ja mõned pisut kiuslikud uitmõtted

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Gustav Mahleri Sümfoonia nr 2 c-moll “Resurrection” 11. aprillil Estonia kontserdisaalis. Rahvusoper Estonia koor ja orkester, solistid Heli Veskus ja Monika-Evelin Liiv. Koormeister Elmo Tiisvald, dirigent Arvo Volmer.

Lihavõttepühad oli piisav ajend ette anda Gustav Mahleri Sümfoonia nr 2 c-moll (viies osas), mis – mitte küll autori poolt antuna – on saanud ka nime “Ülestõusmissümfoonia”. Seda tänu viimase osa tekstile, mis põhineb 18. sajandi saksa poeedi Friedrich Gottlieb Klopstocki ja Mahleri enda vastavasisulistel värssidel.

Ooperiteater toodab/mängib iga päev monumentaalteoseid, sellepärast on tal lihtsam esitada ka vokaalsümfoonilisi suurvorme. Pealegi muudab see teatri-muusikute elu pisut teistsuguseks, vaheldusrikkamaks. Väga häid vilju on ju kandnud Rahvusoperi kontsertetenduse vormis varem ette kantud ooperid (“Puri-taanid” ja “Wilhelm Tell” ei kustu mälust), sest keskpärase lavastaja keskpärane fantaasia ei saa siis kahandada puhta muusika sära ja võlu. (Soovisin lausa vauliselt seda lahendust ka “Tristani ja Isolde” esietendusel, mis on lavastuslikult nii inetu, et vaene Wagner oleks vist küll rae-vunud.)

Gustav Mahler (1860–1911), kes ühe elutöö tegi ära dirigendina (Kassel, Praha, Leipzig, Budapesti Kuninglik Ooper, Hamburgi Linnateater, Viini Öukonnaooper, New Yorgi Metropolitan Opera, New Yorgi Filharmoonikud), jõudis teise, veelgi suurema elutöö kirja panna oma puhkehkedel ja suvekuudel, jättes maailmale pärandusena kümme sümfooniati, monumentaalset “Laulu Maast” ja rea kauneid

tsükleid häälele orkestriga (“Leinalaul”, “Poisi võlusarv”, “Rändselli laulud”, “Surnud laste laulud”, “Rückerti laulud”). Mahlerit kuulates saabki ilmseks tema tõmme laulu, *Lied*’i väljendusriikka tunde-maailma poole, tohutu orkestridirigendi kogemus aga andis tarkuse ja taju orkestri kui instrumendi väljendusjõus. Mahleri sümfooniade esituskoosseisud on väga suured, teosed ise pikad. Ja nagu sulnid oasid kõrbes, toimivad pingeliste vahel kaunitel joonistatud meloodilised *adagio*-osad.

Seda kõike oli ka Teise sümfoonia ettekandel. Arvo Volmer ja Elmo Tiisvald olid teinud hea kodutöö: tervik kõlas meeldivalt ja peaaegu perfektset, “oasid” olid imekaunid ja solistid tasemel. Esimese kogemuse annabki selles sümfoonia juba esimene osa *Allegro maestoso*. Helilooja probleem on, tema oma mõtte-avalduste järgi, elu ja surma mõttekus (või mõttetuset?) ja vastuse lubab ta anda sümfoonia viiendas, viimases osas. Tagantjärele mõeldes – viiekümneselt surnud Mahleril oli sel ajal ees veel kuusteist eluaastat, kuid just elu ja surma teema kui filosoofiline probleem näib teda ikka ja jälle haaravat. Teine osa, lendlerlik *Andante moderato*, on terviklikkuse mõttes üks täiuslikumaid. Samuti ka kolmas osa *Scherzo*, sisult satiiri ja/või allegooriat taotlev “Padua Antoniuse jutlus kaladele” (kes küll vaimustunult kuulavad, kuid hetkega kõik unustavad), muusikaliselt juudi rahvamuusika intonatsioonidel põhinev. See osa on ühe tervikmõtte esituse musternäide, pealegi kaunis! Nagu Antoniuse jutlus, on ka neljas osa “Urlicht” (“Ürgvalgus”) oma teksti saanud luulekogust “Poisi võlusarv”. Seda osa kannab aldi soolo. Metsosopran Monika-Evelin

Ettekande lõpuhetk. Keskell dirigent Arvo Volmer ning solistid Heli Veskus ja Monika-Evelin Liiv.

FOTO HARRI ROSPU

Liiv oli meie uudishimulikule kuulajale uus nägu-nimi-hää, kõik muide väga kaunid! Ka esituslaad oli pieteeditunde ja muusikaalsuse parimal tasemel. “Ürgvalguses” pääses ta omapäraselt mahlakas hää hästi maksuvusele, samuti olid head Heli Veskuse lühikesed soolorepliigid ning nende kahe duetid viiendas osas. Ent mõlemad noored solistid jäid lõpuosa *tutti*’s maksimumi välja pannud koorile ja orkestrile alla. Just siin kujutas Mahler kindlasti ette solistide voakaali andmas täiust, kõrgläiget voogavale helimassiivile. (Helirežissöörid räägivad, et sellistes suurtes esituskoores seisudes on kogunud solistidel võime leida oma hääle maksmapanemiseks see õige akustiline lainepikkus, mis kannab tema häält justkui oma real, teeb selle suures kõlamassiivis kuuldavaks, nii nagu kindel raadiolaine kannab oma saatjat maailma raadiolainete džunglis. See ei olene hääle füüsilisest jõust, vaid füüsilisest, akustilisest tajumusest.)

Sümfoonia viimane osa on pooletunnine ja mängib dünaamikas peaaegu pidevalt kõrgetel ja väga kõrgetel ttuuridel. Orkester ja koor, kes nüüd juba traditsiooniks saanud paigutusega seisis rõdude lavapoolsetes otstes, andsid siin oma maksimaalse jõu. Dirigent joonistas oma suurimaid ja jõulisemaid kaari.

Paraku ei väljenda jõulise dünaamikaga muusika peaaegu kunagi muusika tunnetuslikku poolt ega esitajate-dirigendi sisemist muusikaalsust. See ei anna kuulajale tegelikult

ülevust ega hingelise osasaamise tunnet...

Aga ometi! Just suurvormid on suuri kuulajahulki köitnud ja saalitäisi kokku toonud ja teevad seda ikka ja jälle. See on justkui kindla peale minek. Või on suures helimassis kuulajal kergem mõelda ka ise ennast osakeseks tervikust? Kas kuuleb ehk armast jumal meid seda paremini, mida kõvemalt häält me teeme? (Rokkarid lähevad ju sama rada!)

Nii ei oskagi ma öelda, kas Arvo Volmer tegi Mahleri Teist sümfooniat “suure süvenemisega, emotsionaalselt, muusikaliselt peenelt tõlgitsetuna, nüansirikkalt, tunnetuslikult erilise individuaalse nurga alt, suurepärase vormitajuga, meisterlikult jne” või hoolitses lihtsalt Mahleri partituuri korraliku ettemängimise eest kogu selle rikkuses, täiuses ja ebatäiuslikkuses. Vähemalt saalitäie kuulajaid tegi ta rõõmsaks, mõne koguni õnnelikuks. Suure kollektiivi töö ja vaevatus end ära ja võeti tänuhulka vastu.

Aga vahel tundub mulle kummaline, et paganarahvas, nagu me, eestlased, oleme, püüab üks osa meist justkui indulgentse koguda, avades kristlike palvustega sünnimusi, pühi, hooneid, festivale ja mida kõike veel, sobitades kontserdikavadesse kristlike traditsioone järgides pühadeks kohaseid muusikateoseid. Võib-olla on seda juurutanud või vähemalt kombeid omal viisil elus hoidnud omakorda ka nõukogude aja tarve “õigel ajal õigeid asju” esitada-rääkida-teha? Mis seal siis ikka...

MINU SUVEMUUSIKA

TRIIN ELLA
laulja

Sel suvel lähen kindlasti Saaremaa ooperipäevadele, plaanin vaadata Wagneri ooperit “Lendav Hollandlane”. Suviti on meeliülendav kuulata muusikat vabas õhus, kusagil saarel või vanas kirikus. Olen laulnud Ruhnu uues kirikus ja juba sõit sinna andis erilise meeolu. Püüan ka sel suvel tabada huvitavaid paiku ning võtta ette väikesi reise. Kindlasti ei jäta ma vahele argentiina tango kontserte. Kadrioru lossis esineb ehe Duo Porteño de Tango ning Tallinna vanalinna restoranis Fellini tangolaulja Martin Alvarado. Tango igatsevad tunded, sensuaalsus ja varjatud temperament haaravad alati endasse ja raputavad korralikult läbi. Suvi Eestimaal on ise üks helide mäng. Kiirest elutempost on väga raske eemale astuda, ilmselt tuleb seda teha teadlikult – lõkke ääres pea mõtetest vabaks lasta ning tule praksumist, ööbikute laulu ja lihtsalt metsa hingamist tunda ning kuulata. Kirglikust jahimehest isa tõttu olen õppinud jälgima, et loodus ärkab alles hämarikus. On vaja varuda kannatust ning olla meeled avalil, siis avaneb võimalus kuulata rebaste kriiskamist, metssigade valvsat rõhitsemist, rohu sahisemise erinevusi ning lindude huikaid.

Kunstimaailm on üks

MARJU RIISIKAMP
klavessinist, organist

Hetk kontserdilt Kunstihoones. Iren Lill
ja Maria-Kristiina Ulas.
FOTO ERAKOGUST

Eesti Interpreetide Liidu kontsert pealkirjaga “Puudutuse kunst” 26. aprillil Tallinna Kunstihoones. Iren Lill (klavessiin). Kavas D’Anglebert, Louis ja François Couperin, Rameau, Tõnu Kõrvits. Kaastegev kunstnik Maria-Kristiina Ulas.

Tallinna Kunstihoone on kontserdipaigana üsna uus ning aitab kaasa erinevate kunstiliikide sümbioosi tekkele. Küllaltki kõmiseva akustikaga väike saal sobis klavessiinimuusikale hästi, seintel ülevaatenäitus “Stereoefekt” kunstnike paarilt Evalt ja Adelelt. Põhiliselt 17. ja 18. sajandi prantsuse klavessinistide loomingule pühendatud kontsert toimus koostöös kunstnik Maria-Kristiina Ulasega. Graafikust ja maalijast Ulase *performance*’iks oli maalimine kolmele molbertile tõstetud suureformaadilisele valgele pinnale, mis toimus musitseerimisega sünkroonis. Vastastikune interaktiivsus oli eriti vahetu François Couperini tsükli “Les Folies Francaises, ou les Dominos”, mis hõlmas Couperini enda ettekirjutusena erinevaid karakterpalu koos neid iseloomustava värviga. Näiteks: “Ustavus” – sinine, “Vaimustus” – karminpunane, “Neitsilikkus” – nähtamatu värv, “Pühendumus” – linavärvi hall, “Meeleheide” – must, “Vaikiv armukadedus” – tumehall. Kunstnik kasutas vastavalt osale ettenähtud värve.

Millest aga selline kontserdi pealkiri – “Puudutuse kunst”? Interpreedi kommentaaridest selgus, et kolmel põhjusel: esiteks on kavas improvisatsioonilised vabavormid *préludes non mesuré*, mis on sisuliselt to-

kaatud ning itaaliakeelne sõna *toccare* tähendab “puudutama”. Esimesed seda laadi teosed sündisid lautomängijate sõrmede all, kes pärast pilli häälestamist kontrollisid erinevaid kooskõlasid. Teiseks kannab François Couperini traktaat pealkirja “L’Art de toucher le clavecin” – “Klavessiini puudutamise kunst”. Kontserdil esitati sellest kogumikust viis prelüüdi. Ja kolmandaks, see muusika peaks jõudma erinevate kunstiliikide piirimaile ning ergutama kunstniku loomeimpulssi ja loomulikult puudutama ka kuulajate-vaatajate tundeid.

17. sajandi helindid kõlasid interpretatsioonis, mida iseloomustas äärmine detaili valitsemine, hetkes olemise oskus ja muusikaliste kujundite selgus. Kavas oli põhirõhk taktimööduta prelüüdidel (*prélude non mesuré*), barokiaegse improvisatsioonilise näidetel, kus noodipildis näeme nn valget notatsiooni – seest tühje täisnoote, mis ei anna vihjeid ei teose rütmilise struktuuri ega täpse akordide ehituse kohta. Lille tõlgendus oli hästi liigendatud ja kõlas väga orgaaniliselt, andes tunnistust materjali põhjalikust tundmisest ja ajastutruu esituspraktika järgimisest. Sellised prelüüdid, olgugi kaugest barokiajastust, kujutavad endast meie traditsioonilise klaverirepertuaari ja klahvpillimängu esteetikaga võrreldes küllaltki uudset muusikalist materjali, mis avab klavessiini senitundmatuid sonoorseid võimalusi. Siin puudub mootorikal igasugune sõnaõigus ning mängija manipuleerib ajaga, et subtiilsemaid harmooniamuutusi kujundada. Saksa pillimeister Rainer Schütze 1971. aastal ehitatud klavessiin, millel

Iren Lill mängis, on erilisel jõulise sonoorse skaalaga ja erinevate kõla varieerimise võimalustega, kus saab kasutada nii ühekordset, topelt- kui ka lautoregistrit. Louis Couperini “Chaconne ou Passacaille”, eriti aga Jean-Philippe Rameau *Prélude* ja *Allegro* kujunesid kontserdi kõrghetkedeks.

Esiettekandena kõlanud teos, Tõnu Kõrvitsa “La folia for harpsichord” on üles ehitatud ajaloos paljutõeldud *folia* ostinaato-bassile. *Folia* teema märksõnad – “hullus”, “meeletus”, “fataalsus” on ilmselt olnud aktuaalsed läbi sajandite. Kuulajana tundus, et Kõrvitsa teoses polnud eesmärgiks ohjeldamatuse afekti demonstreerimine, vaid pigem kirkastunud süüvimine inimese ürgsesse igatsusse täiuslikkuse ja seemise vabanemise järele. See kirklik igatus pole lahvatava leegi sarnane, vaid varjatud hingesügavus. Helilooja on loonud väga pillipärase põneva ülesehituse ja akordikaga teose, mis haakus hästi ülejäänud kava meditatiivse laadiga.

Georg Gurdijevilt pärinevad järgmised sõnad: “Vanal kunstil on teatud kindel sisu. Tal oli kunagi samasugune funktsioon nagu meie ajal raamatutel, mis on loodud teadmiste talletamiseks ja tulevastele põlvkondadele edasiandmiseks.” Vana kunsti “lugema” on võimeline vaid asjasse pühendatu, kes suudab sünteesida ja näha (kunsti)maailma kui tervikut. Ma ei kahtle, et ka uus kunst võib olla nagu vaimselt üliväärtuslik raamat – struktuure tajuv, terviklik ja jälgitav materjal, mida on hea lugeda.

Oleneb dirigendist...

KRISTINA KÖRVER

Joseph Haydni oratoorium "Aastaajad" 8. mail Estonia kontserdisaalis (9. mail ka Jõhvi kontserdimajas). Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Oriana Kurteshi (sopran), Juhan Tralla (tenor), Lauri Vasar (bariton), Olari Elts (dirigent).

Käesolevat aastat võib seostada mitme helilooja ümmarguse sünni- või surma-aastapäevaga: Purcell, Händel, Mendelssohn, Chopin, Pacius, Tüür, kui mainida vaid mõnd. Ühe väljapaistvama nimena selles reas seisab Joseph Haydn, kelle surmast möödus tänavu mais 200 aastat. Niisiis väarikas valik Eesti Kontserdi hooaja lõppkontserdiks, mis muuseas tõi terve saali rahvast tihedalt täis.

Iseäranis rõõmustav oli näha dirigendipuldil Eestis üha harvemini juhatavat Olari Eltsi, kes on viimastel hooaegadel mitmel korral toonud publikuni suurepärasel esitusel just 18. sajandi muusikat. Suure elamusena meenub kohe Mozarti "Idomeneo" kontsertettekannet 2006. aastast, kus peale võrratute solistide hämmastas ka ERSO paindlik ja stiilitundlik musitseerimine. Hämmastas seetõttu, et üldjuhul ei ole meie esindusorkester end klassitsismiajastu repertuaari puhul väga "esinduslikust" küljest näidanud, jäädes sageli kuidagi inertseks ja väheütlevaks. Ning ehkki muusikute seas on levinud ka ütlus, et "dirigendid tulevad ja lähevad – hea orkester ei lase end kellestki neist segada!"; tahaksin oma ERSO-muljete põhjal korrata hoopis ühte teist "tõde", et kõik või vähemasti väga palju sõltub just dirigendist.

Juba mitmendat kontserti järjest ilmneb, et Eltsi täpse käe all (neid dirigente on muidugi teisigi) kehastub ERSO täiesti võimekaks kollektiiviks, kelle mängus on värskest, energiat, maitsekust ja musikaalsust. Haydni (nagu ka Mozarti) muusikale omased peened tempokurvid, erksad rütmid

Nõudlik ja täpse käega Olari Elts.
FOTO ANTS LIIGUS / SCANPIX

mängud, retoorilised fraasid ja kärmelt vahelduvad kõlavärvid on paigas ning vormitervik kannab, kuulaja saab keskenduda muusikale, mitte esitusprobleemidest möödavaatamisele. Orkestri nauditavat koostmängu ilmestasid kaunid piltlike kujunditega puhkpillisoolid; kogu teose õnnestumises oli tähtis osa ka *basso continuo* ansambli (Reinut Tepp klavessiinil ja Tõnu Jõesaar tšellol). Kuuldavasti eelnes õnnestunud kontserdile ka karm ja närvesööv prooviperiood, aga no tõepoolest – kuidas üldse tekivad sellised müüdid, et Haydn on lihtne?!

Solistidest jätsid parima mulje "kodu- maist päritolu" Juhan Tralla ja Lauri Vasar, kes tegutsevad juba aastaid Austria, Saksamaa ja muu Euroopa ooperilavadel. Mõlema solisti puhul võlus kaunis saksa keel, ilus hääletämber ja oskus rakendada need kaks vahendit mõtte ja muusika teenistusse. Albaania sopran Oriana Kurteshi jäi selgelt tagaplaanile. Oma kitsa nasaalsevõitu hääle ja ühekülgse emotsionaalsusega oli tal raske ulatuslikku partiid lõpuni välja kanda.

Mis veel saali kostis? Kostis see, et Eesti Filharmoonia Kammerkoor pakub sobiva repertuaari puhul väga ilusat tooni ja kvaliteetset kõla. Ka kooril on selles teoses küllaltki kaalukas osa laulda; seda enam oli sümpaatne, et suudeti hoiduda pingutatud *forte*dest ja üleforsseerimisest ning lasti kõlada valdavalt soojadel toonidel, mis sobisid hästi ka teksti romantiliste looduskirjeldestega.

Haydni üks viimaseid suurteoseid, 1801. aastaks valminud "Aastaajad" pole kindlasti tema parim teos. Oratooriumile ebatüüpiliselt puudub selles dramaatiline süžee; pikk ja lohisema kippuv libreto kujutab endast rida lüürilisi olustikupildikesi, kirjeldusi aastaegade meeoludest. Vanameister olevat tühisevõitu tekstile komponeerimisega kurja vaeva näinud, ehkki tulemus sai muusikaliselt siiski vaikumaks ja värvikas. Estonia kontserdisaalis kõlas see ligi kolmetunnine teos valdavalt köitvalt, andes aimu esitajate suurest panusest ning teinekord ehk varju jäävast võimekusest.

Pidulik sündmus

NELE-EVA STEINFELD

pianist

”Ivari Ilja 50” 15. mail Estonia kontserdisaalis. Ivari Ilja ja tema õpilased Mihkel Poll, Sten Lassmann, Jaan Kapp, Maksim Štšura ja Johan Randvere. Kavas Mozart Klaverikontsert F-duur kolmele klaverile KV 242, Klaverikontsert Es-duur kahele klaverile KV 365 ning Brahms Klaverikontsert nr. 1 d-moll. ERSO, dirigent Mihhail Gerts.

Ivari Ilja esinemised on alati olnud siinse muusikaelu suursündmuseks, olgu need siis seotud juubeliga või mitte. Seda kinnitavad publiku kõrged ootused ning tulvil saal. Ja mõistagi täidab Ivari Ilja, kes on esinenud maailma ihaldatuimates kontserdisaalides koos kuulsate nimede Irina Arhipova või Dmitri Hvorostovskiga, publiku ootused. Tema kogemused ja kõlamaailm on muusikakunsti tippase.

Ivari Ilja üks lemmikuid on olnud Chopin; seekord tõi ta aga kuulajateni Brahmsi Esimese Klaverikontserdi. Ilja tõlgendab romantismiajastu muusikat meisterlikult; pianisti tehniline üleolek ning eraldalt ja ekspressiivselt tunnetatud karakterid mõjusid sügavalt. Klaver kõlas dialoogides orkestriga suurejooneliselt, jõuliselt ja soojalt, jäämata kordagi kaaluka orkestripartii varju. Publikuni jõudis võimas ja absoluutselt selge dramaatilis-poeetiline helipilt. Noor dirigent Mihhail Gerts, kes suundus orkestrimuusika maailma Ivari Ilja klaveriklassist, andis samuti teose kujundamiseks endast parima.

Solisti ja publiku vahel avanes otsekui helide ja emotsioonide kommunikatsioonikanal. Esimesest osast alates oli rütmijoonis selge ja sugestiivne. Kontserdi dramaatilised kujundid tekitavad sageli assotsiatsioone kuulsalt beethovenliku saatusekoputusega, mille põimimine faktuuri polnud ilmselt sugugi juhuslik. Kontserdi teises osas juhatas pianist kuulajad rahulikkuga ja

Ivari Ilja esinemised on siinse muusikaelu suursündmuseks.

FOTO IA REMMEL

poeetilisse kõlamaailma. Täiesti eriline nii teises osas kui kontserdis tervikuna oli Ivari Ilja suhtumine vasaku käe partii, mille polüfooniline käsitlus muutis helipildi ruumiliseks ja klaverikõla avaraks, tõi õhustiku pinget ning võimaldas Brahmsi massiivses klaverifaktuuris peituvaid ideid kergesti hoomata. Klaverikontserdi pisut ungaripärane finaali oli pidulik, energiline ja vaimustav.

Juubelikontserdi esimeses pooles esinesid Ivari Ilja klaveriklassi väljapaistvamad õpilased. Mozarti kontserdis kolmele klaverile F-duur “Lodron”, mida tänapäeval suhteliselt harva mängitakse, soleerisid Maksim Štšura, Jaan Kapp ja Johan Randvere. Ettekanne oli meeldiv ja rohkete eredate hetkedega, kuid vahest tervikliku väljenduse mõttes veidi tagasihoidlik. Orkester ei

saavutanud igal pool tasakaalustatud kõlapilti. Kolmanda osa kadentsi oli põimitud üllatus juubilarile, väikesed variatsioonid tundusid sünnipäevalaulu “Happy Birthday” teemal, autoriks üks esinejast, Maksim Štšura, kes tegeleb klaverimängu kõrval heliloominguga. Mihkel Polli ja Sten Lassmanni mängitud Mozarti kontserdis kahele klaverile Es-duur oli kolme klaveri kontserdiga võrreldes tunda juba esitajate suuremat kogemust, kõlalist veenvust ja selgemat ülesehitust. Polli puhul oli meeldejäävaim helisev klaverikõla ning Sten Lassmanni mäng veenis selgelt läbiviidud fraaside ja ideedega.

Delikaatne Mozart ja vaimustav Brahms kujundasid kontserdist piduliku ja meeldejääva sündmuse.

Suure-Jaani muusikafestival keskendub tänavu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 90. aastapäevale

17.–23. juunini toimub Eesti muusika- ja kultuurilooliselt tähtsas paigas Suure-Jaanis juba kaheteistkümnnes muusikafestival. Kõnelesin tänavuse festivali tähelepanuväärsematest sündmustest ja eripärast festivali kunstilise juhi organisti ja EMTA professori **Andres Uiboga**.

Mida põnevat sel aastal Suure-Jaanis kuulda saab?

Festivalil on üritusi väga palju, aga tähtsaim osa sellest on seotud EMTA 90 aasta juubeliga.

Kui me arutasime EMTA juubelikomisjoniga 90. aastapäeva tähistamise võimalusi, siis käisin välja mõtte, et võiks teha kontserte neis paikades, kus konservatoorium on aja jooksul asunud, Kivimäel, Tallinnas Müürivahe tänavas ja Suure-Jaanis. Ning sealt edasi minnes pakkusin välja mõtte, et oleksin valmis ka Suure-Jaani festivali aastapäeva temaatikale pühendama.

Kas ka EMTA lõpuaktus peetakse Suure-Jaanis?

Jah. Algul ma ei olnud kindel, kas see mõte leiab toetust, aga vastupidi – mõte meeldis.

Kontsert peetakse Suure-Jaani Gümnaasiumi saalis. See on fantastilise akustikaga ja väga suur saal, sinna mahub ligi 2000 kuulajat. Eestis teist nii suurt saali ei olegi. Diplomid antakse kätte Lahmuse mõisas (vihma korral Suure-Jaani kirikus) ja ka lõpupidu toimub Lahmuse mõisas. Ma ar-

van, et selle aasta lõpetamine jääb üliõpilastele kauaks ajaks meelde, õppejõud ja üliõpilased saavad niimoodi pikemalt koos olla. Tallinnas minnakse pärast aktust kohe lahku ja koosolemist säärast ei ole võimalik korraldada.

Kuidas on muud sündmused festivalil seotud Muusikaakadeemiaga?

Teeme läbilõike akadeemia praegusest tegevusest, peaaegu kõik osakonnad on esindatud.

Margo Kõlar kõneleb elektronmuusika stuudio tööst, helilooja Tõnu Kõrvits räägib oma loomingust ja kompositsiooniosakonna tegemistest. Ingo Normet tutvustab lavakunstikooli. Siis on meil lõunatund ooperistuudioga, mida tutvustab Mati Palm. Kohal on ka laulutudengid. Keelpilliosakonnast tuleb esinema kitarrikvartett. Jazziosakonda tutvustab meditatsioonikontsert, kus mängivad Jaak Sooäär ja Tuule Kann. Kaasatud on EMTA sümfooniaorkester ja solistid; lavakunstikooli tudengid teevad kaasa Mendelssohni “Suveöö unenäo” ettekandel.

Mendelssohnilt, kellel tänavu möödub 200 aastat sünnist, tuleb Suure-Jaanis veel ettekandele Viulistikontsert ERSO ja Paul Mägiga, soleerib Mari-Liis Uibo. Mainiksin huvitava faktina, et see kontsert on ka Eestiga seotud. Nimelt tegutses Raadi mõisas Mendelssohni eluajal tuntud keelpillikvartett, kus eriti väljapaistev oli esimene viul-

Ferdinand David. Mendelssohn kuulis teda mängimas ja kutsus ta Gewandhausi orkestri kontsertmeisteriks. Viulistikontserdi kirjutamise ajal David nõustas Mendelssohni ja kontsert on pühendatud talle.

Suure-Jaani festivalil on saanud tavaks ka korraldada konkurssi.

Sel aastal toimub tšellistide konkurss. Kaks aastat tagasi alustasime Mart Saare nimelise lauljate konkursiga, mille vastu oli väga suur huvi, osales 25 lauljat. Möödunud aastal toimus juba kaks võistlust: konkurss lauljatele ja Julius Vaksi nimeline trompetistide konkurss. Järgmisel aastal on plaanis teha võistlus pianistidele ja organistidele. Huvi nende vastu on väga suur, palju suurem kui Tallinnas, kus näiteks “Con briol” oli saalis ainult žürii ja mõned üksikud kuulajad.

Festivali kavas on alati ka eksootiline sookontsert.

Sellel kontserdil esineb meie “soo-orkester” ning solist on EMTA rektor Peep Lassmann, kes mängib Mozarti 21. klaverikontserti. Sookontserdil on alati olnud ka loodusetundja inimene kõnelemas. Tänavu tuleb meile Aare Baumer, kellel on valminud film Nigula rabast, mida ta on teinud neli aastat. Enne kontserti toimub esilinastus Mart Saare majamuuseumi õuel Hüpassaares.

Andres Uiboga vestelnud **Ia Rimmel**

Kaks pilku jätkuvalt aktuaalsele Jefta loole Haapsalu vanamuusika festival

8.–12. juulini Haapsalu toomkirikus

Kaks nägemust Vana Testamendi loost, mille peategelaseks on sõjamees Jefta, raamivad tänavuse Haapsalu vanamuusika festivali kava: 8. juulil kõlab Carissimi kuulsaim oratoorium “Jephthē” (1650) ja 12. juulil Händeli viimane oratoorium “Jephtha” (1751). Vanas Testamendis on vähe lugusid, mis oleksid leidnud nii vastuolulisi tõlgendusi kui lõik Kohtumõistjate raamatust (10,6–12,6), lugu väepealikust, kes sõjaedu nimel annab jumalale töötuse ohverdada esimene elusolend, kes talle koju naastes vastu tuleb, ja selleks juhtub olema ta tütar, Jefta ainus laps. Jefta lugu on ainus kogu piiblis, mis räägib inimohvri toomisest jumalale (mille Moosese seadus keelas) ja selle selektamine on olnud väga tülikas. Miks oli jumalale antud töötus olulisem inimohvri toomise keelust? Kas Jefta ohver oli võidu hind või mõtlematu töötuse tagajärg? Kas peaksime põlgama Jefta sõgedat vannet või imetlema mehe meelekindlust, millega too ohverdab oma kõige kallima? Need on ainult mõned vastuseta küsimused.

Jefta konflikt on olemuslik: naiselikkus tema õrnimas, neitsilikus vormis ohverdatakse meheliku huvides – et sõjapealik võiks alistada vaenlase. Seda tähtsat lugu tunneb lääne kultuur mitmes vormis. Vahet vahel monumentaalsemalt on vastandlike algete dialektika esil paralleelloos Mückeene kuningast Agamemnonist, kreeklaste väepealikust Trooja sõjas. Lepitamaks jumalanna Artemist (looduse naiselikkude alg), kelle vastu on Agamemnon jahimehe-na käe tõstnud, usub mees abi olevat oma tütre Iphigeneia ohverdamisest, sest muidu ei lase Artemise tõstetud vastutuul kreeklaste sõjalaevu Aulise lahest liikvele. Selles loos tabab lõpuks võitjana koju naasnud meest siiski naise kättemaks: Iphigeneia ema Klytaimnestra tapab oma mehe Agamemnoni.

Mees peab iga hinna eest liikvele pääsema ja võitma. Jeftat kujutab piiblilugu tema hõimu poolt tõrjutuna, ent võidutasuks on talle koguni hõimuliidri koht. Jefta võidabki, iisraeli hõim saab vabaks ja pealiku tütar Iphis (see nimi peab kindlasti meenutama Iphigeneiat) võtab oma saatuse vastu: “For joys so vast too little is the price of one poor life” (“Nii määratu õnne eest üks vaene elu on pea olematu hind”). Händeli libretist Thomas Morell laseb Jefta hingel murduda just nâhes tütre leplikkust.

17.–18. sajandi teater ja draamaatilised helitööd jutustasid seda lugu alatasa ümber, kas siis Euripidese (Agamemnon ja Iphigeneia) või piibli versioonis (Jefta). Esimene sobis rohkem ooperiteatrisse, teine aga varabaroki oratooriumiga, millel oli jesuiidikolleegiumides tähtis didaktiline funktsioon. Carissimi lõi oma kompakitse ja piiblilugu täpselt järgiva oratooriumi Rooma Collegium Germanicum kasvan-dikele, Händeli täismõõduline muusikadraama aga tahtis õilistada Londoni kodanliku publiku meeli.

Ma ei saa päriselt aru, kuidas lood minuni jõuavad: isegi väikese festivali kava kujuneb niivõrd erinevatest impulssidest ja kaalutlustest. Händeli “Jephtha” on mu festivalil korra juba kõlanud (siis juhatas seda Howard Arman) ja see oli 1998. aastal, nn Vene kriisi süvapunktis. Miks sai see mulle nüüd tähtsaks jälle keset majanduskriisi? Minu jaoks on see eelkõige lugu mehelikust edupüüdlusest ja selle hinnast, ning mitte sellest, mida jumal meilt küsib, vaid hin-

Giovanni Antonio Pellegrini “Jefta tagasitulek” (õli, lõuend 18. sajandi algusest).

FOTO INTERNETIST

nast, mida oleme ise valmis oma edu eest maksma. Jefta usub, et kui mängus on nii palju, pole ükski hind liiga kõrge, ja väärtuste ümberhindamine on talle traagiliselt valus. Ma tõrgun mõtlemast, kui palju inimesi on meie kohaliku eduloo hinnaks, küll on aga tehingud, mille hind määrati selgema alles tulevikus, täna elu üsna pahupidi pööranud. Väärtuskriis pole siis vahet tulutu Jefta lugu uuesti ja mitu korda läbi käia.

Toomas Siitan

Haapsalu vanamuusika festivali kunstiline juht ning ava- ja lõppkontserdi dirigent

Saaremaa ooperipäevad

Kuressaare ooperipäevad lükkas kunagi käima entusiastlik Ludmilla Toon. Möödunud suvel võttis aga Eesti Kontsert korra soikunud ürituse Saaremaa ooperipäevade nime all oma hõlma alla.

Pidasime oluliseks, et festivali iseloomustaks võimalikult mitmekülgsest just Saaremaa teema. Nii sündiski etendus "Patseba Saaremaal" (Aino Kallase draama koos Tauno Pylkkäneni ooperimuusikaga) ja tekkis mõte kaasata Saaremaal sündinud lauljaid (Ain Anger, Aare Saal ja Andres Köster), Saaremaa neidudekoor ja Saaremaa meeskoor SÜM jne. Eredat värvi lisas USA trupp oma "Porgy ja Bessiga", Vane muine tõi kaasa Offenbachi "Hoffmanni lood", galakontserdil esinesid meie solistide kõrval kolleegid Moskva Suurest Teatrist ja Ankara Riigiooperist.

Sellel aastal algavad ooperipäevad 19. juulil varalahkunud Hendrik Krummi mälestusõhtuga. Saaremaa kirikutes annab kontserte Rahvuskoor Estonia poistekoor

Hirvo Surva juhatusel, solistideks Angelika Mikk ja Oliver Kuusik. Kava pealkiri on "Ave Maria" ning selle avanumbriks Saaremaal sündinud Peeter Süda samanimeline oopus. Kui Hendrik Krumm jõudis esimese saarlasena sõjajärgsetel aastatel õppima kuulsasse La Scala laulukooli ja Ain Angerist on saanud Viini Riigiooperi solist, kes debüteerib sel suvel kuulsal Bayreuthi festivalil, siis tahame välja selgitada, kes Saaremaa noortest poistest või tüdrukutest võiks astuda nende jälgedesse. Jaakko Ryhänen kuulab 22. juulil ära kõik solistieeldustega noored lauljad ja annab samas ka näitliku laulutunni. Soome kuulsatest lauljatest esinevad esmakordselt Saaremaal veel Matti Salminen ja Jorma Hynninen.

Wagneri ooperi "Lendav Hollandlane" ja Puccini ooperi "Turandot" toob Saaremaale Läti Rahvuskoor, Ilkka Kuusisto mono-ooperi "Vabaduse vang" Helsingi Kammerkoor. Galakontserdil on vundamendiks Läti Rahvuskoor orkester, koor

ja solistid, kuid kaasa teevad ka Matti Salminen, Mario Zeffiri, Carlos Moreno, Nadia Krasteva ning Rauno Elp, Priit Volmer ja Oliver Kuusik. Samal kontserdil esineb ka Monika-Evelin Liiv, kes lõpetamas oma õpinguid Covent Gardeni ooperistudios. Hendrik Krummi mälestusõhtul laulab Kai Rüütel, kes lõpetab Haagi konservatooriumi ja läheb seejärel Monika-Evelin Liivi jälgedes Londonisse.

Kui veel lisada, et RAM annab koos Tallinna Saksofonikvartetiga kuursaali kōlakojas tasuta kontserdi, et lossis toimuvad Jorma Hynnineni ja Läti Rahvuskoor solistide kontserdid, et Vanemuine esitab Verdi "Trubaduuri" ja 26. juulil kõlab ooperipäevade lõpetuseks Verdi Reekviem Neeme Järvi juhatusel, peaks põhjusi Saaremaale sõiduks olema piisavalt.

Arne Mikk

Saaremaa ooperipäevade kunstiline juht

XVII Rapla kirikumuusika festival

18. juulist 7. augustini

Rapla festival sündis ajal, mil äsja taas jalgele tõusnud Eestis tundus kõik uus ja püsiv. Praeguseks on üritus leidnud kahtlemata stabiilse väljundi mitte üksnes Rapla maakonna vaimuelu edendades, vaid Eesti kultuuriloos üldiselt.

Silda inimeste südame ja kirikliku süvamuusika vahel on festival tänaseks rajanud juba kuusteist aastat Raimo Kivistiku energilisel juhtimisel. Sel aastal võttis väärrika ürituse enese õlule vähemalt sama energiline ning teotahteline Jakob Kukk. Tänavusel festivalil toimub seitse eriilmelist kontserti. Neid ühendavaks märksõnaks sobib vaid kõigi esinejate tugev tase.

Traditsiooniliselt on ka sel aastal Rapla kirikumuusika festivalil oluline koht klassikalistel kooriteostel. Johann Sebastiani suursuguseid motette võib Rapla ki-

rikus nautida 18. juulil Eesti Filharmoonia Kammerkoori esituses. Samuti on kõrgetasemelise koorimuusika hindajad oodatud lõppkontserdile 7. augustil, mil kõlavad Bachi ja Vivaldi helitööd. Ettekandjateks on segakoorid Noorus ja Cantus ning solistid; barokile omase atmosfääri loob ajastu muusikainstrumentidega Corelli Consort.

Kindlasti on kuulajad rõõmsad selle üle, et kontsertide nimistus on taas oreliõhtu. 24. juulil musitseerib Rapla kiriku toredal vendade Kriisade ehitatud pillil noor organist Katrin Merilo. Juuru kirikusse toovad 1. augustil kammerlikku hõngu Eda ja Raivo Peaske. Kindlasti tekitab flöödi ja harfi õrn kooskõla sealsete paksude kivi-müüride vahel põnevaid akustilisi nüansse. Järjest enam tuntust koguv tšellokvartett C-Jam on üks Rapla kirikumuusika festivali

põnevamaid uustulnukaid. Koosseis on ainus omalaadne Eestis ning tema liikmed Pärt Tarvas, Villu Vihermäe, Margus Uus ja Andreas Lend hinnatud ja aktiivselt tegelevad interpreedid. 29. juulil võib tšellokvartetti kuulata Kõru kirikus ning 30. juulil Velise õigeusu kirikus.

Festivali üheks põnevamaks pärliks võiks nimetada Vene vaimuliku ja ilmaliku vanamuusika ansambli Svetilen. Olles küll ka varem Eestis esinenud, astub ansambel Rapla kirikumuusika festivalil üles esimest korda. Svetileni ülimalt erilist, iidse hõnguga kõlaruumi ning huvitavate vanamuusikainstrumentide kaasamist saab 19. juulil nautida Rapla kirikus. Püsivad elamus!

Festivali tutvustas pianist Kristi Hinsberg

Viljandi vanamuusika festival

– Eesti vanimaid muusikapidustusi

7.–12. juulini

Viljandi vanamuusika festival toimub tänavu juba kahekümne neljandat korda, olles selle järjekorranumbriga Eesti vanimaid muusikapidustusi. Elueaks juba 27 aastat! Selle aja jooksul on Viljandist läbi käinud välismaiste ja eesti vanamuusika spetsialistide koorekiht. Nimed nagu Paolo Pandolfo, John Holloway, Loecki Stardust Quartet, Paul Hillier, Andrew Lawrence-King, Jane Gingell, Trio Mediaeval, Il Fondamento, Andres Mustonen, Hortus Musicus, Tõnu Kaljuste jne kaunistavad maailma parimate festivalide programme.

Pakume kuulajatele-vaatajatele iidse Viljandi ilu ja sajanditega testitud muusikat ka seekord. Olen alati arvanud, et varajane muusika pole mitte kunagi pelgalt kontserdielamus – tõesti, selle ajastu tänapäevaseks võtmesõnaks on “süntees”. Süntees muusika, tantsu, näitlemise, etlemise, religioossete toimingute, kostüümide ja ka eri kultuuride vahel.

Programmis “Adon Haselihot” toimib seletamatul kombel juudi, Euroopa keskaja ja džässmuusika koosmõju, kus on läbisegi paljude ajastute instrumendid ja muusikategemise traditsioonid ja mis kõneleb meile 21. sajandi kosmopoliitse inimese keeles.

Ütlen kohe, et intrigeeriva nimega ansambli Tormis kontserdil eesti rahvamuusikat ei esitata, ka mitte Veljo Tormise teoseid, küll aga keskaja muusikat. Meieni jõuab ansambli liidri, eesti juurtega Kalevi Uibo nägemus kuldse keskaja elurõõmudest torupillide, trummide, flöötide jt pillide saatel, kirevate kostüümide ja metsikute tantsudega.

Festivali peaesinejaks on Ton Koopmani Amsterdami barokk-koorist välja kasvanud Egidius Kwartet Hollandist, kavas Charles V aegne muusika 16. sajandist. Ansambel on laulnud kõikidel maailma tähtsamatel vanamuusika festivalidel ja salvestanud viihteist heliplaati. Nende esinemine on tiptasemel, artistlik ning elav. Parim!

“Vivaldi, Casanova ja Veneetsia” – see on 18. sajandi Veneetsiasse viiv salongiõhtu, milles muusika ja sõna koosmõjus juhivad Raivo Järvi ja Corelli Consort publiku vaimus rändama linna, kus asfaldi asemel on voolav vesi ning mille müstiline aura ja rikkalik kultuurielu on tänapäeval sama ligitõmbavad kui mitu sajandit tagasi.

Esimesest Eesti laulupeost pajatavad Hirvo Surva kammermeeskoor ja Chalice. “Hääled minevikust” seob muusika tänapäevase ja omaaegse olustikutunnetusega. Uudishimu tekitab kas või Venemaa keisririigi hümn kõrvuti selliste lauludega nagu “Sind surmani” jt.

Festivalil on oluline koht tööl noortega. Etendustesse on kaasatud kuni sada noort vanamuusikut kogu Eestist ning publikule on aastate jooksul etendatud kuut suurprojekti, teiste seas Monteverdi ooperit “Orpheus” ja Mozarti ooperit “Bastien ja Bastienne”. Seekordseks festi-

Tiptasemel Hollandi vokaalansambel Egidius Kwartet esitab Viljandis Charles V aegset muusikat 16. sajandist.

FOTO INTERNETIST

vali pesamunaks on Händeli aastale kohaselt tema “Acis ja Galatea”. Nelja päevaga valmib ooperietendus seekord Üllar Saaremäe juhtimisel.

Viljandi linn oma intiimse linnamelu, lossivaremete, kauni järve ja Eesti vanima varajase muusika esitamise traditsiooniga on maiuspala kuulajale ja ka esinejale. Miks siis mitte seda üheskoos nautida. Kohtumiseni!

Neeme Punder

Viljandi vanamuusika festivali kunstiline juht

7.–12. juuli 2009
**VILJANDI XXIV
VANAMUUSIKAFESTIVAL**

Patroon – LAINE JÄNES Kunstiline juht – NEEME PUNDER

T 7. juuli kell 20 Baptisti kirik (Uus t.)

ADON HASELIHOT

Sefardi juutide traditsioonilised meloodiad

SOFIA RUBINA ja VOX CLAMANTIS

Dirigent: Jaan-Eik Tulve. **Kaastegevad:** Janno Pokk – nychkelharpa, Ann-Liis Eller – löökpillid, Neeme Punder – flöödid, Taavo Rimmel – kontrabass. *Idamaa juutide traditsiooniline muusika, mida iseloomustavad kaunid meloodiad ja rohke ornamentaalsus.*

K 8. juuli kell 20 Pärimusmuusika ait

ENSEMBLE TORMIS (Prantsusmaa)

Gilles Péquignot – torupill, krummhorn, Kalevi Uiho – oud, saz, citole
Ilmar Marti Uiho – vokaal, löökpillid, kannel, Stéphanie Boulanger – tants, hääled
XXII – XVI sajandi muusika ja tants Prantsusmaal.

N 9. juuli kell 20 Jaani kirik

EGIDIUS KWARTET (Holland)

Peter de Groot – alt, Marco van de Klundert – tenor
Hans Wijers – bariton, Donald Bentvelsen – bass
Vokaalansambel, kelle esinemist iseloomustab elav ja sügav muusikatunnetus, kõrgtasemel esitatud vokaalpartiid ja artistlik interpretatsioon.

R 10. juuli kell 20 teater Ugala (väike saal)

VIVALDI, CASANOVA JA VENEETSIA

Raivo Järvi ja Corelli Consort
Mail Sildos – barokkviul, Neeme Punder – flöödid,
Tõnu Jõesaar – barokktšello, Lembit Orgse – klavessiin
Lood ja muusika müstilisest kanalite linnast. Kesksel kohal kaks eriuulist maailmakuulsat veneetslast: Antonio Vivaldi ja Giacomo Girolamo Casanova.

L 11. juuli kell 20 Kaevumägi

HÄÄLED MINEVIKUST ehk **ESIMENE EESTI LAULUPIDU**

Revalia Kammermeeskoor. **Dirigent** – Hirvo Surva. **Kaastegev** - Chalice
1869. aastal toimunud Esimene Eesti üldlaulupidu ehk "Liivimaa talurahva pärisorjusest vabastamise 50. aasta Juubeli- ja Tänu laulupidu" oli sündmus, mille üle tänagi uhked oleme. Kontserdil kõlavadki laulud, mida lauldi 140 aastat tagasi...

P 12. juuli kell 17 teater Ugala

Noorte vanamuusikute projekt: G. Fr. Händel 250

AECIS JA GALATEA

Lavastaja – Üllar Saaremäe
Kujundaja – Riina Vanhanen
Muusikajuht – Neeme Punder
Suurejooneline ooperilavastus, mis valmib festivali ajal ligi 100 noore muusiku ja laulja osalusel.

Piletite eelmüük Piletilevi ja Statoil. www.piletilevi.ee. **Hinnad** 75–125 krooni. Festivali passid hinnaga 250 krooni müügil Viljandi kultuurimajas.
Info trall@viljandimaa.ee tel: 5665 9257

XVI Haapsalu Keelpillifestival

Keelpillimängijad kogunevad juulikuus taas Haapsallu. Suvises kuuortlinnas toimuv festival on juba kuueteistkümnendes.

Mida põnevad kuuleb ja kogeb tänavusel festivalil? Kas on toimunud ka muutusi? Festivali kunstiline juht Eva Punder:

Muutunud on festivali nimi. Pärast ligi kaks aastat kestnud viivitust otsustas pantiidamet 23. aprillil anda endise nime “Viulimängud” kui kaubamärgi eraisikule ja Haapsalu linnavalitsus ei tohi seda enam kasutada. Seega algab 22.juulil XVI rahvusvaheline Haapsalu Keelpillifestival.

Esimene kontsert kolmapäeval 22. juulil on seotud linna 730. asutamisaastaga. Toomkirikus esinevad Läänemaa Oratoriumikoor ja festivaliorkester Lehari Kaus-

teli juhatusel, esiettekandel kõlab Haapsalu helilooja Sirje Kaasiku uudisteos.

Esiettekandele tuleb veel teinegi tellitud lugu. Suvekursuste 15. sünnipäevaks kirjutas Eino Tamberg neljale viiulile ja orkestrile teose “Soli e Tutti”. Solistideks on endised ja praegused kursusel Madis Järvi, Kristel Arund, Riina Roolaid ja Johannes Põlda.

Reede õhtul kell 22 on Linnuse Kuningatoas kontsert linnarahvale ja nende külastele. Ajaloolane Kalev Jaago pajatab lugusid alates linna sünnist 1279 kuni 1688. aastani, mil loss põles. Teadaolevalt pole selles ruumis varem kontserte toimunud, liiga vali heli sinna ei sobi. Sellepärast muusitseerivad lugudega samast ajastust pärit vaikesel pillidel klavikordil ja harfil Ene Nael ja Lilian Langsepp.

Meie armas ja hea akustikaga Kuursaal

on tänavu kahjuks remondis ja festivali lõppkontsert peab kolima kultuurimaja Rõdusaali. Loodetavasti sobitume sinna nii kõlaliselt kui ka hulga poolest.

Sarnaselt eelmise aastaga kajastub gala-kontserdil lõppeva hooaja viiulielu. Festivaliorkestriga astuvad üles noored solistid erinevate konkursside võidusõelalt. Jätkub kursuslaste kontsert “Koomängud”. Neljapäev kuulub kvartetimuusikale Uuemõisa Valges saalis. Soomest tuleb esinema Rantatie kvartett, kuuleme rootsi vähemtuntud heliloojate ja Felix Mendelssohn-Bartholdy muusikat. Ei tea miks, kas mõjub linna ajalugu nii, aga Rootsimaal kajastub sellel festivalil nii jutus kui muusikas. Või on see meil meeles...

Ia Rimmel

Viieteistkümnendat korda võlumaailma!

XV Kuressaare kammermuusika päevad 4.–8. augustini

Selle aasta suvel toimuvad viieteistkümnendat korda Kuressaare kammermuusika päevad. Tähtsuse poolest kõlab nimetatud number küll vähem ümmargune kui poole sajandi verstapost viiskümmend, samas on see just parim aeg, et koraks seisatada ja juba läbitud rajale tagasi vaadata.

Viimaste aastate ilusaks traditsiooniks on kujunenud, et avakontserdil mängib ka ürituse peakorraldaja ja kunstiline juht, pianist **Andres Paas**. Tema romantilist ja sügavalt läbitunnetatud klaverimängu saab seekord nautida 4. augustil koos kahe silmapaistva vene keelpillivirtuosi: viiuldaja **Julia Igonina** ja tsellist **Rustam Komatskoviga**. Kavas on Haydn, Fauré, Rahmaninov, Sarasate ja Tšaikovski.

Teistsugusesse helimaailma saab siirduda 5. augustil kontserdil “**VISIOONID**” “**Tantsiv Odalisk**”, kus Lepo Sumera, Mirjam Tally, Tõnu Kõrvitsa ja Urmas Sisaski loomingut mängib **Reval Ensemble** koosseisus **Lea**

Leiten, Neeme Punder ja **Aare Tammesalu**. Odaliskilikku lummust lisab kontserdile eesti tipp-kõhutantsija **Iris Frolov**.

6. augustil kõlab Kuressaare kultuurikeskuse saalis värvikas Albénize ja Rahmaninovi klaverilooming. Kontserdil “**FANTAASIAD**” esinev hispaania pianist **Eduardo Fernández** on hoolimata oma noorusest saavutanud kodumaal suure populaarsuse ning kogunud järjest enam ka rahvusvahelist tunnustust. Põnev muusik on mitmeid auhindu ning kriitikute erilisel soojal vastukaja pälvinud eriti hispaania muusika interpretatsiooni eest.

“**LOSSIMUUSIKA**” õhtud Kuressaare linnuse kapitiisaalis on paljude muusikasõprade jaoks olnud festivali tippkohed. Sellel aastal esineb kontserdiga “**The Call of the Phoenix**” kuulus Inglise vokaalkvartett **Orlando Consort**. Inglise ühe tuntuima vokaalansambli liikmed ise on avaldanud veendumust, et kontserdi reprints näitab väga vana ja väga uue inglise muusi-

ka unikaalsust parimast küljest.

7. augustil kõlab spaa Rüütli “Ritteri” saalis portugali rahvuslik muusikastiil **fado**. *Fado* tuumaks on ladinakeelne sõna *fatum* – saatus. Portugali ansambel **Mar Ensemble** on kahtlemata parim valik seda erilist muusikastiili tutvustama. Ansambli sensuaalset lauljannat **Joana Amendoeira** peetakse aga uuema põlvkonna tõeliseks *fado*-kuningannaks.

Pidulikult lõppkontserdil “**FINALE**” 8. augustil esineb Ungari tuntumaid keelpillikvartette **Kodály kvartett**. Väärkas koosseis on tegutsenud juba üle neljakümne aasta, pälvinud ülimalt positiivset tähelepanu kriitikutelt ja andnud välja üle viiekümne helisalvestise. Nende esituses kõlavad Haydni, Dvořáki ja Petrovicsi kvartetid. Ungari helilooja Petrovicsi keelpillikvartett tuleb Eestis esiettekandele.

Kristi Hinsberg
Festivali pressiesindaja

Viljandi pärimusmuusika festival rõhub säravatele sooloesinejatele

Ka üks muusik, kui ta on karismaatiline isiksus ja meisterlik pillimängija, võib rahvamassid tantsima panna ning kuulajate meeli lummata, kinnitab 23.–26. juulini toimuva Viljandi pärimusmuusika festivali programmijuht **Tarmo Noormaa**.

Miks on tänavuse festivali teemaks just soolo?

Pikka aega olime kimbatuses. Tundus, et pilliteema on end ammendanud, suuremad pillirühmad ära olnud. Mõtlesime piirkondliku traditsiooni, näiteks Kihnu või seto muusika peale, aga see tundus jällegi vähe päevakajaline. Seejärel tekkis soov juhtida tähelepanu väikestele koosseisudele ning teemavariandina olid mõnda aega õhus soolo, duo ja trio. Lõpuks jäi siiski alles vaid soolo, sest soolomäng on väärtus, mida tahame eelkõige esile tõsta.

Kuidas on lood soolomängu traditsiooniga Eestis?

Eestis rõhutakse palju bändi tegemisele. Teeme bändi, siis muusika kostab, on ägedam... Suures bänditegemise tuhinas ei tundu aga enam oluline oskus üksi veenvalt mängida. See oskus läheb rooste, bändi tegemine on paratamatult kompromisside otsimine. Soolomängus on oluline üksikpillimehe karisma, stiilitaju, muusikaalsus, publikuga suhtlemise oskus, oma stiili olemasolu.

Mis pillirühma ja piirkonna puhul on soolomäng praegu Eestis enim arenenud?

Tugevaim on Teppo lõõtsa mängimise traditsioon, mängijaid on paarisaja ringis. Heade mängijate all pean silmas neid, kes on võimelised üksi kas või kogu küla tantsumisele, kel on omapärane repertuaar ja oma stiililemendid. Rahvakandle mängimise traditsioon oli tugev, aga on nüüd katkemas. Laulutraditsioon on elujõuline Setomaal ja Kihnus. Laul peegeldab mui-

FOTO URMAS VOLMER

dugi kõige rohkem kaasaja mõjusid, räägib tänapäevastest asjadest ja säilib tänu sellele ka paremini elujõulisena. Viiuli ja torupilli puhul on traditsioon katkenud, aga see on uuesti elustumas.

Kas teemavalik tähendab, et laval võibki näha vaid üksikpillimehi?

Seda mitte, esinejate seas on nii sooloesinejaid kui ka ansambleid. Oluline on, et ansambelis oleks muusikud, kes on tugevad ka eraldi. Oma kavas olemegi palunud neil esitada ka sooloonumbreid. Anname tänavusel festivalil publikule võimaluse muusikuga rohkem tutvuda. Kui inimene on laval üksi, on ka suhtlemine lähedsem. Tasemel programmiga loodame lõhkuda eelarvamust, et huvitav on ainult siis, kui lava on bändi täis.

Kuidas on lugu lähinaabrite juures?

Kõige paremini on soolomäng säilinud Norras, seal on erandlik pigem bänditege-

mine. Ka Soomes-Rootsis on tase hea. Norras-Rootsis on enim levinud viiul, Soomes kannel, lõõts ja viiul.

Folgifestivale on Eestis palju, Viljandi oma tituleerib end järjekindlalt pärimusmuusikafestivaliks. Mida pärimusmuusika all ikkagi mõistate?

Pärimusmuusika on põlvest põlve edasi kantud suuline traditsioon, meie muusikaline emakeel, eelnevate põlvete poolt aastatuhandeid vormitud ja meile kõige oma sem. Tänapäeval on kultuurimõjusid oluliselt rohkem kui sada aastat tagasi. Sõltub inimese filtreerimisvõimest, kui palju ta end sellest mõjutada laseb ja kui palju jääb traditsioonidele truuks. Kas üks võõr mõjudele on lahti või me valime, mida sisse laseme. Eesti Pärimusmuusika Keskus peab filtrit oluliseks. Me ei välista traditsioonilise muusika puhul kaasaja mõjusid, aga oluline on, et selle juures ei läheks ka-

duma ehedus ning et muusikud oleksid teadlikud, mis on eesti pärimus ja mis väline mõju. Festivalile Eesti esinejaid valides lähtume just sellest kriteeriumist. Välisesinejate puhul otsime eriti selle maa traditsiooni tugevaid tundjaid.

Kellega esinejatest läbirääkimised kõige raskemaks kujunesid?

Tõva kurgulaulja Andrei Mongush võngub teistel sagedustel, temaga on jätkuvalt raske kontakti saada.

Kelle esinemist ise enim ootad?

Ootan Rootsi ja Senegali muusikute duot Ellika & Solo, sest nad on lihtsalt nii head. Samuti imetlen balalaikavirtuoos Aleksei Arkhipovski oskust pilli käsitleda ja rahvaga suhelda. Põnevil olen uuest Eesti kooslusest Viis! Teades Raivo ja Krista Sildoja põhjalikkust, olen kindel, et saab väga hea elamuse. Samuti tahan näha, kuidas mõjub äsja oma esimese albumi välja

andnud Paabel suurel laval. Välikontserdil on palju rahvast, muusikud lähevad sellest käima. Kaugematest külalistest soovitan kindlasti India sitarimängijat Shubhendra Raod, sest tegemist on ühe parima India muusikuga, kes kunagi Eestis käinud.

Paar sõna Eesti eriprojektidest?

Vanade heade ansambelite kõrval saab tööpoolest kuulda ka spetsiaalselt selleks koraks kokku kutsutud kooslusi ning kavu. Tellisime pärimusmuusikakava Andres Mustonenilt, kes paneb selle kokku koos Maarja Nuudi ja Taavo Rimmeliga. Ekstra programmi loob Tiit Kikas, kes mängib liisaks viiulile ka laserkannelt ning keda toetavad Raun Juurikas ja Toomas Rull. Rahva lemmikud Zetod kutsusid kampa Lenna Kuurmaa, sest neil oli kogunenud laule, mis eeldasid ka naishäält. Sobiva sädeme otsingul jõuti Lennani.

On sellel aastal oodata põhimõttelisi

muudatusi korralduses?

Festivali rikkalik kontserdiväline programm tuleb ka tänavu. Suurim muutus puudutab vabalava asukohta; tulime vastu publiku soovile ja viisime selle tagasi raekoja ette.

Kust kandist on esinejaid oodata?

Suurem osa tuleb Euroopast, ent kaugemad külalised on pärit Indiast, Põhja- ja Lõuna-Ameerikast, Venemaalt. Näiteks Brasiiliast oleme esinema palunud tüdrukute pundi Clã Brazil, kes mängib seal riigis väga populaarset *fórrô*-muusikat. *Fórrô* on Põhja-Brasiilia tants, umbes sama populaarne kui salsa ja samba. Brasiilia muusikaline traditsioon on üldse huvitav, seal on kõik stiilid läbi miksitud, tänu immigrantide pidevale juurdevoolule settimist tekkinud pole.

Küsinud Katre Ratassepp,

Eesti Pärimusmuusika Keskuse avalike suhete juht

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

6. juuni kell 16.00

EMTA kammersaal

MAGISTRİKONSERT

Diana Liiv (klaver)

19. juuni kell 16.00

EMTA kammersaal

DOKTORİKONSERT

Elar Kuiv (viiul)

klaveril Nata-Ly Sakkos

Schubert, Brahms, Tubin

19. juuni kell 18.00

EMTA kammersaal

kontserdisari

HEINO ELLERI KLAVERIMUUSIKA II

Sten Lassmann (klaver)

juunis

Klassikud “Leigo järvemuusikal” – Beethovenist Pink Floydini

14. ja 15. augustil

“Leigo järvemuusika” toimub sel aastal juba kaheteistkümnendat korda. Kava on rohkem Eesti artistide keskne, muusika pole aga kaugeltki kõik eestimaine. Klassikud Beethoven ja Pink Floyd on suure lava “tegijad”, aga kaunist ja südamelähedast muusikat kuuleb nii väikesel kui suurel järvel.

Järvekontserdi esimest päeva 14. augustil alustab Jäääär, kelle esituses kõlavad kaunimad ja eestlastele läbi aegade armsad emakeelsed laulud, mis räägivad loodusest, isamaast ja armastusest. Ilusate eesti laulude projektis osalevad Siiri Sisask, Bonzo ja Evelin Samuel. Jääääre uue liikmena on laval ka Riho Sibul.

Videvikukontserdi annab Maarja koos sümfooniaorkestriga. Oma nooruse kohta silmapaistvalt pikaajalist karjääri teinud lauljanna toob publiku ette lood oma muusikutee erinevatest perioodidest ning temaga koos musitseerivad laval ka mitmed külalised.

Esimese kontserdipäeva viimast projekti veavad Raul Vaigla ja Riho Sibul, kelle kompromissitu juhtimise all jõuab esimest korda lavale paljude Eesti rokkmuusikute kauaaegse eeskuju ja inspireerija Pink Floyd'i repertuaar: “The Wall”, “Shine On, You Crazy Diamond” ja mitmed teised ikoonilised palad. Laval on Eesti parimad rokkmuusikud ja solistid: Riho Sibul, Vaiko Eplik, Kaire Vilgats, Bonzo jt.

Teise kontserdipäeva 15. augustil avavad Neeme Järvi meistriklassis osalejad, kes õpivad sel aastal esmakordselt Leigol ja Otepääl nädala jagu päevi maestro käe all suveakadeemias. Esitusele tulevad Griegi ja Mozarti teosed.

Videvikukontserdil astub lavale ka Neeme Järvi ise ning tema taktikepi all esitab Üle-Eestiline Noorte Sümfooniaorkester ja koor Beethoveni uhke ja majesteetliku Üheksanda sümfoonia. See neljaosaline

suurteos on kahtlemata üks helilooja kuulsamaid, finaalsiks Friedrich Schilleri tekstile komponeeritud “Ood rõõmule”, mille meloodiat teatakse tänapäeval ka kui Euroopa hümn. Neeme Järvi sõnul sobib see teos tänavusele Leigo festivalile iseäranis hästi, et veidigi hajutada pessimistlikke meeleolusid ja loota paremale tulevikule.

Positiivseid üllatusi on festivalil teisigi. Tuntuim eesti metsosopran Annely Peebo annab Leigol soolokontserdi, lauldes igihaljaid klassikateoseid. Samuti osaleb ta solistina Beethoveni Üheksandas sümfoonia.

Klassikapäeva finaalsiks kujuneb aga Beethoveni “Wellingtoni lahing”, mis seob kokku uhke klassikalise muusika ja tulevärge, suured masinad ja vee-efektid. Beethoven kirjutas “Wellingtoni lahingu” Wellingtoni krahvi auks, et mälestada tema vägede võitu Napoleoni üle Victoria lahingus 1813. aastal Hispaanias. Hiljem pühendas ta teose Inglise kuningale George IV-le. Beethoven kasutas lühiteoses mitmeid tuntud meloodiaid iseloomustamiseks lahingu eri osa-

pooli ja selle tulemust. Nii võib lahingumuusikas kuulda jupikest Inglismaa hümnist ning tuntud prantsuse meloodiat “For He's a Jolly Good Fellow”. Leigol ei juhata Neeme Järvi mitte üksnes orkestrit, vaid tervet muusika ja masinate vaatamängu.

“Leigo järvemuusika” uudiste hulka võib kindlasti arvata sõbraliku piletihinna, mida on võrreldes eelmise aastaga tublisti langetatud. Sooduspiletite hinnad algavad juba 170 kroonist ning täispileti saab mai lõpuni 200 krooni eest. Kes Leigol käinud, need teavad, et looduses viibimine eeldab mugavust ja soojemaid rõivaid. Ladusamaks kohalejõudmiseks püüab Leigo talu sel aastal käima saada ka eribussid; sellekohane info jõuab kindlasti ka kodulehele www.leigo.ee

Tule naudi kordumatut elamust, mida pakub kaunis loodus, muusika ning koosolemine sõprade ja lähedastega!

Janek Reimal
“Leigo järvemuusika” produtsent

Birgitta festival – säravate lavastajate kohtumispaik

13.–23. augustini Piritä kloostri varemetes

Augustiõhtutel Piritä kloostri varemetes toimuvale muusikateatريفestivalile on palatud lavastajad, kellel on midagi erilist öelda, kelle elukogemuse ja kunstitegemise sünteesis on midagi avastuslikku. Et nendega on ka huvitav vestelda, ilmneb meile juba tuttava Dmitri Bertmani ja Taiwani U-teatri kunstilise juhi Liu Ruo Yu intervjuust. Saame pisut aimu nende meeste pakutavast – Bertmani lavastatavast Umberto Giordano ooperist “Siber” ja Verdi ooperist “Falstaff” ning taiwanlaste mütoloogilis-rituaalsest etendusest “Ookeani hääl”.

Teisi põnevaid hetki pakuvad eelkõige festivali avaetendus “Aeg armastada” ja fantaasiast keev “Opera@jazz”. Balleti austajateni toob festival kolm õhtut eriilmelisi elamusid, alustades Hatšaturjani võimsa “Spartacusega” ja jätkudes Prokofjevi “Romeo ja Julia” ning Tšaikovski “Luikede järvega”. Vene klassika kava on seda hinnatavam, et esitajaks on Moskva Riiklik Akadeemiline Balletiteater.

Et Eri Klasi juubeliendendus kannab pealkirja “Aeg armastada”, on omaette sümbolne. Tauno Aintsi ja Leelo Tungla oratooriumi on koreograafia keelde pannud Vanemuise peaballetmeister Mare Tommingas, kes ütleb, et teda köitis teosest läbi vilksatav tekstikatke, trafaretne tõdemus:

“Aega ei ole...” Sellele vastandudes ehitas ta üles oma sõnumi, et just praegu on meile antud aeg armastada, luua igavikulisi väärtusi. See sõnum on edasi antud ühtaegu nii kaunilt lüürilises kui ka nüüdisaegses teatrikeeles. Laval on basseini, armastusstseenid toimuvad veel all, laval leiab aset sünnitus, videoekraanina on kasutatud koori. See kõik räägib iseenda eest.

Teine Eri Klasi juhatatud õhtu paiskab õhku Moskva Helikon Opera solistide ja orkestri esitatud tuntumad ooperiaariad. Need püüavad kinni džässimehed Antti Sarpila (Soome) ja Estonian Dream Big Band ning esitavad kohe aariast oma džässiversiooni. Muide, lavastab Dmitri Bertman. Õhtu teises pooles särab mustanahaline gospelilaulja Joan Faulkner.

Dmitri Bertman, missugused protsessid toimuvad praegu maailma muusikateatris? Milline on selle tulevik?

Ooperis on kontsentreerunud kogu inim-

Taiwani U-teatri etendus “Ookeani hääl” ühendab rituaalse tantsu, löökpillimängu, draama ja võitluskunsti.

konna kultuur: muusika, teater, lavakujundus, koreograafia, poeesia ja kirjandus. Seetõttu olen kindel, et ooper on tulevikujanr. Praegu toimuvad selles vallas kõige kuumemad protsessid – sinna viskuvad filmi- ja draamalavastajad, kunstnikud, dirigendid, mänedžerid. Ooper aga kannatab nad kõik välja, peidab ära ühete andetuse ning andestab, kui teised teda vaid eneseupitamiseks kasutavad. Ja nii muigab ta oma “pisikeste päästjate” peale ning elab oma elu edasi. Minagi olen tulnud läbi avangardiotsingute, võtmeks käes skandaal. Aga igav hakkas, ja paha. Nüüd olen lubanud seista helilooja kõrval ja Aida sushibaarist uuesti Egiptusse viia.

Mis teid köitis “Siberi” ja “Falstaffi” juures?

“Siberi” autor Umberto Giordano on verismi rajaja. Kade Puccini tegi kõik, et teda unustataks. Aga meie saame teda taas avastada. Giordano naine oli venelanna, see itaalia ja vene sümbioos tema teoses on vaimustav. Ja psühholoogia – naise füüsiline teekond kõrgseltskonnast sunnitoole vastandub tema sisemisele teekon-nale tühisest kaunitarist eneseohverdajaks.

Aga “Falstaff”, Verdi viimane, koomiline ooper, lausa *opera buffa* on tegelikult naer läbi pisarate. Autor nutab oma tegelaste rumaluse pärast, finaali geniaalses fuugas ta lausa ulub inimkonna pärast... Publik aga naerab edasi.

*
Liu Ruo Yu, kuidas saavad laval olevad viisteist inimest hiidsaalistes meditatiivse õhkkonna luua?

Meie trupi liikmed treenivad kõik end nii rituaalse tantsu, trummimängu, võitluskunstide kui ka teatrikunsti vallas. Varem treenisime Grotowski (st põhiliselt füüsilise) meetodi järgi. Aga kui muusikajuhiks tuli Huang Chih-Chun, rajas ta kõik meditatsioonile. Mediteeritakse omaette, öösel või varahommikul. Ainult siis, kui oled tõeliselt vabanenud, suudad teisi kuulata. Ühiselt alustab trupp päeva sellega, et koristab mägedes oma ruumid lehtedest, mahakukkunud õitest ja tolmust. Siis soojenduseks *tai-chi* ja trummiharjutused. Ja kuigi meie esinemisest paistab, nagu oleksime afektiseisundis – hüpped, võitluskunstid, tants, erinevates tempodes trummeldamine –, peab artist olema seesmiselt rahulik. See igäühe sisemist teadlikkust esiletoov meditatsioon koos füüsilise treeninguga moodustavadki tandemi, mille pinnalt suudavad viisteist ühel vaimsel tasandil olevat inimest luua tugeva energia-välja ning plahvatusliku võimsuse.

Etendus “Ookeani hääli” on seotud nii jumaliku algega (jumalanna Kuan-Yin otsis mere ääres ülimalt valgustatust) kui ka meie igapäeva eluga (vesi kui sisemine rahu, mis tilk tilga haaval kogunedes muutub suureks jõuks).

Küsinud **Heili Vaus-Tamm**

Birgitta festivali produtsent ja pressiesindaja

Rahvusvaheline orelifestival tähistab Händeli, Haydni ja Mendelssohni tähtpäevi

Festivali ajal avatakse viis uut orelit

31. juuli–9. august

Eesti üks pikima traditsiooniga festivali rahvusvaheline orelifestival toimub tänava juba 23. korda.

Festivali kunstiline juht, organist ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professor **Andres Uibo** kõneleb lähmalt festivalil toimuvast.

Orelifestival on tänava seotud mitme olulise tähtpäevaga.

Tähistame festivalil kolme suure helilooja aastapäevi – Mendelssohni 200. sünniaastapäeva ning Haydni 200. ja Händeli 250. surma-aastapäeva. Kogu orelifestival keskendubki nende kolme suurmehe loomingule.

Händelilt tuleb näiteks ettekandele kaksteist orelikontserti. Mendelssohni kohta ütlesin, et tema on “avastatud” üsna hiljuti. 19. sajandi teisel poolel oli ta üsna vähe mängitud autor ning Natsi-Saksamaal pikka aega põlu all, kui juudi päritolu helilooja. Mendelssohnil on orelimuusikat päris rohkesti, eriti tuntud on tema kuus orelisonaati. Ta on kirjutanud ka väga palju koorimuusikat, kus oluline on orelisaade. Mendelssohni motette esitab festivalil kammerkoor Voces Musicales Risto Joosti juhatusel.

Haydni oreli looming seevastu on vist üsna tundmatu?

Festivalil kõlavad mõned tema oreliteosed. Tema ajastul hakkasid esile tõusma uued pillid ja varem populaarne orel kippus jääma tagaplaanile. Näiteks on teada ka Mozarti kiri oma isale, kus ta ütleb: “Tahaksin kirjutada orelile, mis on

minu silmis pillide kuningas, palju rohkem, kuid kahjuks ei õnnestu saada ühtegi tellimust.”

Kes organistidest on tulekul?

Väga tuntud nimi on Jeremy Joseph Lõuna-Aafrikast. Praegu elab ta Viinis, on Viini Muusikaülikooli professor.

Kes külalistest meistrkursusi annavad?

Meistrkursusi viivad läbi Edouard Oganessian, Jeremy Joseph ja Andrew Canning. Sinna tasub kuulama tulla igal orelimuusikast huvitatul, sest ei tegelda ainult pilli spetsiifikaga, vaid need meistrid avavad ka teoste tausta, kõnelevad ka muusikaajalooliselt palju põnevat. See on ehk väärtuslikumagi kaaluga kui lihtsalt õpetamine.

Millised olulised sündmused veel orelifestivalil toimuvad?

Seekordne festival on eriline ka veel selle poolest, et avatakse mitu uut pilli. 31. juulil saab Nigulistes valmis kooriruumi seinale ehitatud uus orel. Jaani kirikus valmib restaureeritud peaorel ja altarita-gune orel. Seal on ka veel kooriorel, nii et seal on kokku kolm pilli. 2. augustil toimub esimene kontsert nendel pillidel ja see kantakse Klassikaraadio kaudu üle Euroopa raadiojaamadele. Ja veel saab valmis Nõmme Saksa Lunastaja kiriku pill. See on väike, 1939. aastal valminud kirik Öie tänaval. Niisiis avame kolme päeva jooksul Tallinnas viis uut orelit.

Andres Uiboga vestelnud Ia Rimmel

“Noor Muusik”

IA REMMEL

2.–6. aprillini toimunud “Noor Muusik” on üks huvipakkuvamaid laste ja noorte konkursse. Aastast-aastasse suureneb ka osavõtjate arv ning osalejate maade hulk. Sel aastal tuli konkursile 25 noort pianisti, 26 viiuldajat ja 18 tšellisti. Konkursil olid esindatud 15 maad: Soome, Lõuna-Aafrika, Venemaa, Eesti, Läti, Leedu, Korea, Poola, Ukraina, Hiina, Saksamaa, Iirimaa, Norra, Ungari ja Taani.

Noori pianiste hindasid Liv Glaser (esimees) Norrast, Carlos Juris Soomest, Anita Paže Lätist ja Ülle Sisa Eestist. Viiuldajate žüriis olid Jan Repko (esimees) Inglismaalt, Rida Talan Venemaalt, ja Mare Teearu Eestist. Tšellistide žürii liikmed olid Nicholas Jones (esimees) Inglismaalt, Arvids Tareila Lätist ja Mart Laas Eestist.

Carlos Juris: “Noor Muusik” on alates oma esimesest toimumisajast 1997. aastal kujunenud üheks kõige sõbralikumaks ja populaarsemaks noortekonkursiks Eestis ja kogu Euroopas. Konkursi kõrgest tasemest annab märku seegi, et võistlus on EMCY (European Union of Music Competitions for Youth) liige. Konkursi märksõnaks on lapsesõbralikkus. Korraldajad Reet ja Märt Hunt koos oma meeskonnaga on suutnud luua võistluse mis pole “võitlusväli”. Seekord oli konkursil rohkesti väljapaistvaid andeid, mis oli muidugi väga rõõmustav.

Konkursile tulnud noored muusikud on motiveeritud, hästi ja professionaalselt ette valmistatud ning harva kohtab siin

“osalejaid-turiste”. Vaid mõnel üksikul juhul oli antud mängida vanusele mitte kõige sobivamat repertuaari. Vahel oli tegeldud väga hoolsalt lapse mootorikaga. Oleme žüriis aga arvamusel, et hoolimata osalejate noorest eest, on lisaks tehnika arendamisele võimalik taotleda enamat, elavat muusikatunnetust, mida kuulaja ootab.

Kuigi konkursi tase pidevalt tõuseb, ei ole kahjuks võimalik suurendada teise voo ru ja finaali pääsejate arvu. Juhtus ka seda, et praktiliselt võrdse tasemega osalejate hulgast pidi tegema valiku.

On väga tervitatav, et osalejad saavad koos oma õpetajatega vestelda žürii liikmetega. Need arutelud kulgesid positiivses meeleolus, ka nendega, kes seekord edasi ei pääsenud. Oli ka üksikuid erandeid, kel pettumusest raske üle saada.

Oli meeldiv näha noorte muusikute omavahelist sõbralikku läbisaamist. See sama sõbralikkus, millest oli täidetud kogu konkurss, valitses ka lõppkontserdil. Kõik jagasid oma edu kaaslastega ning nautisid lõpupidu hiiglasliku tordiga. Õpetajatel oli taas võimalus vestelda žürii liikmetega.

Tänavune konkurss oli päeva võrra pikem kui eelmine, selletohtu oli žüriil pisut rohkem aega otsuste langetamiseks. Lisaks andsid žürii liikmed mitmeid meistrkursusi. Kuna nende vastu oli suur huvi, oleks oluline, et tulevikus reklaamitakse neid rohkem ning antakse rohkem informatsiooni.

Loodan, et hoolimata praegusest majanduskriisist, jätkab Eesti riik selliste silmapaistvate ürituste toetamist. Eelnenud konkursside žürii liige professor Gunter Hauer Saksamaalt ütles kord, et “Noorel Muusikul” on noortekonkursside hulgas eriline koht. Omalt poolt soovin üritusele väga pikka igat!

Mart Laas: Noorte tšellistide keskmine tase oli küllaltki hea, kuid säravaid, erilisi andeid seekord ei kuulnud. Väga meeldiv on saalis viibida ja muusikat kuulata, kui unustad, et interpreet on alles laps, ning võid pillimängu nautida hinnaalandust tegemata. Mõned sellised hetked olid. Ühe eredamana tooksin esile leedu poisi Augustas Gocentase mängitud Jevlahhovi “Meloodia”, mida žürii tunnustas ka eripreemiaga silmapaistva stiilitunnetuse eest.

Probleemidest rääkides mainiksin vahel mitte jõukohase repertuaari valimist. Soov raske looga silma paista ei ole pikemas perspektiivis alati õigustatud ja võib õpilase arengule hoopis negatiivselt mõjuda.

Eesti tšellomängijad esinesid soliidset ja oma võimete kohaselt. Parima tulemuse saavutas Laine Leichter õpilane Marcel Johannes Kits Tallinna Muusikakeskkoolist, kes võitis vanemas vanuserühmas II koha. Kasu said aga kindlasti kõik osalejad, sest nagu ikka konkursside puhul, on tulemu- sest tähtsam osavõtt ja see suur töö, mis võistluseks valmistumisel ära tehakse.

Klaveri žürii – vasakult Ülle Sisa, Carlos Juris, Anita Paže ja Liv Glaser noorema vanuserühma II preemia võitja Ulyiana Safiullinaga.

Viiuldajate vanema vanuserühma II preemia Katariina Maria Kits.

Klaver A-vanuserühm

I koht **Arseny Mun** (Venemaa, õp Elena Zjabreva)
diplom J. S. Bachi teose parima interpreteerimise eest,
diplom virtuoospala parima esituse eest,
dirigendi preemia

I koht **Kuisma Sippola** (Soome, õp Meri Louhos)
diplom klaveri eriala noorimale osavõtjale

II koht **Ulyana Safiullina** (Eesti, õp Svetlana Rosseva)
Aleksei Shagayev (Venemaa, õp Olga Kurnavina)

Diplom esinemise eest II voorus, Erna Saare eripreemia – **Uku Kert Paidra** (Eesti, õp Marju Roots)

Klaver B-vanuserühm

I koht **Vladislavs Klevickis** (Läti, õp Ineta Šimane)

II koht **Ugne Danute Vazgileviciute** (Leedu, õp Diana Berulyte)

III koht **Sijin Liang** (Hiina, õp P. V. Fedotova)
Vladislav Safarov (Eesti, õp Vladimira Ljutova)

Diplom esinemise eest II voorus – **Mangirdas Janušaitis**
(Leedu, õp Rymante Terese Šerkšnyte)

Diplom romantilise pala parima esituse eest – **Jagoda Stanicka**
(Poola, õp Agnieszka Szulc-Brzyska)

Diplom virtuoospala parima esituse eest – **Yu Jin Kim** (Korea,
õp Michael Bischoffberger)

Diplom Eesti helilooja teose parima esituse eest – **Arno**

Gabriel Humal (Eesti, õp Liina Kütt)

Diplom väljapaistva stiilitunnetuse eest – **Rasmus Andreas Raide**
(Eesti, õp Ell Saviauk ja Martti Raide)

Viul A-vanuserühm

I koht **Sanni Saarinen** (Soome, õp Pertti Sutinen)

Diplom kohustusliku pala parima esituse eest,
diplom virtuoospala parima esituse eest

II koht **Johanna Gläsel** (Saksamaa, õp Ani Aghabekyan)
Roman Rybkin (Venemaa, õp Irina Chichina)

III koht **Ziyue Fan** (Soome, õp Sirppa Lannes-Tukiainen)

Diplom viiuli eriala nooremale osavõtjale – **Alise Bondarenko**
(Läti, õp Olga Isakova)

Viiul B-vanuserühm

I koht **Tami Pohjola** (Soome, õp Grazuna Zeranska-Gebert)

Diplom J. S. Bachi teose parima interpreteerimise eest

I koht **Phoebe White** (Iirimaa, õp Fionnuala Hunt)

Diplom Eesti helilooja teose parima esituse eest

II koht **Katariina Maria Kits** (Eesti, õp Tiiu Peäske)

II koht **Sonoko Miriam Shimano Welde** (Norra, õp Alf Richard Kraggerud)

Diplom virtuoospala Sindingi “Presto” parima esituse eest

III koht **Sofia Fedotova** (Venemaa, õp Tatiana Polozova)

Diplom lootustandvale talendile – **Roza Lusine Dzhavadyan**
(Venemaa, õp L. Smolyanskaya)

Tšello A-vanuserühm

I koht **Daria Kalyuzhnaja** (Venemaa, õp Nina Zhemoldinova)

Diplom virtuoospala parima esituse eest

I koht **Sebastian Kozub** (Poola, õp Miroslaw Kozub)

III koht **Julius Jonusas** (Leedu, õp Ramute Kalnenaite)

Diplom kohustusliku pala parima esituse eest

Diplom tšello eriala noorimale osavõtjale

Tšello B-vanuserühm

I koht **Jonathan Roozeman** (Soome, õp Tuija Vainio)

Diplom J. S. Bachi teose parima interpreteerimise eest,

Diplom Eesti helilooja teose parima esituse eest,

Timo Steineri eripreemia

II koht **Marcel Johannes Kits** (Eesti, õp Laine Leichter)

Ivan Skanavi (Venemaa, õp Tamara Alexeeva)

III koht **Kristina Kazankina** (Venemaa, õp Nina Zhemoldinova)

Diplom väljapaistva stiilitunnetuse eest – **Augustas Gocontas**
(Leedu, õp Ramute Kalnenaite)

Tšellistide vanema vanuserühma II preemia

Marcel Johannes Kits.

FOTOD ÜLAR LINNUSTE

MINU SUVEMUUSIKA

MARIUS PETERSON
näitleja, lavastaja ja muusik

Mõni aasta tagasi suvel lõpetasin raadios laupäevase hommikusaate ja kõndisin vanalinna. Enne proovi oli paar vaba tundi, läksin Muusikamaja aeda kohvi jooma. Muusikamaja saali uks oli lahti ja sealt kostis klaveri harjutamist. Keegi laps mängis, õpetaja katkestas vahel ja tegi tähelepanekuid. Mida täpselt harjutati, ei mäletagi, kuid see oli midagi tuttavat, Mozart või Chopin. Ja see, kuidas need klaverihelid segunesid roheluse ning looduse- ja (üksikute) linnahelidega, oli kuidagi väga suvine ja tegi õnnelikuks. Istusin seal tükk aega.

Suvised muusikaga seostub kohe ka Jaroslavi festival "Meie juurte laulud", mis toimub igal aastal augusti lõpus Kagu-Poolas. Minu jaoks mõneti festivali etalon, kus kohtuvad liturgiline, varajane ja pärimuslik muusika. Seal olen palju õppinud, palju uut avastanud, paljusid mulle tähtsaid inimesi kohanud. Kui peaks minema nii, et sel aastal sinna ei jõua, siis mõttes ja raadio vahendusel olen kindlasti kohal.

Enda selle suve muusikalistest plaanidest on suurem osa seotud Belgia ansambliga Graindelavoix. Juulikuus hakkame proovima uue plaadi kava, mis on inspireeritud 13. sajandi kirikuehitaja Villard de Honecourt'i isikust ja tema säilinud joonistustest. Augustiks tellis festival "Laus Polyphoniae" meilt kava, kus on Palestrina *Missa Papae Marcelli*.

Ansambel Stella otsingulisel festivalil Peterburis

LAURI LEIS
muusik ja muusikakriitik

Peterburis aprilli lõpul kolmeteistkümnendat korda toimunud Sergei Kurjohhini nimeline rahvusvaheline festival "SKIF" on tõenäoliselt tuntuim iga-aastane avangardse muusika üritus Venemaal. Festival on võtnud oma ülesandeks avastada uusi nimesid erinevate riikide progressiivses ja originaalses muusikas. Käesoleval aastal oli festivalil kolmkümmend muusikaprojekti, teiste seas ka ansambel Stella Eestist. Festivali korraldamise eest kannab hoolt Sankt-Peterburgi Sergei Kurjohhini Fond. Sergei Kurjohhin (15. 06. 1954 – 9. 07. 1996) oli väljaspool Venemaad tunnustatud eelkõige kui jazzmuusik ja helilooja, kuid oma lühikese elu lõpul jõudis ta muu hulgas tegelda ka *performance*'i ja näitlemisega.

Sama mitmekülgne kui festivalile nime andnud muusiku tegevus, oli ka ürituse programm. Esimesel päeval näidati publikule eksperimentaalfilme, kahel järgmisel päeval astus kahel laval üles ligi kolmkümmend esinejat. Kaugeimad külalised olid pärit Jaapanist. Hinnatud proge/*hardcore*-grupi Zeni Geva liider KK Null esitas lisaks oma põhiansambli loomingule ka erikava koos üheks maailma omapärasemaks löökriistamängijaks peetava Zev'iga. Sama põ-

nevaks osutus teinegi legendaarsetest muusikutest koosnev duett, mille liikmeteks on elektroonikaguru Burnt Friedman ja ansambli Can kunagine trummar Jaki Liebrezeit Saksamaalt. Hollandlaste Rikkert Broki ja Maarten Halmansi *performance* "Optical Machines" oli üks festivali haruldasemaid projekte. See kujutas endast iselaadset laboratooriumi modifitseeritud grammofonide, lampide, kaamerate ja nendega ühenduses olevate analoogsüntesaatoritega. Meeldejääv oli norra *free-jazz*-saksofonisti Frode Gjerstadi etteaste. Esinejate nimistu hõlmas veel külalisi Itaaliast (OvO), Prantsusmaalt (naisartistid Sir Alice ja Kania Tieffer oma soolokavadega), Austraaliast (*indie*-trio Pivot), Lätist (avangardteatri jaoks esoteerilist taustamuusikat tegev grupp Puseh Pusew), Poolast (jazz-rocki ja *funk*'i segav nelik Baaba), Valgevenest (süntpop-trio Cassiopeia), Soomest (postrock-grupp Shogun Kunitoki), Ameerika Ühendriikidest (eksperimentaalpoppi viljelev ansambel Deerhoof) ja muidugi Venemaalt (ansamblid Eject, Moremoney ja Otomoto). Eelmisel aastal osales festivalil "SKIF" ansambel Luarvik Luarvik ning loodetavasti leiavad korraldajad oma festivalile huvitavaid eesti artiste edaspidigi.

In principio. Arvo Pärt. ECM New Series 2050

See album, mida paljud on pikisilmi oodanud, viib laia ülemaailmse plaadipubliku ette suure osa Eesti muusikaelu parimatest loomejõududest: ERSO, Tallinna Kammerorkestri, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tõnu Kaljuste. Kaljustele on pühendatud ka plaadi ava- ja nimeos "In principio" (2003, koorile ja okestrile), mille esimene osa rabab draamaatilise, monumentaalse orkestri kõla ja mastaapidega. Edasi areneb teos sidusama tekstuuri ja ajas kulgemise märgi all, kuid viieosalise kompositsiooni lõpuosades naasevad kohati ehmatavaltki jõulised pursked, mis on teostatud mõjuvalt, sümfooniaorkestri võimalusi oskuslikult arvesse võttes ja rakendades. Orkestriteos "La Sindone" (2005) demonstreerib, samaselt eelnenuga, suuri dünaamilisi kontraste ja avarat kõlaruumi, kuid kõlakangas on siin tihedam; tähistab ju ka pealkiri "La Sindone" kangast – Torino katedraalis reliikviana hoitava väidetavat Kristuse surilina. "Cecilia, vergine romana" (2000/2002) paneb oma nõudliku partituuriga koori proovile, kuid EFK kõlab siin suurepäraselt, nagu ka haprakoelises hingestatut teoses "Da pacem Domine" (2004/2007), kus pikad, justkui õide puhkevate lilledena esile tõusvad noodid omandavad maagilise toime ning kus katarsise atmosfäärist toovad kuulaja välja alles lepitust ja teatud "ankrutunnet" pakkuvad kadentsikohad. Albumi lõpetavad kaks orkestriteost Tallinna Kammerorkestri esituses: "Mein Weg" (1989/99, uusversioon 2000) ja "Für Lennart in memoriam" (2006). Viimane neist mõjub taas väga sügavalt tänu intensiivsetele keelpillikõladele ning Pärtile ainuomasele

oskusele luua reaalselt kõlavate helide ümber veel hoopis avaram kõla-, vaimu- ja tunderuum. Loomulikult teevad teose eriliseks ka selle taust ja tähendus, seekord eelkõige eesti kuulaja ja eesti rahva jaoks.

JOOSEP SANG

U: Ansambel U: UCD 001

Kuue tegevusaastaga on mängijad ansamblina küpsenud, algul olid nad intensiivsusest nii erinevad, et see tundus isegi huvitav, otsekui omamoodi salateater. Repertuaari on U: alati valinud kindla suunitlusega. Esimesel CD-l on valik 1970. aastatel sündinud eesti heliloojate teostest. Esitus, kõla ja teoste järjestus on suurepärased.

Kava raamivad Märkt-Matis Lille "Kui piisonid läksid ära" ja "Mu nuttev hääl on sügistuul" sisaldavad tema kõige ekspressiivsemat muusikat. Eraldi tänu talle kahe võimsa teksti koju kättetoomise eest, kusjuures võrdselt "...sügistuule" kommentaaris tsiteeritud jaapani haikuga mõjub luuletekstina ka indiaanipealiku napp jutustus "...piisonites", kus on muusikaliselt töödeldud Rein Oja sobiva häälega loetud teksti.

Helena Tulve verivärske "stream 2", kus kolm aastat vana mat "streami" (ansambli Seattle Chamber Players neljale meloodiapillile) on täiendatud klaveri ja löökpillidega, kõlab uuel kujul märksa rikkamalt. Nagunii leiab Tulve sageli ka meloodiapillidest löökpillitambreid, balansseerides delikaatselt ja komistamata määratletud ja määratlemata kõrgusega helide vahel.

Tatjana Kozlova samalaadset

avatud piiridega muusikas muutuvad kõlasündmused veidi lennukamalt. "Circles" esindab hästi ka autori leidlikkust olmeesemete ülen-damisel muusikainstrumentideks, mida on eriti tore jälgida elavas ettekandes.

Tauno Aints pealkiri "rfilm" meenutab interneti salasõna, ent viitab pealkirjade sarjale (juba on valmis orkestriteos "2film"). Teosele on tunnuslik rütmi ühtlaselt aeglane tiksumine, mille üha muutuv tämber välistab kuulamise inertsi. Mis puutub seostesse muusika ja filmi vahel, siis pole "rfilm" filmilikum kui mis tahes teine kujundlik ja heade proportsioonidega helitöö, millele saaks ühtegi nooti muutmata rajada põneva abstraktse animafilmi.

Veel on CD-l ansambli tõlgendus heliloojate eakaaslase, kunstnik Andres Loo videot "Miimiline partituur". Kuna CD-l videot ei näe ja muusikal pole midagi ühist Loo rockmuusikaga, on see U: ühislooming, mis seostub ansambli erihuvi, vaba improvisatsiooniga. Video annab mängijatele ju veel enam vabadust kui nn graafiline partituur.

Elegantselt valge plaadikujundus (Tuuli Aule koostöös ansambliga) sisuliselt paraku ei toimi. Kai Tamme koostatud tekst teoste andmete ja heliloojate kommentaaridega on trükitud nagu salakirjas, see ilmub nähtavale üksnes ereda valguse käes teatud nurga all ja on korralikult loetav ainult arvutist. Teades keskmise muusikatudengi ükskõiksust muusikaga seotud sõna vastu, võib arvata, et paljud loobuvadki tekstiga vaeva nägemast, jäädes ilma kuulmismuljet süvendavatest kommentaaridest, näiteks sellest, kui originaalsel teel sündis "Circles", või et "Mu nuttev hääl on sügistuul" on kirjutatud, mõeldes kahele kopterionnetuses hukkunud noorele muusikule, keda väga eredalt mäletatakse. CD ise on väärt laiemat levikut. Igal uuel kuulamisel tundub see üha parem, mida ei saa öelda kaugeltki kõikide plaatide kohta uue muusika riivil.

MERIKE VAITMAA kuulaja

Suur härg. Oort. Oort OA 003

Eesti kaalukaim regirock'i grupp Oort plaatidega ei larista. "Suur härg" ilmus viis aastat pärast eelmist albumit "Veere, veere, päevakene" ning kaheksa aastat pärast omanimelist debüüti. Otsast lõpuni müütilistele regilauludele keskenduv "Suur härg" on kokku pandud erinevaist allikaist ammutatud materjalist.

Eesti folgi-skene on hetkel võimsam kui kunagi varem, pärimusmuusikale keskendunud gruppide esinemisareaal märgatavalt laiem. Möödas on ajad, kui seda masti bände sai kuulda üksnes sündasuisel Viljandi pärimusmuusikapilkerkaaril. Uusi söakaid ja energilisi tegijaid tuleb peale ning see on ütlemata tore. Aga seda toredam on, et Oorti sügavuse ja rabavalt mitmekihilise väe kõrvale pole esimese hooga midagi panna. Vaid Rein Rannapi ja Peeter Volkonski Hõim viljeles enam kui veerand sajandi eest midagi nõnda tummist ja hingesügavuses moodsa kultuurikihi alla mattunut reanimeerivat.

Oort peab oluliseks laule ja lugusid, mis korrastavad ja arendavad inimese suhet nähtamatu maailmaga. Bändi karismaatiline ninamees Aleksander "Sass" Sünter on veendunud, et meil on midagi palju väärtuslikumat kui ohvri roll, mille sagedasti masohhistlikult kanda võtame. Kui leiad kontakti sellega, kes sa õieti oled, ja mida tähendavad aastatuhandetevanune esivanemate pärand ja loodus meie ümber, võib sündida suuri asju.

Plaadi avalugu on alati üks olulisemaid, kujundab ju kuulaja pahahtihti pelgalt selle põhjal oma arvamus. "Suure härja" avapalasse

“Kurg kündmas” ongi peidetud rohkem või vähem märgatavalt kogu ansambli plaati peidetud kapatsiteet. Kui keegi otsustab kokku panna eesti moodsama pärimusmuusika antoloogia, peab sinna kindlasti kuuluma plaadi üks liigutavamaid hetki, magusvalusalt igatsev ning enda sisse vaatama kutsuv “Kallis kiik”. Välja ei tohiks jääda ka veidi ootamatu rütmilahendusega majesteetlik “Suur tamm”, mille müütiline alatoon kõlab vastu igast bassitüminast. Ning “Tähemõrsja” on niivõrd hingecriipiv ja liigutav, et kui tegin Sassiga uue plaadi teemal intervjuud, jäid mul “Tähemõrsja” kohta küsides sõnad kurku kinni. Muidugi ei saa kõrvale jätta plaadi nimilugu, mida kasutati tervendusloitsuna ajuinfarkti ja ajuinsuldi puhul.

Sass armastab öelda, et keeles on palju võtmeid, mida tihti ei märgata. Seni, kuni me räägime ja mõtleme eesti keeles, kanname neid võtmeid endaga kaasas, sõltumata sellest, kas oleme aru saanud, millise luku nad lahti teevad. Oorti “Suur härg” toob need võtmed sissakandikul kätte. Millise luku nad avavad, jääb juba kuulaja leida.

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik

Meie oma pisikene Mozart. Stella.

Stellatallinn OÜ

“Kui tähti süüdatakse, ju siis on seda kellelgi vaja...”

Kirevasse ümbrisesse pakitud tähte nimega “Meie oma pisikene Mozart” oli juba ammu väga vaja. Oivaline live-bänd Stella elik õeksed Mammu ja Kati (trummid ja DJ-masin), Lotte Jürjendal (vokaal ja süntesaator), Carmen Lindam (viulil) ja Tauno Pääslane (kitarr) on suutnud

helikonservi talletada tolle energia, millega nad on juba mitmeid aastaid suutnud kontserdipublikut orbiidile lennutada.

See on psühheedeelse elektro-rocki groteskne maailm – skandee-rivateks karjeteks muunduv laul koos kriiskava viiuli ja pöördes kitariga kosmosesse püüdlamas. Mosaikset helimassiivi kildudeks tagu masinlik rütmigrupp. Kõike kuulud mingitesse raamidesse lahterdada on võimatu. Muusikaliste allhoovuste rägastik ulatub klassikast tänapäevani välja. Industriaalse kõlavärviga “Africa”, “P45”, “Soldiers”, “Dalai Lama”, diskolik “First Kiss” ja melanholne instrumentaalpala “Love I!” on vaid osakesed meelelust tripist helide ilma, universumise, kus väisatakse korraga nii taevast kui põrgut.

Jääb loota, et meie oma pisikeselt Mozartilt keegi niipea veel reekviemi ei telli.

P.S. Stellaarsed muusikud ise soovivad üledoosi vältimiseks kuulata plaadilt üks-kaks lugu päevas.

MEELIS HAINSOO
muusik

Desde Manhattan. Kristjan Randalu.

JAZZ'n'ARTS JnA4209

Pianist Kristjan Randalu on esimene eesti soost muusik, kes tõusnud tõelise rahvusvahelise jazziliidi sekka. Seda rõõmustavam on, et Randalu tähelelend on alles alanud ning ees ootab piiritu taevaruum. Randalu peent klaverimängu saab kuulda paljudel plaatidel, sealhulgas Eesti muusikute omadel, kuid seni kuuldutest on “Desde Manhattan” parim. Noorte muusikute Antonio Migueli (bass), Stephan Brauni

(tšello) ja Bodek Janke (trummid) abiga maalib pianist kauneid helipilte, kus eeleegilised meeleolud vahelduvad reljeefsematega ning hoolega kontrollitud kõlavahekorrad spontaansete sõõstudega. Avapala “Rignana” on romantiline ja filmilik, samad meeleolud kanduvad ka järgmisse Randalu kompositsiooni “Hinken”, millele lisab hoogu tuline klaverisoolo. Bodek Janke “Folk-song” sukeldub pärast teema esitust latin jazz'i tormilistesse voogudesse. Sellele järgneb Randalu “Stiller Beobachter”, mis paneb taas imetlema pianisti kõrget kõlakuultuuri ja fantaasialendu, tasakaalustajaks kantileensed tšelloliinid. Plaadi lõpuosa on trummar Janke loomingul päralt (koos temaga salvestas Randalu hiljuti ka suurepärase kontsertplaadi). “Trust” algab poolakeelse vokaalintroga ning jätkub bebop'i liinidega “kuuma” jazziga, pakkudes sooloruumi ka Stephan Braunile. Ka palades “Na skafkach” ja “Teraz” sulavad kokku etnokõlad ning akustiline jazz. Kolme Bodek Janke pala vahele mahub albumi ainus laenuklugu, bebop'i standard “Anthropology”, mis justkui kinnitaks, et Randalu ja tema kaaslaste muusika ammutab selget vett jazz'i juurtest, kuid saab laia lehestiku kaudu soojust ja valgust ka etnost, klassikast ja muust ümbritsevast. “Desde Manhattan” on kaudu kokku kõlav ja inspireeritud muusitsemist talletav meistritöö esimesest noodist kuni viimaseni.

JOOSEP SANG

Kiletron. Ans Andur.

Seksound seks022

Ans Andur on tegutsenud juba õige mitu aastat ja andnud välja ka mitu heliplaati, Seksoundi all neist kolm. “Kiletron” lükkab eelmised ümber,

julgen väita. Miks? Sellepärast, et Ans Andur on kasvatanud endas ka muid jooke, kui juba tavaliselt mõjuv indie-pop – lisaks Wedding Presentile viib “Kiletroni” kuulamine mõttetud kuuekümnendatesse, kui tegutsesid Virmalised ja Beach Boys, ning toob tagasi tänapäeva, Animal Collective'i ja Magnetic Fieldsi manu. Kui tahta Ans Andurit kusagile paigutada ja siin veel nimesid loopida, siis võib tõmmata mõtetelise joone Kõõgi, Eliidi ja Pia Frauside vahele ning püüda Ans Andurit nende vahele sobitada. Sobib hästi ja sealjuures erinevatesse kohtadesse. Ans Andur ei laula hingevalust, mida indie-popp ehk eeldab. Selle asemel on bändi tekstid kohati nagu luigjakirjad ajalehes (“Praha kevad”, “100”) või teismelise mõtted (“Ester”, “Reede”) – oma naiivsuses isegi nauditavad, pakkudes kinnitust selle kohta, et ka eesti keeles võib häid laulusõnu kirjutada. “Kiletron” on eelkõige meelelahutuslik, isegi tantsitav, kui soovi peaks olema. Rütmilt vaheldusrikas, meloodiaalt lihtne ja meeldejääv. Plaadil on õige mitu hitipotentsiaaliga lugu. Mis valmistaks rohkem rõõmu kui see, et meie raadiojaamad julgeksid humanitaarabina saadud plaatide kõrval ka värsket kodumaist mängida. Ans Anduri biitmuusikaga flirtiv kitarripop ei riiva kõrv ja annab energiat nagu hommikune kaerapuder.

TÕNU KARJATSE
muusika- ja filmikriitik

Coca Inca. Weekend Guitar Trio.

Weekend Guitar Trio

Weekend Guitar Trio on juba mõnda aega nautinud märkimisväärset,

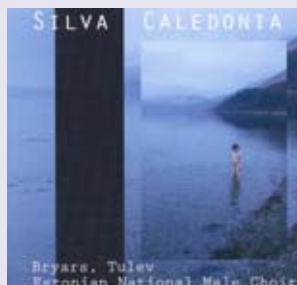
kuid ka igati teenitud tähelepanu, millega on kaasnenud tunnustus ja tuntus (niipalju kui see sellise nišimuusika juures on üldse võimalik), huvitavad koostööprojektid ning võimalus keskmisest sagedamini plaate välja anda. Robert Jürjendali, Mart Soo ja Tõnis Leemetsa ühiskatla viimane keedus kannab eksootilist pealkirja “Coca Inca” ning pakub fantaasiarikast ansambli loomingut, mis paneb sageli unustama, et tegemist on kolmest kitarrist (hea küll, ka elektroonilistest “abimeestest”) koosneva ansambliga.

Kui WGT kõlapalett on lisandunud uusi värve, siis stiililiselt pole suurt muutust märgata. Trio tegutseb endiselt stiilidevahelisel eikellegimaal, kirjutades ja esitades muusikat, mis pakub pide- ja puutepunkte nii nüüdisaegse kunstmuusika, proge, kui ka jazz austajale. Lisaks on selles (harva üdini tõsisel) muusikas tunda ka aktsente erinevatest etnomuusikatest, ehkki raske on näpuga näidata, millistest täpselt. Kui tahta proovida, võiks näiteks plaadi nimiloost leida pudemeid aafrikalikust kitarrikäsitlusest ja Colombia rahvusmuusika *cumbia* rütmikast. Kuid eelkõige sünnib maailmamuusikast raasuke siin noppides omamoodi *folklore imagineaire*, mida iseloomustab avara vaatenurga globaalsus, kuid kus puudub muusikaline “kodutunne”. WGT üks kõlalisid patente on alati olnud ka avarakõlaline kaaluta olek ning uuel plaadilgi on selliseid ebamaiseid lugusid mitu, näiteks “Teleporter” ja “Orbiidile!”.

Enamik “Coca Inca” paladest on meeldiv ja ergas kuulamismuusika, mis köidab tähelepanu oma värskete ja vaheldusrikaste kõladega. Loomulikult on värskel elamuse mõju kõige suurem, kuid mulle tundub siiski, et tegemist on ühe tugevama albumiga WGT juba üsna soliidse diskoograafias.

JOOSEP SANG

KUULA KA NEID

Silva Caledonia. Bryars, Tulev, Estonian National Male Choir.

GB Records BCGBCD11

Eesti Rahvusmeeskoori eelmine peadirigent Kaspars Putniņš pööras suurt tähelepanu nüüdismuusikale, töötades meelsasti käsikäes heliloojatega nende uute teoste esmaesituste ja -salvestuste kallal. Käesolev plaat sisaldab varem salvestamata teoseid meie aja ühe populaarsema helilooja Gavin Bryarsi sulest, samuti uudisteost Toivo Tulevilt. Lisaks kooripaladele on albumil ka kontabassikontsert “Farewell to St Petersburg”, mille esitavad solist Daniel Nix ja Pärnu linnaorkester.

Heliseb väljadel. Tallinna Muusikakeskkooli noortekoor.

Tallinna Muusikakeskkool

Ingrid Kõrvitsa käe all laulev kaunikõlaline koolikoor, millel on ette näidata mitmeid auhindu rahvusvahelistelt koorikonkurssidelt, on plaadile salvestanud valiku eesti muusikat. Enim on teoseid Cyrillus Kreegilt (kolm vaimulikku rahvalaulu ja “Õnnis on inimene”) ning Veljo Tormiselt (kaks osa tsüklist “Talvemustrid”, “Laulusild”, Lauliku lapsepõli”) ja “Käsikivimäng”), kuid heliloojatest on esindatud ka Arvo Pärt, Tõnu Kõrvits, Urmas Sisask, Mart Siimer ja Aivar Joonas.

ETV noortekoor.

LEM

Viimasel ajal kuuleb välis- ja kodumaiste ekspertide käest aina sagedamini, et erinevatest kooriliikidest on Eestis kõige paremal järjel tütarlastekoorid. Äsja dirigent Külli Kiiveti käe all Montreux’ festivalil triumfeerinud ETV noortekoor on selle ere kinnitus. Tüdrukute värskete häälte esituses kõlab värvikas valik eesti muusika klassikast, Härmast, Kreegilt ja Saarest kuni Tormise, Mägi ja Sisaskini, aga ka romantilisest ja nüüdisaegsest Euroopa koorimuusikast (Rahmaninov, Poulenc, Rautavaara jt).

Obsessive. Ray Astero.

Ray Astero

EP sisaldab *indie*-taustaga laulja ja kitarristi Ray Astero salvestusi aastatest 2007–2008. Kuulama panevalt esitatud ja produtseeritud kuus avalikku ja kaks varjatud rada viivad kuulaja unelevasse-unistavasse heliilma, millele annavad ilme Ray Astero kõrva sisse laulev vokaal ning vaheldusrikas mäng akustilistel ja elektrikitarridel. Kuuldavasti on varsti kavas ka täispikk album.

JOOSEP SANG

Juuni

Tallinnas

30. 05 – 6. 06 XXVIII Tallinna vanalinna päevad
1. 06 kell 19 Kohtumispaik Eesti: Põhjamaade Sümfooniaorkester, David Geringas (tšello), Carolin Widmann (viul), Jörg Widmann (klarnet), Marko Martin (klaver), Anu Tali (dirigent) Estonia kontserdisaalis
2. 06 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvuskooper Estonias
3. 06 kell 19 J. Straussi operett "Viini veri" Rahvuskooper Estonias
4.–6. 06 VII rahvusvaheline noorte jazz-improviseerimise festival "Visioon" Tallinnas ja Saue
5. 06 kell 19 London Chorus, Ronald Corp (dirigent) Jaani kirikus
5. ja 6. 06 kell 19 Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvuskooper Estonias
6.–8. 06 XII loomingu ja improviseerimise päevad Tallinnas ja Saue
6. 06 kell 12 Orelipooltund: Tiia Tenno toomkirikus
6. 06 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis
6. 06 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Sigrid Kuulmann-Martin (viul), Marko Martin (klaver) Kadrioru lossis
7. 06 kell 12 Lasteballett "Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvuskooper Estonias
7. 06 kell 19 Eri Klas 70. Kui su hing on noor...: Cynthia Makris, Elvira Hohlova, Marion Melnik, Raimo Sirkkiä, Gabriel Suovanen, Aleksandr Antonenko, Angelika Mikk, Helen Lokuta, Mart Madiste, Rauno Elp, Mati Palm, Andres Köster, Andero Ermel, Veiko Tubin, Mart Toome, Priit Võigemast, Rahvuskooper Estonia koor, ERSO, Estonian Dream Big Band; Vello Pähn, Jüri Alperden, Antti Sarpila, Jüri Leiten, Eri Klas (dirigent); Anu Tali ja Veiko Täär (õhtu juhid) raekoja platsil
9. 06 kell 19 Rahvakoraali lummuses: Kadri Hunt (vokaal), Weekend Guitar Trio Nigulistes
9. 06 kell 19 Verdi ooper "Maskiball" Rahvuskooper Estonias
10. 06 kell 18 Helen Tobias-Duesbergi 90. sünnipäeva kontsert: TTÜ vilistlaste naiskoor, Andres Heinapuu, Anne Dorbek (dirigent); Kaarli kiriku kontsertkoor, Mikk Üleoja (dirigent); Piret Aidulo (orel), Kristi Veeber (sopran) Kaarli kirikus

10. 06 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvuskooper Estonias
11. ja 13. 06 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvuskooper Estonias
12. 06 kell 19 Ballett "Kolm musketäri" Malcolm Arnoldi muusikale Rahvuskooper Estonias
13. 06 kell 12 Orelipooltund: Kersti Petermann toomkirikus
13. 06 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis
13. 06 kell 18 Una corda: Kristi Mühling (kannel), Liis Jürgens (harf), Ene Nael (klavessiin) Mederi saalis
13. 06 kell 19 Noorte Meistrite Akadeemia: Geraldine Casanova (sopran), Piia Paemurru (klaver) raekojas
14. 06 kell 19 Peterburi muusikalise komöödiateatri solistide galakontsert Vene Kultuurikeskuses
15. 06 kell 18 Laine Leichter 90. sünnipäevale pühendatud kontsert. 12 viiast meest – muusikat suurtele tšelloansamblikele: NYJD ensemble, Olari Elts (dirigent) Estonia kontserdisaalis
16. 06 kell 19 Kasakate ansambel Kuban Nigulistes
17. 06 kell 19 Mendelsonatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt toomkirikus
19. 06 kell 18 Meistrite Akadeemia: Pille Lill (sopran), Marje Lohuaru (klaver) raekojas
20. 06 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
20. 06 kell 18 Eesti variatsioonid: Reval Ensemble raekojas
20. 06 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Heli Veskus (sopran), Vardo Rumessen (klaver) Kadrioru lossis
26. 06 kell 19 Armastusega Prantsusmaalt: Geraldine Casanova (sopran), Oliver Kuusik (tenor), Aare-Paul Lattik (orel) Nigulistes
27. 06 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
27. 06 kell 18 Musica Brasileira: Daniel Marques (kitarr), Sergio Krakowski (löökpillid), Ele Raik (vokaal) raekojas
28. 06 kell 17 Oksana Sinkova (flööt), Lea Leiten (klaver) Tallinna Kunstihoones
30. 06 kell 19 Vladimir Košuba (orel) Nigulistes

Tartus

4.–7. 06 VIII Eesti noorte heliloojate festival Jaani kirikus
6. 06 kell 19 Una corda: Kristi Mühling (kannel), Liis Jürgens (harf), Ene Nael (klavessiin) Jaani kirikus
9. 06 kell 19 Mendelsonatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt Peetri kirikus
11. 06 kell 18 Regilaulutuba Linna-kodaniku muuseumis
12. 06 kell 17.30 Estonia Poistekoos, Hirvo Surva (dirigent), Tartu Poistekoos, Undel Kokk ja Anneli Traks (dirigendid) Tartu Ülikooli aulas
12. 06 kell 19 Anna Põldvee (vokaal), Kristjan Mazurtšak (saksofon), Joel Remmel (klaver), Ara Yaralyan (kontrabass), Aleksandra Anstal (löökpillid) Vanemuise kontserdimajas
12. 06 kell 19 Tartu laulupeo pidulikkontsert: Vanemuise sümfooniaorkester, Tartu Akadeemiline Meeskoor, TÜ Akadeemiline Naiskoor, TÜ kammerkoor, Tartu noortekoos; Karmen Puis (metsosopran), Taavi Tampuu (bariton), Lauri Sirp ja Taavo Virkhaus (dirigendid) Maarja kiriku hoones (Pepleri 1)
13. 06 kell 18 Tartu laulupeo rongkäik ja kontsert lauluväljakul
16. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Öigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Tartu laululaval
20. 06 kell 19 Kasakate ansambel Kuban Jaani kirikus

Pärnus

22. 05 – 5. 06 Pärnu rahvusvaheline ooperimuusika festival "PromFest"
6. 06 kell 19 London Chorus, Ronald Corp (dirigent) Pärnu kontserdimajas
11. 06 kell 19 Anna Põldvee (vokaal), Kristjan Mazurtšak (saksofon), Joel Remmel (klaver), Ara Yaralyan (kontrabass), Aleksandra Anstal (löökpillid) Pärnu kontserdimajas
13. 06 kell 18 ja 21.30 Peterburi muusikalise komöödiateatri solistide galakontsert Pärnu kontserdimajas
18. 06 kell 19 Kasakate ansambel Kuban Pärnu Issandamuutmise kirikus
20. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit

Öigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Pärnu vallikäärus
21. 06 Suve avakontsert: Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperden (dirigent) Ammende Villa aias
28. 06 kell 20 Raepromenaad: Kristo Käo (kitarr ja lauto), Maria Rääk (tants ja kastanjetid) raehoovis

Jõhvis

1. 06 kell 20 Heategevuskontsert Olav Ehala lauludega: Liisi Koikson, Lauri Liiv, Mikk Saar, Olav Ehala, vokaalansambel Meelega Jõhvi kontserdimajas
10. 06 kell 18 Rahvakoraali lummuses: Kadri Hunt (vokaal), Weekend Guitar Trio Mihkli kirikus
17. 06 kell 19 Kasakate ansambel Kuban Jõhvi kontserdimajas
20. 06 kell 19 Musica Brasileira: Daniel Marques (kitarr), Sergio Krakowski (löökpillid), Ele Raik (vokaal) Jõhvi kontserdimajas

Viljandis

16. 06 kell 20 Heategevuskontsert Olav Ehala lauludega: Liisi Koikson, Lauri Liiv, Mikk Saar, Olav Ehala, vokaalansambel Meelega Ugala teatris
18. 06 kell 20 Ranas – Duo Porteno De Tango (Argentiina) Pärnumuusika Aidas
22. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Öigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Viljandi Kaevumäel

Mujal Eestis

31. 05 – 10. 06 Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival Narvas
2. 06 kell 20 Heategevuskontsert Olav Ehala lauludega: Liisi Koikson, Lauri Liiv, Mikk Saar, Olav Ehala, vokaalansambel Meelega Põltsamaa kultuurikeskuses
3. ja 4. 06 kell 20 Heategevuskontsert Olav Ehala lauludega: Liisi Koikson, Lauri Liiv, Mikk Saar, Olav Ehala, vokaalansambel Meelega Paide ja Põlva kultuurikeskuses
4. 06 kell 19 Mendelsonatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt Põltsamaa

Niguliste kirikus

5.–7. 06 Türi kevadfestival

6. 06 kell 18.30 Hingemuusika: kammerkontsert Häädemeste Miikaeli kirikus

7. 06 kell 14 Eesti Rahvusmeeskoor ja keeliste, Tõnu Kaljuste (dirigent) Keila-Joa rippildadel

*

10. 06 kell 18 Mendelsonatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt Suure-Jaani Johannese kirikus

12. 06 kell 18 Juuru orelisüvi. Plaadiesitluskontsert: Kristel Aer (orel) Juuru Mihkli kirikus

17.–23. 06 XII Suure-Jaani muusikafestival

17. 06 kell 19 Peterburi muusikalise komöödiateatri solistide galakontsert Kuresaare linnaateiris

17. 06 kell 20 Heategevuskontsert Olav Ehala lauludega: Liisi Koikson, Lauri Liiv, Mikk Saar, Olav Ehala, vokaalansambel Meelega Viinistu katlamajas

17. ja 18. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Rapla Tammemäe laululaval ja Haapsalu piiskoplinnuse õuel

*

19. 06 kell 20 Juuru orelisüvi: Markku Heikinheimo (orel) Juuru Mihkli kirikus

19. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Keila lauluväljakul

20. 06 kell 19 Peterburi muusikalise komöödiateatri solistide galakontsert Narva kultuurikeskuses

21. 06 kell 19 Markku Heikinheimo (orel) Kadrina kirikus

21. 06 kell 20 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Rõuge Ööbikuorus

*

22. 06 Vox Clamantis Hiiumaa Pühalepa kirikus

23.–27. 06 X ajaloolise klahvpilli-, ansambli- ja orkestrimuusika suvekursus Juurus

23. 06 kell 19 Rahvakoraali lummuses: Kadri Hunt (vokaal), Weekend Guitar Trio Nissi kirikus

25.–28. 06 Muhu tulevikumuusika festival "Juu jääb"

25. ja 26. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidude-

koor, Margus Vaher ja saateansambel Paide vallimäel ja Tõrva tantsumäel

26. 06 kell 18 Möisaromantika:

Imbi Tarum, Kristiina Are, Ene Nael (klavessiin); Marju Riisikamp (klavikord), Teet Järvi (tšello), Eva Punder, Tiina Pangsep (viul); noored muusikud EMTAst, Vanalinna Hariduskolleeiumi Muusikakeskkoolist ja Tallinna Muusikakeskkoolist Maidla mõisas

27. 06 kell 16 ja 19 Hingemuusika: kammerkontsert Türi Püha Martini kirikus ja Käru kirikus

27. 06 kell 20 ERSO, Gianluca Littera (suupill), Paul Mägi (dirigent) Vormsi saarel

27. 06 kell 21 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Rakvere laululaval

28. 06 kell 20 Jaanipäevaks kõrgeks kasvab rohi: ansambel Fix, Birgit Õigemeel ja Tõrva neidudekoor, Margus Vaher ja saateansambel Viimsis, restoran Savoy ees

Muusikasaated Eesti Televisioonis

4. 06 Muusikadokumentaal: Mehiko unelm – Rolando Villazon. ETV

5. 06 Dokumentaalsari: Biitlid ja 60ndad 1/5. ETV

11. 06 Muusikadokumentaal: Hatšaturjan. ETV

12. 06 Dokumentaalsari: Biitlid ja 60ndad 2/5. ETV

18. 06 Muusikadokumentaal: Šostakovitš suures plaanis. ETV

19. 06 Dokumentaalsari: Biitlid ja 60ndad 3/5. ETV

25. 06 Muusikadokumentaal: Mahlerit dirigeerides. ETV

26. 06 Dokumentaalsari: Biitlid ja 60ndad 4/5. ETV

Juuli

Tallinnas

1. 07 kell 19 Orelikontsert: Hans Fagius toomkirikus

1. 07 kell 19 Eesti Riiklik Sümfoniaorkester, Neeme Järvi (dirigent) Estonia kontserdisaalis

2. ja 3. 07 kell 22 In principio: Risto Joost, Oliver Kuusik, Uku Joller (solistid), kammerkoor Voces Musicales,

segakoor Noorus, segakoor Cantus, Nargen festivali orkester, Tõnu Kaljuste (dirigent) Jaani kirikus

2.–5. 07 XXV laulu- ja XVIII tantsupidu "ÜhesHingamine" Tallinna lauluväljakul ja Kalevi staadionil

3. 07 kell 19 Hansa trubaduudid: Janno Pokk (võtmeharf), Anna-Liisa Eller (kromaatiline kannel, plokkflöödid, vile, käsitrummid), Endrik Üksvärav (vokaal), Maarja Uus (plokkflöödid, lauto) Mederi saalis

4. 07 kell 12 Orelipooltund: Maja Lyhne toomkirikus

4. 07 kell 17 Akadeemiline kammermuusika: Tallinna Keelpillikvartett Kadrioru lossis

*

7. 07 kell 19 Regina Kamenštšikova (orel) Nigulistes

10. 07 kell 19 Egidius Kwartet (Holland) Nigulistes

11. 07 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

11. 07 kell 18 Anna-Liisa Bezrodny (viul), Henry-David Varema (tšello) Mederi saalis

*

14. 07 kell 19 Käre Nordstoga (orel) Nigulistes

15. 07 kell 19 Orelikontsert: Kadri Ploompuu toomkirikus

15. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Oleviste kirikus

16. 07 kell 19 Bachi motetid: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Corelli Barokkorkester, Daniel Reuss (dirigent) Jaani kirikus

18. 07 kell 12 Orelipooltund: Jaanus Torrim toomkirikus

18. 07 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Andre Hinn (klaver) Kadrioru lossis

18. 07 kell 19 Vene Sarvekapell, Sergei Poljanitško (dirigent) Jaani kirikus

*

21. 07 kell 19 Roman Perucki (orel) Nigulistes

23. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Jaani kirikus

24. 07 kell 19 Baroki ilu ja võlu: Maria Veretenina (sopran), Raivo Tarum (barokktrompet), Imbi Tarum (klavessiin) Nigulistes

25. 07 kell 12 Orelipooltund: Erika Jefimova toomkirikus

25. 07 kell 18 Tuule Kann (kannel, vokaal), Jaak Sooäär (kitarr, live-elektronika) Mederi saalis

25. 07 kell 19 Haydni oratoorium "Loomine": Eesti Filharmoonia

Kammerkoor, Corelli Barokkorkester, Kädy Plaas (Gabriel), Mati Turi (Uriel), Uku Joller (Raphael), René Soom (Adam), Tui Hirv (Eva), Tõnu Kaljuste (dirigent) Jaani kirikus

*

28. 07 kell 19 Koraalilood Võrumuudu: Celia Roose (vokaal, vile, torupill), Elviira Varik (orel) Nigulistes

29. 07 kell 19 Orelikontsert: Aaro Tetsmann toomkirikus

29. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Oleviste kirikus

31. 07 kell 20 XXIII Tallinna rahvusvahelise orelifestivali avakontsert: Edouard Oganessian (orel), Peter Van Dijk (orel), Andres Uibo (orel), kammerorkester Nigulistes

Tartus

1. 07 kell 20 Musica Brasileira: Daniel Marques (kitarr), Sergio Krakowski (löökpillid), Ele Raik (vokaal) Jaani kirikus

8. 07 kell 20 Egidius Kwartet (Holland) Jaani kirikus

11. 07 kell 20 Hansa trubaduudid:

Janno Pokk (võtmeharf), Anna-Liisa Eller (kromaatiline kannel, plokkflöödid, vile, käsitrummid), Endrik Üksvärav (vokaal), Maarja Uus (plokkflöödid, lauto) Jaani kirikus

15. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin

Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Pauluse kirikus

16. 07 kell 20 Vene Sarvekapell, Sergei Poljanitško (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

19. 07 kell 19 Bachi motetid: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Corelli Barokkorkester, Daniel Reuss (dirigent) Jaani kirikus

17.–19. 07 Tartu Hansapäevad

17. 07 Sõltumatu muusika festival "Plink-Plonk" Tartu laululaval

16.–23. 07 Festival "Klaaspärlimäng"

23. 07 kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Risto Joost (dirigent) Jaani kirikus

23. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Peetri kirikus

24. 07 kell 20 Sofia Rubina (vokaal), Janno Pokk (võtmeharf), Anna-Liisa Eller (löökpillid), Neeme Punder (flöödid), ansambel Vox Clamantis Jaani kirikus

Pärnus

2. 07 kell 20 Musica Brasileira: Daniel Marques (kitarr), Sergio Krakowski (löökpillid), Ele Raik (vokaal) Pärnu kontserdimajas
5. 07 kell 20 Raepromenaad. Duo Bucca: Külli Lambertsen (fagott), Primoz Kranjc (akordion) raehoovis
8. 07 kell 20 Akordioniorkester Tremolo, Venda Tamman ja Valdo Värk (dirigendid) raehoovis
10. 07 kell 19 Pärnu ooperipäevad. Verdi "Aida": Leedu Rahvusliku Ooperi- ja Balletiteatri solistid, koor ja sümfooniaorkester, Martynas Staškus (dirigent) Pärnu kontserdimajas
11. 07 kell 19 Pärnu ooperipäevad. Ooperigala saksa köögiga: Leedu Rahvuslik Ooperi- ja Balletiteater Pärnu kontserdimajas
12.–26. 07 David Oistrachi festival
12. 07 kell 20 Raepromenaad. Ühe suve muinaslood: Pärnu noored muusikud raehoovis
17. 07 kell 20 Vene Sarvekapell, Sergei Poljanitsko (dirigent) Pärnu kontserdimajas
19. 07 kell 20 Raepromenaad: Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpernt (dirigent) raehoovis
24. 07 kell 20 Tuule Kann (kannel, vokaal), Jaak Sooäär (kitarr, *live*-elektroonika) Pärnu kontserdimajas
26. 08 kell 20 Raepromenaad: Arvo Leibur (viul), Edmunds Altmanis (klarnet), Heiki Mätlik (kitarr), Tarmo Eespere (klaver), Aare Tammesalu (tšello) raehoovis
31. 07 kell 20 XXIII Tallinna rahvusvahelise orelifestivali avakontsert: Andrew Canning (orel), kammerkoor Voces Musicales, kammerorkester, Risto Joost (dirigent) Elliisabeti kirikus

Jõhvis

11. 07 kell 16 Elektroonilise folkmuusika trio Ivan Kupala (Venemaa) ja folkansambel Kostroma Jõhvi kontserdimajas
11. 07 kell 19 Terem Quartet (Venemaa) Jõhvi kontserdimajas
18. 07 kell 19 Festival "Klaaspärlimäng" esitleb. Enter Denter: Kristjan Randalu (klaver), Tallinna Kammerorkester Jõhvi kontserdimajas
23. 07 kell 19 Julia Lentsman (sopran), Maksim Štšura (klaver) Jõhvi kontserdimajas
30. 07 kell 19 Ansambel Paabel Saka mõisas

Mujal Eestis

3. 07 Harjumaa puhkpillipäev Saue
3. 07 kell 20 Juuru orelisuvi: Hans

Fagius (orel) Juuru Mihkli kirikus *

7.–12. 07 Viljandi vanamuusika festival
8.–12. 07 Haapsalu vanamuusika festival
8. ja 9. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Põltsamaa Niguliste kirikus ja Saaremaa Püha Jakobi kirikus
10. 07 kell 19 Hansa trubaduurid: Janno Pokk (võtmeharf), Anna-Liisa Eller (kromaatiline kannel, plokkflöödid, viled, käsitrummid), Endrik Üksvärav (vokaal), Maarja Uus (plokkflöödid, lauto) Narva Aleksandri kirikus
10.–11. 07 XV Võru folkloorifestival
10.–12. 07 Hiiumaa kammermuusika päevad
10. 07 kell 19 Kärt Tomingas (vokaal), Maarja (vokaal), Urmas Lattikase kvintett Kalvi mõisas
10. 07 kell 19 Tšellokvartett C-Jam Rae kultuurikeskuses
10. ja 11. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Suure-Jaani Johannese kirikus ja Urvaste Püha Urbanuse kirikus
10. 07 kell 22 Juuru orelisuvi. Kihelkonnapäevade öökonsert: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Juuru Mihkli kirikus
11. 07 kell 11 Hansa trubaduurid: Janno Pokk (võtmeharf), Anna-Liisa Eller (kromaatiline kannel, plokkflöödid, viled, käsitrummid), Endrik Üksvärav (vokaal), Maarja Uus (plokkflöödid, lauto) Karksi Peetri kirikus
11. 07 kell 12 Trio Naturale, klounid Piip ja Tuut Mäetaguse mõisas
11. 07 kell 17 Kaia Urb (sopran), Imbi Tarum (klavessiin), Harry Traksmann (viul) Mäetaguse mõisas
11. 07 kell 20 Kadri Voorand Band Narva-Jõesuu sanatooriumis
11. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Saaremaa Püha Jakobi kirikus
12. 07 kell 17 Silver Brass Pargimäel, Vaivara Sinimägedes
12. 07 kell 18 Ansambel Picante Illuka mõisa terrassil
12. 07 kell 18 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Äksi kirikus
12. 07 kell 18 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Saaremaa Kihelkonna Mihkli kirikus *
14. 07 kell 19 Tuule Kann (kannel,

vokaal), Jaak Sooäär (kitarr, *live*-elektroonika) Maidla mõisas
15. 07 kell 18 Vene Sarvekapell, Sergei Poljanitsko (dirigent) Kohtla-Järve kultuurikeskuses
15. 07 kell 19 Akordioniorkester Tremolo, Venda Tamman ja Valdo Värk (dirigendid) Sillamäe linnatrep-pidel
16. 07 kell 19 Helin-Mari Arder (vokaal), Jaak Lutsoja (akordion), Teet Raik (flüügelhorn) Kiviõli rahvamajas
16. ja 17. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Türi Püha Martini kirikus ja Väike-Maarja kirikus
16. ja 17. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Ambla Maarja kirikus ja Paide Püha Risti kirikus
17. 07 kell 19 Bachi motetid: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Corelli Barokkorkester, Daniel Reuss (dirigent) Narva Aleksandri kirikus
18. 07 – 9. 08 Rapla kirikumuusika festival
18. 07 kell 19 Bachi motetid: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Corelli Barokkorkester, Daniel Reuss (dirigent) Rapla kirikus
18. ja 22. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Tori Eesti sõjameeste mälestuskirikus ja Tõrva kiriku kammersaalis
18. ja 22. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Viljandi Jaani kirikus ja Otepää Maarja kirikus
19.–26. 07 Saaremaa ooperipäevad
19. 07 kell 18 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Harju-Madise Mattiase kirikus
19. 07 kell 18 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Räpina Sillapää mõisa lossitreppidel *
22.–26. 07 Haapsalu Keelpilli-festival
24. ja 25. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Lihula Elliisabeti kirikus ja Keila Miikaeli kirikus
24. ja 25. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Tori Eesti sõjameeste mälestuskirikus ja Väike-Maarja kirikus
24. 07 kell 21 Kadri Voorand Band

Kõpu tuletorni jamalil
25. 07 kell 19 Alina Sakalousskaya (mandoliin), Oksana Sinkova (flööt), Kadri Ploompuu (orel) Nissi kirikus
25. 07 kell 22 Vox Clamantis Vastseliina piiskoplinnuses
26. 07 kell 18 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Haljala Püha Mauritiuse kirikus
26. 07 kell 18 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Äksi kirikus *

29. ja 30. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Urvaste Püha Urbanuse kirikus ja Haapsalu Püha Johannese kirikus
30. 07 kell 18 Hingemuusika: kammerkontsert Hädemeeste Miikaeli kirikus
30. ja 31. 07 kell 20 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Paide Püha Risti kirikus ja Kanepi Jaani kirikus
31. 07 kell 20 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Keila Miikaeli kirikus

August

Tallinnas

31. 07 – 9. 08 XXIII Tallinna rahvusvaheline orelifestival
1. 08 kell 12 Orelipooltund: Tiit Kiik toomkirikus
2. 08 kell 18 Oma laulu leidsin ma üles: Margus Vaher (vokaal), Kreet Stubender (vokaal), Martin Matt (kitarr), Robert Sikk (saksofon) Oleviste kirikus *
5. 08 kell 18 Kirikupühad Maarjamäel. Ave Maria: vokaalansambel Orlando Consort (Suurbritannia) Oleviste kirikus
5. 08 kell 19 Joana Amendoeira (*fado*-laulja), Pedro Amendoeira, Pedro Pinhal, Paulo Paz, Luís Batista (ansambel) Mustpeade Majas
8. 08 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
8. 08 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Kalev Kuljus (oboe), Marko Martin (klaver) Kadrioru lossis
9. 08 kell 20 XXIII Tallinna rahvusvahelise orelifestivali lõppkontsert.

Händeli oratoorium "Theodora": Tallinna Barokkorkester, koor Studio Vocale, solistid, Toomas Siitan (dirigent) Jaani kirikus

- 11. 08** kell 19 Trompeti sära: Ruzanna Nahapetjan (sopran), Mart Aus, Mihkel Pulk, Aarne Ots, Neeme Ots, Jaan Ots, Aavo Ots (trompetid); Tiina Tenno (orel) Nigulistest
- 12. 08** kell 19 Orelikontsert: Markku Hietaharju toomkirikus
- 13.–23. 08** Birgitta festival Pirta kloostri varemest
- 14. 08** kell 18 Kristo Käo (kitarr, lauto), Maria Rääk (tants, kastanjetid) Mederi saalis
- 15. 08** kell 12 Orelipooltund: Ingrid Vooglaid toomkirikus
- 15. 08** kell 16 Hortus Musicus Väravatornis
- 15. 08** kell 18 Euroopa virtuosid: Arvo Leibur (viul), Mati Mikalai (klaver) raekojas
- 18. 08** kell 19 Kui sisemine dialoog vaikib. Raul Söödi autorikontsert: Harry Traksmann (viul), Olga Voronova (viul), Arvo Haasma (vioola), Kaido Kelder (tšello), Ele-Riin Uib (löökpillid), Raul Sööt (saksofon) Nigulistest
- 21. 08** kell 19 Mozart ja Kantšeli: Helen Västrik (viul), Kristiina Olev (vioola), Ardo Västrik (tšello), Kadri-Ann Sumera (klaver) Mederi saalis
- 22. 08** kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
- 22. 08** kell 18 Kadri Voorand (vokaal), Virgo Sillamaa (kitarr), Mingo Rajandi (bass) raekojas
- 22. 08** kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Ave Kruup (klaver) Kadrioru lossis
- 26.–30. 08** V Tallinna kammermuusika festival
- 26. 08** kell 19 Orelikontsert: Martin Zingerling toomkirikus
- 27. 08** kell 19 Frankfurdi Raadio Sümfooniaorkester, Janine Jansen (viul), Paavo Järvi (dirigent) Estonia kontserdisaalis
- 28. 08** kell 13 ja 18 Vanemuise külaletendus: lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Rahvusoper Estonias
- 29. 08** kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
- 29. 08** kell 13 ja 18 Vanemuise külaletendus: lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Rahvusoper Estonias
- 30. 08** kell 13 ja 18 Vanemuise külaletendus: lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Rahvusoper Estonias

Tartus

1. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Richard Lea (orel) rooma-

katoliku kirikus

5. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Edouard Oganessian (orel), Oksana Sinkova (flööt) Jaani kirikus

8. 08 kell 19 Tallinna rahvusvahelise orelifestivali lõppkontsert. Händeli oratoorium "Theodora": Tallinna Barokkorkester, koor Studio Vocale, solistid, Toomas Siitan (dirigent) Jaani kirikus

15. 08 kell 20 Reet Laube (nuppa-kordion), Tobiase Keelpillikvartett Jaani kirikus

17. 08 kell 18 Eesti mõisad: Andres Kaljuste (viul), Risto Joost (kontratenor), Corelli Consort koosseisus Villu Vihermäe (tšello) ja Lembit Orgse (klavessiin), Jüri Kuuskemaa (kunstiteadlane) Jaama mõisas

19. 08 kell 20 Kui sisemine dialoog vaikib. Raul Söödi autorikontsert: Harry Traksmann (viul), Olga Voronova (viul), Arvo Haasma (vioola), Kaido Kelder (tšello), Ele-Riin Uib (löökpillid), Raul Sööt (saksofon) Jaani kirikus

28. 08 kell 19 Frankfurdi Raadio Sümfooniaorkester, Janine Jansen (viul), Paavo Järvi (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

Pärnus

1.–10. 08 VIII rahvusvaheline SUVEUNiversiteet: Arbo Valdma klaverikool ja kontserdid

2. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Marco Lo Muscio (orel) Eliisabeti kirikus

2. 08 kell 20 Raepromenaad. Nostalgiat: Lauri Liiv (vokaal), Vanemuise keelpillikvartett koosseisus Kristiina Birk, Evelin Tammiku, Hanno-Mait Maadra ja Marina Peleševa raehoovis

5. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Matteo Galli (orel), Francesco Attesti (klaver) Pärnu kontserdimajas

7. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Jeremy Joseph (orel) Eliisabeti kirikus

7. 08 kell 20 Kodály Quartet (Ungari) Pärnu kontserdimajas

9. 08 kell 20 Tallinna rahvusvaheline orelifestival: Peter Van Dijk (orel), Andres Mustonen (viul), Hortus Musicus Eliisabeti kirikus

13. 08 kell 20 Trompeti sära: Ruzanna Nahapetjan (sopran), Mart Aus, Mihkel Pulk, Aarne Ots, Neeme Ots, Jaan Ots, Aavo Ots (trompetid); Meeli Ots (klaver) Pärnu kontserdimajas

14. 08 kell 18 Akordionistide suvekursuse lõppkontsert raekojas

21. 08 kell 20 Kui sisemine dialoog vaikib. Raul Söödi autorikontsert:

Harry Traksmann (viul), Olga Voronova (viul), Arvo Haasma (vioola), Kaido Kelder (tšello), Ele-Riin Uib (löökpillid), Raul Sööt (saksofon) Pärnu kontserdimajas

28. 08 kell 20 Johann Strauss – valikuningast operetiisand: Margit Saulep (sopran), Alar Haak (tenor), Urmas Pöldma (tenor), Siim Selis (klaver) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

6. 08 kell 19 Joana Amendoeira (fado-laulja), Pedro Amendoeira, Pedro Pinhal, Paulo Paz, Luís Batista (ansambel) Jõhvi kontserdimajas

12. 08 kell 18 Trompeti sära: Ruzanna Nahapetjan (sopran), Mart Aus, Mihkel Pulk, Aarne Ots, Neeme Ots, Jaan Ots, Aavo Ots (trompetid); Tiina Tenno (orel) Mihkli kirikus

22. 08 kell 19 Kui sisemine dialoog vaikib. Raul Söödi autorikontsert: Harry Traksmann (viul), Olga Voronova (viul), Arvo Haasma (vioola), Kaido Kelder (tšello), Ele-Riin Uib (löökpillid), Raul Sööt (saksofon) Jõhvi kontserdimajas

27. 08 kell 19 Rein Rannap (klaver) Jõhvi kontserdimajas

Mujal Eestis

1. 08 kell 16 ja 19 Hingemuusika: kammerkontsert Türi Püha Martini kirikus ja Käru kirikus

1. 08 kell 19 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Ambla Maarja kirikus

1. 08 kell 19 Valged roosid: Tarmo Pihlapi mälestusele pühendatud galakontsert Keila lauluväljakul

1. 08 kell 20 Helin-Mari Arder (vokaal), Jaak Lutsoja (akordion), Teet Raik (flüügelhorn) Kõrgessaare mõisa pargis

2. 08 kell 18 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Viljandi Pauluse kirikus

4.–8. 08 Kuressaare kammermuusika päevad

5. ja 6. 08 kell 19 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Röpina Sillapää mõisa lossitreppidel ja Elva kirikus

7. 08 kell 17 Hingemuusika: saksofonikvartett SaxEst Häädemeeste rahvamajas

7. ja 8. 08 kell 19 Maailm samme täis: Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Halliste Püha Anna kirikus ja Otepää Maarja kirikus

8. 08 kell 20 Kammermeeskoor Revalia, Hirvo Surva (dirigent) Kõrgessaare mõisa pargis

9. 08 kell 18 Maailm samme täis:

Jassi Zahharov (vokaal), Margus Kappel (klahvpillid) Haapsalu piiskoplinnuses

9. 08 kell 20 Meistrite Akadeemia: tšellokvartett C-Jam Tõrva kiriku kammersaalis

10. ja 11. 08 kell 19 Mendelsonaatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt Rõuge Maarja kirikus ja Röpina Miikaeli kirikus

12. 08 kell 18 Mendelsonaatoorium – Felix Mendelssohn 200. Orelikontsert: Kristel Aer, Ene Salumäe, Elke Unt Kodavere Mihkli kirikus

14.–15. 08 Bluusifestival "Augustibluus" Haapsalus

14. 08 kell 18 Eesti Rahvusmeeskoor Helme lossivaremest

14. ja 15. 08 kell 18 Eesti mõisad: Andres Kaljuste (viul), Risto Joost (kontratenor), Corelli Consort koosseisus Villu Vihermäe (tšello) ja Lembit Orgse (klavessiin), Jüri Kuuskemaa (kunstiteadlane) Vasalemma ja Kolu mõisas

15. 08 kell 19 Voces Musicales, Endrik Üksvärav (dirigent) Nissi kirikus

16. 08 kell 18 Eesti mõisad: Andres Kaljuste (viul), Risto Joost (kontratenor), Corelli Consort koosseisus Villu Vihermäe (tšello) ja Lembit Orgse (klavessiin), Jüri Kuuskemaa (kunstiteadlane) Uuemõisa mõisas

18.–22. 08 Puhkpillimuusika festival "Võru vaskpillipäevad"

22. 08 kell 17 Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperen (dirigent) Palamuse kirikus

31. 08 kell 18 Hingemuusika: Aleš Bärta (orel) Türi Püha Martini kirikus

Andmed on kontrollitud 18. mail. Täpsem info kodulehekülgedel. Septembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. augustiks aadressil ia@ema.edu.ee

Otsakool kutsub!

N 11.06 kell 18.00

Kadrioru Park

Barokist Rokini vol 1 -

G. Otsa nim Muusikakooli Klassikud

Kavas: Mozart, Paganini, Valgre, Rannap jt

P 14.06 kell 15.00

Estonia kontserdisaal

Otsakooli LXIII lennu Lõpuaktus-Kontsert

Otsakooli lõpetajad & Tallinna Kammerorkester

Dir. Aivo Dälja

Piletid: Piletilevist ja Piletimaailmast 30.- / 50.-

14.08 kell 18.00

Kadrioru Park

Barokist Rokini vol 2 -

Otsakooli Bigband

Sügis 2009

Otsakooli 90. juubelipidustused

NB! Jälgi reklaami!!!

2009-2010

Päikeseloojangu kontserdid

Laululava Klaassaal

**Otsa
kool**

Corelli **5** Music

CORELLI MUUSIKASUVI AD 2009

Imeline muusika ja mõisad, lossid, kirikud.....

26.06.09 Maidla mõis, Raplamaa
Meistrid-sellid-õpipoisid

Eesti Klavessiinisõprade Tsunfti liikmed ja sõbrad
Tähistab ajalooliste klavypillide suvelaagri 10. aastapäeva!

AVE MARIA

TOETAME KOOS
Tartu Maarja Kooli!

14.08.09 Vasalemma mõis, Harjumaa
15.08.09 Kolu mõis, Lääne-Virumaa
16.08.09 Uuemõisa mõis, Läänemaa
17.08.09 Jaama mõis, Tartu - PILETITETA,
vaba annetus Tartu Maarja Kooli bussifondi

Andres Kaljuste, Risto Joost,
Corelli Consort, Jüri Kuuskemaa

5.08.09 kell 18 Oleviste kirik

ORLANDO CONSORT (Suurbritannia)
Ainuke kontsert mandri-Eestis!

Info www.corelli.ee

Piletid: **PILETILEVI**®, Statoil üle Eesti
...kui otsid elamust!

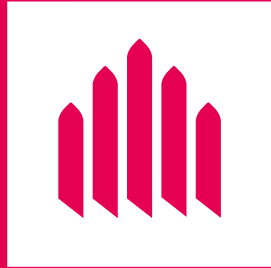
Eesti Päevaleht

SIRP

Tallinn...
2011

Birgitta Festival 2009

www.birgitta.ee

13.-23. AUGUSTIL
PIRITA KLOOSTRI VAREMETES

T I P P H E T K E D T A L L I N N A K U L T U U R I S U V E S !

NELJAPÄEV 13.08. 21.00

Tauno Aints ja Leelo Tungal | Lavastatud oratoorium

AEG ARMASTADA

Eri Klasi juubelietendus

REEDE 14.08. 20.00

Aram Hatšaturjan | Ballett

SPARTACUS

Moskva Riiklik Akadeemiline Klassikaline Balletiteater

LAUPÄEV 15.08. 20.00

Sergei Prokofjev | Ballett

ROMEO JA JULIA

Moskva Riiklik Akadeemiline Klassikaline Balletiteater

PÜHAPÄEV 16.08. 20.00

Pjotr Tšaikovski | Ballett

LUIKEDE JÄRV

Moskva Riiklik Akadeemiline Klassikaline Balletiteater

NELJAPÄEV 20.08. 20.00

Umberto Giordano | Ooper

SIBER

Moskva ooperiteater Helikon

REEDE 21.08. 20.00

OPERA@JAZZ

Ooperihitte maailmaklassikast ja nendele loodud džässiseaded

LAUPÄEV 22.08. 20.00

Giuseppe Verdi | Ooper

FALSTAFF

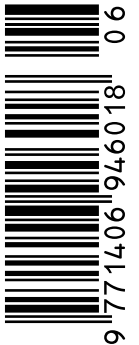
Moskva ooperiteater Helikon

PÜHAPÄEV 23.08. 20.00

Mütoloogilis-rituaalne etendus

OOKEANI HÄÄL

U-Theatre (Taiwan)

TALLINNA
FILHARMOONIA

Tel 669 9940
www.filharmonia.ee

FESTIVALI
KUNSTILINE
JUHT ERI KLAS

Vaata lisainfot
www.birgitta.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

Festivali kinkekaardid väärtuses 500 ja 1000 kr

VIP-pilet 1700 kr

Õhtusöök Ribe suveterrassil 450 kr

PILETID:
eelmüügist 300-520 kr,
kohapealt 380-590 kr

Partnerkaardi ja Reval Hotels püsikliendi-kaardi omanikele eelmüügist kuni kahe pileti ostmisel samale etendusele hinnasoodustus -5%.

Soodustused ei summeeru.

KULTUURHOTELLID

ALTIA

rgb

SILBERAUTO

VOLEREX

RiBE

HANSABUSS

ABC Motors

kaubamaja

MEESKOND

ERR

Eesti Päevaleht

EESTI EXPRESS

PILETILEVI

Reval Hotels
Exciting moments

